नं० ६२८-घ
रघुनाथगुणोदयम्
(काव्यम्)
पत्राणि १८१

६२५

काव्य रघुनाथगुणोदयं

३०

र॰ गु॰ १

ॐ श्रीगणेशाय नमः ॐ यतोजातंजगत्सर्वंश्लिष्टमात्मभूतोमया
तंवाचार्थमिवालेवेश्रीशंशास्त्रार्थसिद्धये १ गिरांदेवींसमभ्यर्च्यस्व
बुद्धयेस्वगिरामहम् ऊर्वेकाव्यमुदारार्थंरघुनाथगुणोदयम् २ गु
णाः श्रीरघुनाथस्यक्वतीरांबुनिधेः समाः क्वाहंबाल्यगतिस्तत्र
यत्रेस्माः सेशोमयाः ३ ईतितावोः सततस्यापिदुस्तरोऽ हेवंबीन्न
कः केवलायाः सरस्वत्याः पल्वलस्येवटिहिभः ४ सोऽ स्त्र॰

मेदेहृत्वाँसमण्डलतोऽ सोभविष्यतितितीर्षोः समस्त्रायोमेटिहमसे
वपविराट् ५ श्रीश्रीराज्ञवैंद्रस्पराजतेः चापिविस्त्रुता प्रयोध्येति
दुरापान्यैरिन्द्रस्येवामरावती ६ उर्ल्लेख्यादेवमायेवयाप्रयत्नपरैः
पदैः रम्यासाक्षित्याविद्येवविविज्ञार्थपदैः पदैः ७ परितःप्रवराऽ
पारवारिराशिपारंपरा विभावरीवाविभवत्यराभूतेरगोचरा ८
सफेनयोकाश्यितयासरख्यारामवल्लभा ह्रासयंतीभुवंसख्यासप

रं॰ त्रीमिव समाश्रिया ९ रत्नभांडजितकाशैः क्रीडागारैः पताकिभि ः
गुं॰ निरुद्धोडुपथैः सिद्धविमानालीव भास्वरा १० चन्द्रोद्गतेन वप्रेण
५ वेष्टेन परितो भृशम् मुदितामध्यमाहूत्य ज्ञात्वयोगेववासस्या ११
अगाधसलिलां स्निग्धामलेनामलनीयसीम् प्रकाशयन्तीं परितो
लोकन्याकोचीमिवाभितः १२ सलोरगोल्लसद्धल्लिनखोग्राकारमण्डि
ता अवेडितार्थीगामनासमस्कन्धाधितगोपुरा १३ विकीर्णनानाकुसुमे २
परिसिक्तपथोंतरम् समंतात्पदपद्यैरम्यं वेष्टितानन्तरम्गजतलम् १४

लमङ्क्ष्वैकदागाश्मयंत्रारूढकपाटिका उद्गृढविततापणीकाम
मृद्वागुरुकगंधिका १५ मनोः प्रादुर्बभूवायोध्यापादेकावनौ ध्रुवा
निदानंराजधानीनांमायाहूतिरिवात्मनः १६ क्रमेणोपगतां
गुर्वीराजादशरथोनिर्जगम जगतीनामधिश्राययशसामोदधिमे
खलाम् १७ प्राप्यसिंहासनेपिश्रेयंजयामाससपत्नाः दर्शयन्त्रा^
ज्यमस्याभिः फलेलोकाद्रंजनम् १८ सतामभेद्यामपरैः पर

रं त्रं त्र
3

चारविवर्जिताम् सदेवपृच्छामकरोन्मंत्रशक्तिमिवात्मिकाम् १५
ग्रथितत्वयत्नाधिवसन्नापितां पृथिवीभृताम् सर्वेषामप्यसत्तोऽ
भूत्तस्त्वैवोभात्रमानिव २० वाक्यथेवमाशीर्वचोः करा कल्पल
तामसः आत्मा तस्य समयमोक्षेर्देवदेवस्य चाभवत् २१ शुभेष
या पावकीयन्यैरन्यैरपीयन्त्रयाशिभिः कल्पवृक्षाय
मानः स्वैः स्तूयमानमवन्धजाः २२ मंत्रिभिर्मानयन्देवगोब्राह्म

णकुलानिच गोविन्दवेदंसोवेदिराजसिंहोल्पणामने २३ यं
यंनेत्रोब्रजेनासौमद्दर्शमनागपि तेतंचिरविलासिन्योमे
जिरेसर्वसंपदः २४ प्रशशंसुस्तमालोक्यसन्नद्धंसमरेभटाः
कीर्त्येशौर्यमिवोदग्रंशौर्यंवीर्यमिवाधिकम् २५ स्वयास
मेवचोवाणीसमाश्रीः श्रीमद्वपुः वपुस्तुल्यंबलेनस्यव
लवद्विक्रमोऽभवत् २६ क्रियमाणेकृतेकार्येतेनयद्यद्व्रत

त्फलम् तत्सर्वं काकतालीयमकस्मादस्य वैहत २७ नमतो
नेदनेविघ्नः सततङ्ख्येनपद्मभः नेत्रामेचनकेनापियस्यतल्लो
भवेदिह २८ सहृत्तदीर्घौभुजयोर्विस्तृतोवक्षसीतरां विशु
लोमौनकेशोविन्यस्तोहृतिजन्मारमः २९ समाः परेशेविवात्मी
याः शीलशौर्यदयादिकान् निश्चिन्कुरवलञ्चिनात्तद्गुणा
त्तद्गुणानिव ३० सातादृग्धारिकामस्यशंभोराशासतोधराम् ४

समानामसुतेकिंविद्धिपुत्रतेतस्यानिर्णयौ २१ प्रस्तावेपुत्रकामस्यशै॰
शवस्यैकदात्मनः पूर्वोक्ताकेनपुत्रेष्टिर्जगात्केतस्यमानसम् २२ त
तोऽन्वपृच्छन्नृपतिः सर्वज्ञंमुनिमादरात् अहंवेद्मिभवान्सूर्वमस्येयाहि
नामचीकरत् २३ सत्यंमयानिर्दिष्टेनभवतानाविकीर्षुणा सर्वे॰
पकरणंतस्याभांडागारेऽस्तिसंभृतम् २४ शक्नोमितंनवाकर्तुमि
तिमेसंशयोधुनाह्यविशिष्टमिषेः क्वापितान्यस्यधराध्रुवम् २ ५

र॰ ग्रं॰ ५
5

अपरोयंशमभावस्तिष्ठीरप्योक्षापरैवते वचोभंगीयमवनीश्रभोत्यं
नविनीश्रभोन्यंतविलक्षणा १६ समूलघातेनिरस्ताः सपत्नाः
निर्जितावनिः प्रप्रयत्नाः कृतादेवाद्विषतापोपशान्तये १७ रा
जसेराजशार्दूलत्वंतिलोकल्पद्रुमवत् इत्यान्किंतविशेषोस्तिसो
नभिज्ञोभवान्यतः १८ यत्रज्ञोकस्त्वस्यवीज्ञमाणास्यभूभृतः
स्वघातस्त्वाद्यंतस्यभवन्होचरनोविना १९ नानावास्तुड्रवर्णंता॰ ५

वज्रनिर्भिन्नविद्विषाम दर्पंतेनिर्विशंतोंतर्धराधराः पन्नगाइव
४। ज्वलतितेधनुसंधानमोचनेतुरणेभवान् उच्यतेयापिकिंवा
णान्सिंजिन्यस्यापिवर्षति ५। नवाह्वानेसुरेन्द्रस्यसाहाय्येय
स्तदाशुगैः हतानांतेद्विषांतत्रहेतवः पिशुनतांध्रुवम् ६। वै
गेभवत्कलेवानांहहैकोनिश्चिनोतिनो मानमेवान्ततेशैघ्रमन
सोमन्दगामिताम् ७। शौर्यैवर्ण्यतेशत्रोः स्वदयवैरिमर्दन प

स्माद्दिशोऽतितत्राशुतवतीत्याशीलीसुखोः ४४ जवेनापिदयत्या
जैमैनिकोक्लेन्यभूभुजः तेदीर्घनिद्रांगमितास्तिरयंतिवसंथ
रोम् ४५ कोशलेशाकृतादेशोत्तायिदेशाविवित्मया स्वेपरैवम
मीत्स्येतेसहोपायनपाणयः ४६ आयातीमुदितैः नर्थ्यवाजेत्वै
रियोषितामू भवेत्समर्थितप्रायंतानवेनवनत्ताणाम् ४७ कथा
योपिपिथिनोत्येवज्ञतश्चित्वाश्रितान्भवान् ग्रहणिस्त्रोदयस्यैदो ९

मित्रोप्यग्निभुजंगसुदे ४५ भवन्तभवताभूमिरन्येराजन्वतीतमी
स्त्रोपिग्रहनत्तैः शशिनेवप्रभावती ४६ मायेननापूर्वविषये
सरागातीर्थसन्निधौ इयंसुकेटितासंध्यासज्जनेसपदीकृते ४७
प्रथचन्द्रोदयवर्णनम् पूर्वाद्रिरिटापिशपामेवोडुनानमसाहृता
उदेतिरागमाधित्सरम्यामेवकलानिधिः ४८ शमयन्सर्वतस्ता
पंनिदधत्सर्वतोरसम् कथमाभूत्रसर्वेषांदर्शनीयोहिमद्युतिः

सं॰ त्रि॰ ८

५२ प्रत्यक्षेवर्तमानस्यमहेन्द्रस्यमहृायनाम् ऊर्वंत्रैषफलंलेभे
निधनंस्वर्गलोकनम् ५३ प्रत्रमुत्संभमाणायाः क्रमस्तद्व्याख्याट त्रिटः
धनिः स्वात्मंत्रुकीवंधात्मातिवाप्यत्रभूयते ५४ विधिनासाधितः
साध्योयाम्प्रेहद्भूमाश्रमम् सपत्नीकल्लपाकार्थमवरोयतिरी
त्नाणम् ५५ सपत्नोवाविपत्नीवायोविशेषेणपश्यति विशेषह
क्तसर्वोपिमयेस्यानर्भवते ५६ गतेस्मिन्द्विवासाय ८
८

निर्वर्णयेति मुनीश्वरे प्रागियामततः सोपिहृष्टतनत्समयोचितः ५७
मान्नरागः श्रियं विभ्रतत्रिशांतमभिव्रजत सतत्रापि हृष्टतं पूर्वं कौ
शल्यायेहृशादिशत् ५८ निशावर्णनम् प्रह्ममनमेसविवेश-
न्याह्नेति पुरोगता नीलांबरनिशाब्बमानन्तावीगूढचारिणी
५९ पक्षास्ताच्यलतासर्वैः सर्वेषां सर्वथादृशः सर्वत्र जग्रतेमाधी
स्वप्रकाशाभिलाषिणीः ६० इयमात्मंजयत्येव सत्त्वसर्वामितिस्त्व

वन् जगामांतः पुरश्रांतेमनिशानिर्विवेकताम् ११ शुवन्नेवं
तदाद्रष्टोरत्नदीपप्रभावतीम् पूर्वश्रेणीददर्शाग्रेविविचित्रांवि-
त्रशालिकाम् १२ अंतर्विशत्पवास्यानिलपुष्पानिलोद्धतम्
चित्रमिंदृद्रवोसौरसौरभंहरतेमनः १३ वदन्नेवंसतन्नैवतत्र
यापुत्रकामया कौशल्ययातदास्नेहाद्दृष्टःपुत्र्यापिपूजया १४
किंचिद्विविन्नमालक्ष्यमातंमालंकृतैः श्रिया तदान्यैवचवा-

कस्याजलंघेत्यादहशोतुरा १५ त्वन्नथेऽ सीमसौदर्य्यस्तुता॰
शोभाम्लगोहशाम् नासिकाभरणंकर्णेकर्णभूषाकरोत्र
लौ १६ खड्गः समद्गुणायैतेनेदकाः स्वाधिनेदकाः हैतैता॰
ज्ञातधाराव्यौविलीनाः कोटिशोरयः १७ त्वत्तोन्यसेतंस॰
मयालंचितेपरवाहिनी नालमप्यंघ्रिमाधातंनिकुंठातेशर॰
वृजैः १८ क्वातिकोमलवर्ष्माणस्त्वलमपत्नाहमेशिनाः प्र

रं॰ बुं॰ ९

भामयंतेत्वणीरेवज्रसाराः शराः कृते ६९ छिधिच्छेतोरिवा
वस्पाकृणयामिलितोहतशा ततः शौर्यांश्चक्रस्तेनत्याधेद
छतितेशरः ७० सागसोपिनतिः शत्रोः पुनः स्वोहृपदायते
उन्नतिस्तस्य रक्तस्यनीचैराचरणायहि ७१ विधित्सलात्वयातो
णीतलेनिष्कंटकेक्षणात् परोपकारिणाःपूर्वंपदमैंछंतथा
कृतम् ७२ लघशः शौर्यसौंदर्याणपार्थिवन्यार्थिसक्रवाम् ॥

विशेषस्तस्माद्धसंतापाद्गुरागौरवत्वंस्नेह्यदि ७३ त्वंह्वंद्रह्रासमंपात
संपरैतैस्तवाह्निनैः सहशीतकरहैभिस्वर्ग्यान्तेभवतोयशः
७४ सतथातद्भिरः स्कृत्वासस्मैरंसोपिसस्मितः ग्राहचेद्धोत्रुथे
र्जातस्तस्मादेवचोर्वृथिः ७५ सातेनकृतचेतन्वीजितपंचेषु॰
कांतिना रतिगर्वापहारिणापासतयाश्रुस्रुभेतदा ७६ ग्रन्योन्य
मितिसाकृतंसमूधानंदसंसृतौ शनैः शनैरनीयेतांसख्यातौ

र॰ त्रु॰ ९ 10

शयनालये ७७ स्वैरोपविष्टयोस्तत्र शयनीये तयोर्द्वयोः प
रस्परेण संलापः क्षणं वासीन्मनोहरः ७८ बाष्पस्नातमपराध
तिं मत्वानेनामुना रवेः पश्यपत्नस्तुवतादात्म्यवनादाक्रंजित
मिद्रुना ७९ नायमिन्द्रः सर्वे विकिं न किंचिद्दूनशतक्रतोः पिं
डीकृतं यशास्तेषस्तुवैरैर्दर्शयतिस्तुदा ८० सप्तबोलसदेणाको
वीरूपत्वद्वक्रगौरवम् प्रसारेणात्मनाराज्ञाहूर्यमाक्रमतेषिय ८१

नागेशाशीनतेत्रेणः किंत्वयोन्यादिवंकरे त्वत्कीर्तैर्वज्रमंजूषा
तन्मध्येमरकतनाभिका ५२ अस्मादेशात्तमोदैनेनिरूल्यान्यत्रसं
गते भानौभामिनितज्ज्ञासोविधुस्थत्वद्यायोरूति ५३ नेमौ
भात्वद्विषृकिंतत्रनापघशामीतव परिहूतोर्थमारोहायामि॰
कात्वुपरीतकौ ५४ यथात्वमत्रयस्यास्पंहृवमेनितथाशाशी
त्वल्लनतौनतिहंतिविपत्तास्यापिस्तत्रियं ५५ केदर्णकाति॰

२ शृं ११

दर्पणेष्विव वदनश्रीर्विभासते बहिरंतः श्रोत्रेत्र समं केवलत्वमेवा
मे ८६ वामालिंगन्नम्रगात्रीणां प्रणयीस्मितबोधकम् नेत्र
वक्रत्वमन्यत्र तद्धितस्य प्रबोधकम् ८७ सूत्रभूतनामिदं भाति
भवतस्तु पदे पदे श्रीरश्रीगणिकापांगानुग्रहणात्मैकमिष्ट
द्ददत् ८८ सत्यमित्यपितामहाणां करं दत्वैकमात्मसात् ख
तनोत्स्त्विपंचेषुः कुरुते सेन्द्रियं मनः यौवनाद्रूपसंपत्तिस्तस्या सर्वो ॥

गर्भोद्भवम्

लावण्येनेनतलज्ञावाङ्केनाथननभुवाम। यद्यप्येवंस्वइतेनेत्ति
तथापिक्रियतेस्थितिः तस्मात्तेनांगनाश्वाः श्रयोऽ वश्यंतैर्नीय
कात्मनि ५१ आकर्णलोचनेकर्णोदंचिदोर्दंडमंडले दोर्दंड
विलसज्ज्ञानेसर्वेलक्षणवनायके ५२ अवदातयशापेतदृश्यो
हृदयंगमम सर्वस्योल्लसदाश्चर्यमाधुर्यंतेनभूपते ५३ किं
स्वयांशः कलाकिंवासन्मणिः शालभंजिका इयमस्तीतिसं।

रं. बु. १२

शाघ्यबिंबोकैरवबुध्यमे ५४ विह्लारवाप्यांविहरत्पुंडरीके
प्रतीहितम् ध्राणप्रेयोयदुल्लासित्वन्नेत्रसहस्रंभवेत् ५५
प्रणारसमंभाराः सततोद्गाविनोतराः नार्योनद्योनवद्यो
गिडुर्विदप्रभवाः खल ५६ राज्ञानोप्यव्ययश्चापिभवेत्येव
नद्याश्रमो नोचेत्स्युः पतयस्तासांवाहिनीनांवतेकथम् ५७
विधिनानिर्मितानैवतनंगिसहस्रीनव यदिस्याडुपलभ्ये १२

त्तक्कविकाण्यंतुजानते ९८ एकएवास्तिवंशोस्मिन्नाकेशगारि
निसूदनः रवेः सार्वजनीनेतिकिंवदंतीहभूतले ९९ यया
स्पकारितापूर्वासंगतिः कथमप्ययम् ताभ्यांनिवर्ततेयस्यास
मपराहृष्टमानसः १०० विकसंत्यांसरोजिन्यांसत्यामेकेमधु
व्रत कैरवीणपालिंसमर्गान्संज्ञवैत्याकिमेनश्या १०१ सुक्ताने
शिशिरीभावस्तद्विभावनकोविद सद्गुमापयतीत्येषकालःप

र॰ चु॰ १२ 13

रिणानेमति २ शीतलत्वात्समीरस्यममाप्यंभोजलोचने प्रिया
सतीत्यनुमितिर्निशायामभिसारिका ३ हितेनाकारपूर्वेणसं
मुखेनापितेनवा दुर्विभाव्योस्तपात्येपिसमयस्यास्यसंभवः ४ अ
न्योन्यमेवंनिर्वर्ण्यसाभिप्रायमुपस्थितम् नाथभौगुरुणादिष्टेवि
नयामासवस्ततः ५ गतोयावधिकालोयमावाभ्यांविमलाशये
नानुभूतंत्वदङ्गोत्थसुखस्पर्शसुखेमनाक ६ स्वप्रकाशोसदाचारैर १२

प्रज्वलतमोहृतौ श्रावां यथा प्रदीपस्य तुरो भागापराश्रयौ ७
अतोऽग्युरुकराहृतः सुखेष्टविषयेमया समर्थोऽभूतभाविनः उ
र्थीतेभिमतापिचेत् ८ एतदर्थोहिसंबंधोनौप्रमोनान्यकर्म
णे सर्वेनावेनतदर्थोहिगार्हस्थ्यमनुनैवहि ९ विधेयमेवतत्क
र्मधेनसृतैः स्वगुप्रजाः तस्यामित्युक्तेवस्यांसमांडागारेययौतत्
या १० वस्त्रविशेषंवीक्ष्यवरंतत्रतडुक्तेनतस्यदयम् आपतदंपत्योः

२ं
तु ं
२४
14

प्रमुदे सर्वमनुत्तमपवर्गपदम् ॥ ११ ॥ अविनिशाम्यपुनाम्बुजे गण्ड
पदे त्वरयैव निजे मामपि पश्य गुरावलजे गतमयथीकृतमत्तगजे
॥ १२ ॥ आमतरं च दनेकविधेनोनतुपेन्यतनः सविधे हवतरव
कृपेत निविधेयं तत्स्मरणं पुनर्नैष्टविधेः ॥ १३ ॥ यककृमाति
योगिभिदाभावज्ञघोक्तेयतेक्षितदा नौतपरस्वरतोः भ
वतां भ्रान्तिरियं हृष्यगीत्ववताम् ॥ १४ ॥ नस्सगमीविततमातस्मा। २५

भवेद्भक्तितया ऽ प्यनुभूयमानं नैवं बुधास्तउभौविषयेच-
कृतरामनमोविषये १५ श्रीशाध्यानपञ्चकिराजमहिषी-
साकृतसमत्युलसन्दुर्गादत्तसुशर्मपानकवरीपुत्रस्यतीर्थेऽक्र-
मोः मर्गाश्रीरणवीरसिंहविभुनादिष्टस्यमेवास्मिन खंडी
दासकवेः कृतावुपगतः समाप्तिमाध्योमुदा १६ इतिश्रीस
महाराजाधिराजजंबूकाश्मीराद्यनेकदेशाधीशश्रीरणवीर

सिंहवर्माटिह्लज्ञकतेव्रमध्यरेखांतर्गतपुंडरीकपुरप्रसिद्धसवा
र° लवेंशावतंसश्रीमङ्गर्गादन्नात्मजजनब्धचंडीदासककविकृतौर
घु° घुनाथगुणोदये महाकाव्ये मंगलाचरणपुरीवर्णनराजम
१५ हिषीसाकूतनखशिखवर्णनो नाम प्रथमः सर्गः १ ॥

15

काव्य

६५

रघुनाथविनोदः प्रकाश०

१ गें ग्र्यमनरमौघभीविधां स्वविधायोनरकोशलेश्वरः सचिवैः सम
गु.द. लंकृतोमृदाम विदानेनसमामसदत्मदः १ सकृतानतिराश्रितास
ख 16 नोनमनस्तेननदाबदाततया शुशुभेसहितोविपश्चिताः वसवेविष
सजेववासवः २ विदितारिवलयज्ञपद्धतेरितिनिस्वाभिमतोभव
भूपः निजगारततोगिरंगुरोरसमुहृतंनेविमत्रशाश्वनविधेः ३ स
निगद्यवचोनरापिपेसनितत्सूंगीनदवोवदर्थवित अधुनैववियौ

यतामिति सर्वसंनः क्रूरनेपिसन्निपिम् ४ वदन्तीति सुनेमनीषि ण
णमपि मान्ते स्तुटिनो महीपतिः नयनेनश्रुनैः सम्बलसज्जलज्जाग्र
णस्त्वमंत्रमेतन ५ जगतीतलवत्केगिनाकृतिविस्मप्रणयाभि
यंवचः वदति स्म संसम्पवान्तिरस्फुतपूर्वैमिसनत्कुमारवनः ६ प्रभु
णाविसमीस्सकारिणाग्रुरणनिश्चिनभूनभाविना त्वमणीयमि
दंवचो ममाशिश्रुरं केपि न किं प्रजल्पति ७ प्रभमस्र स्फुतपूर्वमि

२ दंममप्रभोसद्दसिद्धापिसनत्कुमारतः ननयोहिविभोऽस्कस्यचे
ग दक्षुमिष्णवनयाजयिष्यति ८ सखिमाहिरिणीनच्चान्तर्विरितनपा
८ नोंतरलाचनस्यी चनरामस्तेदेवभूपतेः समुदंवच्चपलाभविष्यति
१७ -17 ९ करणीयमिदंतत्पादराजभयस्मैयदिरोचतेनतराम् त्वचनेहिहिते
षिणः प्रभोः सदएणाप्रपिनीतिकोविदाः ९ सदिदंस्पतिमेतिमे
पितहितस्यैवमहर्षिरब्रवीत इतिचापमपिहितितिहितांनन्नमूर्ती १७

रूपमंत्रणवहि ११ समसंक्षुवनीतिभूसूरेसनितास्मित्रिगमार्थ्येविन्नमे
हिन्निपोपिचवाटमृक्षवालितिसूक्ष्मकेकियनांतदेवहि १२ कथ्यपास्तुह
मंत्रऊत्रसकथमत्रागमनंभवेद्दट इतिनिसमवनापिपेनसवद्नोक्षस्ता
स्राविमृष्यनाम् १३ नमुवाचसरोमपादभूपतिर्गिगेहेस्मिसश्चोनयास
ह सत्यंनमिहानयाधुरेसहितंपाणिगृहीनयानया १४ श्रविनर्क
मिदंकिमत्रैः सवचोलंकरणायमस्रुवाम् श्रनकेंत्रुकिकाममादि

ग
गु
द
१८
18

शानदस्वोंस्वनरंगीएीपनीन् १५ अवरोधहृमोवनीमृनामवलस्तेन
नयामृमवितम् वकमेः नमनोमननिनामनमानेनमदाववर्चमम् १६
एद्यगाद्मिनगोपुराः शानिवपुस्तदुजिनीवृमाः पुरा अभिलसमम्हन
मृगाः सरिदोद्यानगमोवयोमृगान् ९ पुष्पमुक्तिपुमाः सद्मिभिर्विश
द्ववर्णविरोचमानकाः नगगावमधोवभूमदानिवर्णनः पनयोभमामिव १८
पुष्पम् अथनोमर्षेयमावनाविलसेनीः सविधाः एप्यकएप्यक परि १८

वैनमुद्रावचेतनोमुविपारः परिमाज्ञिनंयाश्चि १९ मुक्तिस्विदमुपाधसंम
नोदृढवल्गुखिलभेदभावनः नवनीरिवकश्चिदस्यगोगमयामास
द्वयंतरः प्रमम् २० भुवमार्थंह्लंहयोनमाः सरयालंचितमसंमादि
भिः त्वरयानतुमंगमंसुवलन्वखलीनंवलयांवभूविरे २१ यतनाश्रिम
श्रितोपिकुंचनीव्रतिनीनांसमभेगेसुरंगमैः अपिह्लिन्नवारदशोकिनैः
समनोभयंनरयाः शनैः शनैः २२ विदधन्मुहनोग्रजन्मनाप्रकृतिजातः प्र

२॰ तिमोचराभिरः गुरुणाकृतमंगलोलसन्ननः स्पंदनमाञ्छितोयथो २३
गु॰ शफजेनविनीतवाजिनांवनतास्यहतमांसुकप्रियः स्वस्तिसिद्धिकरोवबो
द॰ वहन्मथितसाम्यनिलोत्तृलनाम् २४ ग्रथविशेषकम् विविधात्मस
१४ 19 मुद्ववस्थितिकलनाकामकलापिसोत्रतः श्रवनारमिवापमेघसंसदस
ज्जाल[illegible]मरालसंश्रयम् २५ स्थिरजंगमभावभास्वरस्थललीः
लाचरणेपस्तुणपवनम् मधुलिप्समवंदसन्नववल्ली १९

पत्र

स्तवकस्रजांविनम २६ प्रतिदिग्विहरद्विहंगमंप्रभुवद्वाकलकारंगसंगम
नगराजिविराजितांनरेसननोदेचिदर्शकाननम् २७ उपयातिमहीं।
पतो पुरः शुशुभे सा सनरोपवनापके ललनेव कृतप्रसाधना धृतभूषणा।
भरणावनस्थली २८ भ्रमिताभिसफेनसंस्मिताः कमलास्याः शफरी
विलोचनाः कमदोरसिकाः कृताह्निकः सरितीर्थं नत्र सरिद्वराः पपि २९
अपिवेदशवीतिनिंगतेः कुटिलत्वेनस साधनोपमिसः नदवैनमहोनमभु

१ गु र ५ 20

वाभिवनासामपरस्तकः स्तमः ९ नमियायपियाम्रमस्थितंनवर्णीपार
नंटीप्रणोदिता सरसाविजुषाविटेनकानरसानमंसखीनाविकेन ११ स
विलॅष्यननः सरिहताः सलमष्यांनपरेद्विजाशिषः पशिवोषधूनानिदा
पयून्यतिगरह्मणाज्रपसीस्निचाविशन ११ विद्विनंसजनवास्वसाधनंनवी
नेनेननतनोनुधाविनम विद्विनाननिणाक्षिकदयंनरनाथायनसास्वजि
तापन १२ अवणामवहिः पुरस्थितं समसखोयंनिजमागधूपतिः सचि

दैः सहसेनया श्लिष्यं नयोगात्समभिप्रहर्षितः १४ चलत्सैन्यभरात्सवा
ह्निः समुद्रस्य स्तनतोभिगच्छतः एतनेव सत्तैः क्षोभमतो चलत्पूर्वापर
तोयधीवने १५ उपलंगतयोरन्योकयोः सुसुभाते नकभो महीपतौ उ
दितौ नृनयोरुदस्वतोद्रिमरुद्गुमीवसमस्तमानवतौ १६ सचसैगपतिः प्र
क्षिप्यतद्विद्वितोऽयं नवस्तनधीरभौ नरसिंहसम्प्रेमाणो नयासद्वितंशंतो नवि
यश्रेणो मनः १७ इदमाहसवैरावहद्दोषवृनिकास्तन्वक्ष्मनोः शोस्तयोरयम

रे गु ट ॥ २१

व्रय्योपगतस्त्वं तिकेतनयेहिंभवतो विपिनस्थया ॥ १८ ॥ सतमोस्मितिवोक्त
वान्सुनिः क्रूरसंभारमुदारमाविरम् समयोः प्रपवर्तते विपिंहविधा।
स्यामिहिगद्धसतवरम् ॥ १९ ॥ सतथ्येति विहृद्धसन्मन्नाः प्रतिसंक्रमसद्दे
वशोनया उपवेष्टपरश्येतमायथोसहिंसहिनः नातेनन्वपेणकोश ना ३
लाम् ॥ ४ ॥ गुरुणासतदाश्वेशिनो विपिनासर्षिरुपेतस्तादरम् स्व
धियाः भिहृतो निजासते विहितस्त्वस्यायतो निषेदिवान् ॥ ५ ॥ सतनतनूव वा

णामेव भूपतिः सम्यपस्सस्य गुरोः पदांबुजम् अर्पितस्याविधानविज्ञयोर्वि
धयेः मर्षनमाकरोत्तयोः ५२ अवतुप्यनदर्पनाम भौमः नसंभारमनेदहं
वतो नमवोपयनामसंविभुंनववाटीकरणायनद्विपेः ५३ सवदहंसहार्हे
कांतिमत्ववनानाकरणैरलंकृताम् सवपूतहिनीतटांतिकोद्भवितोतैम
कृतनामदर्शयत् ५४ कृतमंगलमार्षमानिलोत्सवपतिंतत्रशुभेह्निलेवपु
क् निगमधतिन्यजनमनोसहपत्नीभिरवीविशन्मुनिः ५५ गुषदोपि

२ नदेनेत्तुपेष्वकिनागावलग्नोषवह्निनः नरमापुरजागवापिनो गहनाग्रेरि
ग वपहिलागगलाः ५८ समिनावनयावदंत्तुपिं त्तुपेनेस्वपमादिपूरुषः
८ समनंतरवांछितेवलानंतलक्ष्मपदार्थसिद्धये ५९ समुदोत्वलयाः जि
२२ नमस्तेविजिनोषः कवदंतुजस्त्रियास्तदशापरिशांतेचेनसलमनसो।
नमश्रोपवक्रमः ६० निजभक्तभयापिनाशिनेसकलव्याधिविनाशका
रिणे मधुजित्समनेनमोऽस्तनेः नविधेहिमत्तुरश्मिनः शिवम् ६१ जा। २२

लमेकरसं यथैकमप्यनुदेशं लभतेरसांतरम् त्रिगुणेषु तथात्वमेककोः

न गुणैस्तूपमेयविक्रयः ५० मुदितोऽथ नयाम्बवोचनद्विट्दृषाथानसमीह

नेवयम् अविरान्नममेवचक्रनोभजनोरामसृतिस्त्रियाभिधाम् ५१ अव

रिह संदेवसर्गेनसलपसानन्दविधेरवध्यनाम् मनुजान्मलुनिजस्मरत्नसाम

शानेनैवलमिनमनास्थया ५२ स्वकरेण शिरांसि तेन वैनवच्छिन्नानि निः

जानि नार्चने दशमेऽथ द्वेनवद्धं तिनेव हिलक्ष्योऽपशरवाप्समेरिणः ५३

२ श्रद्दमेमिचनर्सिधोभवन्नृपज्ञायान्नवे॰पुनैवद्दि यज्ञतः परमान्नकेनवा
गु॰२ दिनपूर्वंनक्रलेवनौकस्माम ५४ अभिवर्ध्वनितांननांनकेंटशकावग्रहूनो
११ वचोमनैः लगशसमसंनिरोटथेनववनीलांवुथरस्वनेपश्चः ५५ परमान्नपु
23 नांपरःपुमान्नवपार्श्वीरजनाः धिधानिकाम् कनकस्पलिगत्सवद्विनोप
ज्ञनामाविरभूमटेनरे ५६ सनटहेमप्याद्रंमस्पलनजनरद्वैववशिहमाश
यन् वडभेचवहमिचिकांकमान्महनांधर्मविधैनभेटथीः ५७ विपिना
११

परिनिर्हृतेक्षैर्हमनास्तावयिक्रमस्य सोऽविशत् तिरस्थिर्वतन्ताभियवि
नः शुभिस्तुणोभिरिवविशक्तिभिः ५८ तदनिलस्य शान्तयासमंसुनिमा
त्कृष्णतेजसा रजात् विविधांवरभूषणादिभिरेपतीनघ्यपरान्वसर्प
यत् ५९ सकरशतिमासक्तलिस्वलनामामवसननोद्धरः सुविभूमि
ज्ञघांमनेकयाथतिमाचंद्रस्वांतैः भ्रमतास् ६० परिद्दर्शितनपांशुराखिरोनर
स्त्वोद्दयिकालस्दांमनाः सुभाविवकार्थसंपदः सुफलारंभतिशेखिना

२
गु॰ट
२५
25

बभुः ८१ क्षिनन्दैर्ववंशहोमसुत्वैर्विग्रयतीस्मेरवदनस्तदाननम् अभिनस्मरग
जनत्रयीनिरामसेवनवनस्वरूपिणी ८२ नवदोहदलदणांननोदयनीस्ता
स्तरलाननद्युतीः समवायसमीक्ष्यसन्तुदंनिजशमलौ विवसोपिसंपदः ८३
उदयनद्भूनमूर्वेकेसमकालोपगनेविलोकनाः किमितीनिपरस्परं
दराद्दरांस्वस्वमदर्शयन्मुखः ८४ सकलाश्रयितेननाम्नदारुवितास्मा
अपवारयाभवत् परमानिविलस्लणानभूदपिनज्ञावरकोशलोद्भवा ८५ २५

वह्निरप्यवसायशंक्लिकाभिरम्मन्योन्यमसवीज्जनस्त्ययोः । नृपतेर्नवतृपि-
णीभिमिमाम्ब्रुभयोरंनरगाममनमन १७ अपरैः प्रितमानयन्नभेद्भ्रटंपनत्रव
वंयसोथिकम् परिभातियथात्मनोहविः स्वभविष्यतिविकिंनयाभवेत् १०
समपक्षद्नस्तराशयप्रकटीभाववपटीयसीसलीम् रहसीतिसमीहते
नरात्महिषीकिंकिमशोषवस्तु १८ त्रिदिवेपियदीप्सितंभवेद्घनन
साः स्वविसाप्रमेवनन् किमिदंत्वपमामन्वत्रणोपदमाहतंम्बुदीवनेः

२
गु.८
२५
25

शितम् ५८ सविस्मयस्फारविलोचनैरस्मरो स्मरमेवामपहायपन्तरम् समस्मा
रि निवस्तभोस्तनेननयोः स्वाभुवमभ्यिमेखलाम् ५९ चपलायतवारु
लोचनाचनराभ्यर्णोगुपागतेप्रिये कथमप्युद्दनिहृष्टासनाद्दुदाभ्येनर
लोकमहतेः ६० नवदेहदनामकार्पणेनसत्वमथ्याप्तनवः पुरेवहि
शाधिनासविधेवभूवसागुरुवलोजगोपलाहिता ६१ किमसाविधमे
जलिर्दशोः किमुपारिसवनावकर्षिणी ग्रमनकमनोः प्रकर्षकंस·

२५

ह्रदाकर्षणकामपंक्तिका ॥१३॥ शुचिनाशिशिरेणपावनीरुजेगपनेनक्ष
त्राधिमाभवत् रविवंशकैरवयाहिमांशुनवनेजः शुचिनेवशर्वरी ॥१४॥ सा च
कारणकालदानतेपुनः गोपवपाद्यराजत क्रमतः स्वकलाभिवर्द्धनात्
सितपक्षीयमिवेन्दुमंडलम् ॥१५॥ अथ पुंसवनादिकाः क्रियाः सकलानता
न्मणयानृपतिः सविधाय सत्सुनिकागृहे सुगृहे सकलाग्वेशाय
न् ॥१६॥ समये प्रसमोत्सवगेह समनंतरपंसापनमोपहेशरा अथ पंचसु नक्षमा

र मृगेषु निगूढो निरितो महौषधीः २४ निलये ऽधिकरो विषाननो ऽधिगते
गु॰ ८॰ नाः समरिपुशाखिकाम समशोभनतेन मानदादितिरं भोजदशेवजिस्स
२८ ना २८ शाखिनानि कृशोदरीव भातु पमाज्ञापिंनमेमनं कृशा शारदाहृति
28
मं स्वैः शीतांशुजहारं स्वनिम्नगेवसा २९ महसाकुलदीपकसानेः वा
नदीपाहतनभाः स्वभाग्रपि सभवन्नभिनो विसारिणो दिननाशाद्दवनस
भावनः ३० गगनेनमनास्मिवासनाः समगमाशाभिसृभः पयोज्जैः स २८

कलं शुभमेवनन्तरणां मदनांजन्मजगद्धितायहि ८१ ज्वलनभुग्गनधूमवि
भ्रमोः प्यनुकूलाचरणाः समीरणाः रविरुज्जलभोः स्वयाहितायनमस्कार
वभूमिपावभुः ८२ शुकपादविरश्मिरथल्लसाविनिपेवः प्रश्नलाप्रवाभवि
दशाकं धरमौलिविष्णुनद्दवमस्काफलनालकैनवान् ८३ निपपात
स्वहविर्गणेनवमेवरामयीमहीमतः मुदितामरकारिताननरापरि
धानलतरक्षाननालये ८४ दिनिजोगनगं रमेडलोहिलसम्मेरतलवे

२ उन्नेपटोः प्रभोः स्वपरमशोकयानन्नलंकान्तुपिमध्यगामभवत् ८५ विक
गु॰८ टागुणक्लटकोटिश्रवसप्रटीभंटकोटिश्चेदाः सविविघ्यदिवाधिकादनः
१२ स्रविदगोहपदस्वयेश्वरः ८६ नपसमनियानिपेनषीसरकन्याकरपल
२७ वघुनासमनस्तनिरादिरेवसावनतीतिःश्रिवसंप्रनेरभूत् ८७ स्नतनम
निवापमरलमकेरहूर्वस्रपाक्रमंपथि स्रविनोऽस्रवणश्रियधनोनपतो
डुंदमयोदिवस्यनेः ८८ नटनंनरमान्सजंतसासहघवेकेकयभूमिपान्सजा
१२

सुभलक्षणमंबुजेक्षणेक्ष शचीवोषसिपाकशासनिम् ४७ समलेहृत
वात्रिजायनगुनिरागेणानदैवमानरम परमभ्यसनेननवविनयविघा
मिवसाधुसाध्विनाम् ४८ समविस्तृतौसमिश्रिकाप्युगपद्दावनिसंस्तु
नी जननीकविरागवर्हिनौशशिभासाविवशुक्लसंपिपका ४९ हवि
शेषमशेषसंपदविलसदंधुरवेशमजनम् जननालममंगलवीक्षन।
नमनुसवर्गमिवागनेभुवि ५० नेडमनेनांनरमोनरेशंविवक्षकामेन।

१
गु·द
२९
48

किलाः निदेशाम् अथाविसख्यापिननः सदेशं नयोः सह्मानं सपुनानवेशाम्
शुभवर्णविकाशिसंदर्शीसमसर्गश्रवणाय भूपतिः सविनयसमुन्नकौ
तिकेसरसोः निष्टदच दर्णांस्मरन ॥४५॥ श्रीरामादिकजन्मदेनविलसन्नन्नत्र
नुवर्णनोद्गर्गोदनसुशर्मपानकवरीपुत्रमनीषैक्रकरोः सर्गः श्रीरणवीर·
सिंहविभुनाः दिष्टम्संवासिनमंशीटामकवेः कृतात्रुपगतः पूर्तिं हि नी
योपलम् ॥४५॥ इति श्रीमन्महाराजाधिराजजम्बूकाश्मीराधिपनेकदेशाधी

२९

शश्रीरणवीरसिंहवर्मादिष्टश्रीऊरुलेनमथुरेशबोनगर्गेनपुंडरीकशवरम
सिंहसवालवंशावतंसश्रीडग्गेरनान्मजनत्यचंद्रीरामहनोरघुनाथप्र
णोदयेमहाकाव्येश्रीरामवंशादिजन्मादिवर्णनोनामद्वितीयः सर्गः २
निशम्यतस्याः स्वसुतजन्मतत्सेविनैकवालव्यजननातपत्रैः अगोचरोमेहृद
भूरिद्विस्तोत्रपथस्यतस्याद्विमलः स्फुतीतस्य १ समीरसाकेतपतिः
सुतनामसवातिलोकानरकांतिभाजि नरहर्षचिंतामणिश्वरीनाना

२ सिद्धायनः कांचनकुंभकानाम् २ स्नानकर्माणि विधाय तेषां सुधाभि-
गु॰८ षेकानभिषेककामे सदाशिवाग्रेन स्नुहिजेन्द्रैर्विदेजितेन्द्रैस्तनपायिनो
२५ पि ३ पैरेव तेषां कृतसंस्कृतीनां च समन्त्रनिर्माल्यकृतवेललाभ स्नाणा
धूम्रस्तनरकालपववध्याममणीनां ह्यगाकृतीनाम् ४ विनिष्पिनेष्वा-
ना निरर्जनेवसमसदाम्नवकेस्मनरामभा विमुच्यनामेव समुदारहर्षो हृद
न्तपैश्राम्नमुवेहिवंधान ५ त्रिलोककाकामं सकलाभिरामेव पूर्णेन्दुनम २५

इदं न तस्य नटग्रजस्थापि न लाम चक्रे स्वर्वांस्मनां संवमणाग्रयानन ९
मकैकपीनानमथो मूनीलूस्वकारनाम्नाभरतं नतोमम मूलद्वपौले
स्मणामिस्रवाचाः परं च शत्रुघ्नसमुद्रागमस्तः २ क्रमाभियेयागुरुणाक्रमा
णः कुमारकल्पाः कमनीयभासः समुद्यताः वर्हिषनाग्रनेनसमेपरा
नं दृष्णुनेवषिशेः ८ रघुस्तनत्सेभुविरिंगमाणाविभूसरागाः मरवंहमे
नः सदैवसर्वांदंनमैहिपाथैंनंराथिनाथमहादाः वकर्षुः ४ निसर्गतो

१ निर्मलचारुचिताः प्रकाशयामासुः स्वलंसमेताः क्रलेरचोरमनवघमुघत्रि
गु॰८ विहयोघानमिकानेवले ॥ समेषिनेषांमहूनानुरागेनलभिमौभ्रावमलं
श्री: चनभिः घ्रणीभवद्भिः प्रबुरानुरागैः समलसन्योहपरोपमानम् ॥ दयोर
30 योरघुपवीयमानंकरापिद्राटंविभिदेननेषाम् परस्परेणानिलहृष्यवा
होथंष्पापष्पाचेटसमुद्रयोश्च ॥ प्रजेश्वरालेसरसाः प्रजानोमनोविजहुर्म
हसारसेन घविघापापेदिवसाइवोघक्कांनक्कविशपामलवारिवाहाः ॥ १५

वत्तविधः सप्रसवः प्रशस्तोघस्तोवभैनस्वयगाधिपस्त धर्मादिकानां सं॰
कलच्छनर्णां स्नपानसन्मूत्रिविवावन्नाः ॥ १४ ॥ यथ्योपमात्राकथ्यिनेवचस्ते
सम्भुगालंख्यपश्लटीपाः करांगुलीनैंभूकपानशितास्तेनमुंदेनेनपि
नस्त्रिभाः ॥ १५ ॥ सकोटशोयमसशाप्तीमह्नंहरडुमोपकलिकाश्चमाणः
गुवलरीकीटगस्रोवयेषांफलानिमृक्तास्तवोपिनेके ॥ १६ ॥ गुणैरवनूनैर्गु
हवन्नलास्तेनमृत्रुणेनश्चनरंनिकेशस सकृतघनेनरसायनातःप्रशस्त

१ रत्नैर्विवर्वाह्निनीषुणाः ९ स्फुरत्तनूताम्बलकाकपक्षैरमामतुच्छैः सहिताववस्थैः
गु.८ नवं समीक्ष्य लिपिसंग्रहेण यथाप्रवाहेण नदीनदीनम् १० अथोपवीतादि
॥ ष्विनालमेनान्त्रमाश्रित्वमल्लिकुन्तस्मिरदथन्त्राः वपुस्त्वशेषागुरवो विशेषात्क्रि
31 याहि सदस्वनिस्रिह्निमेनि ११ उपात्तविद्याविनयोपपन्नात्पोपमन्नागुण
गौरवेण मनोहरं नः प्रकृतिप्रजानां बभूवरात्मेच्चनकाननाभाः १२ श्रियंक
रः पीनपटं च सालो भुजंगभाजाङ्गविलेविवाहः ननन्पको दंष्ट्र धरस्त्वनेको ॥

बभूव रामोन्वयसिंधुचंद्रः २१ अधीनसंपूर्णकलोधिकश्रीः पितुः प्रकर्षा
वनलब्धवर्णः श्रमोद्भवः शारदशीतरश्मिर्लोकस्य रामो हृदयं जहार २२
अथावनीशो जितमीनकेतुस्त्रियात्मनोः वेसहदर्शिनां गतान् विचिंत
यामास समं विमध्ये गुरोधमात्मा विधिं सनेषाम् २३ यदा समभ्युद्दिशप
रोधसं नानविवच्चलितो गणिपनौवहिः स्थाम नृदेवनस्पत्तिहारवत्ती
रत्नीसमागते कौशिकमभ्यचष २४ ततः समं चौमसुरः पुरोधाः सभा

२ वमाकर्ण्य कलं वचस्तत् तन्मध्यगाज्जातनमद्राश्रहर्षैः जवेन वेदाश्रमिवा
शु·द मेरोशः २५ ततोऽवमीशा हरिणेन्द्रहीनाश्रमस्थो गणाधिनाथो नन्दपेण स
३२ नेन साकं मुनिनामरसैः श्रमान्तरे सबव्रमासिवेश २६ यथार्हतेन स्तेषु वरा
मनेषु स्थितेषु सानंदमनास्तपस्वी तदाश्रमोद्भूतशुभप्रहर्षं नमास्मि तेश
मेस्मपर्णमुटजन २७ शेषचकोशे विषयेषु लग्नात्मनो यथेष्टतनयप्रभावः
सन्मत्तमये नेवरि वनिराजस्त्वमाचष्टमतिप्रलुब्धः २८ तमानतारेषु यथाश्र ३२

तेस्यस्तुष्टुजनन्मा: नूटकेपिवर्षम् यथापलिन्नेहूलिपेसन्थैवतनवागमेस्वा

गतमस्तुमने २४ मुनेः स्मिसर्वत्रमहान्नभावैरनुग्रहीनमप्यवाटपैर्मे न

हिमुवाविश्वनिपजनयस्तेनयोयथनंसमुतिभान्तमंनम २५ ग्रवैमहंन्तननस्वा

हिकन्तंसमर्थमप्यागममनंमवैतन निवोपपन्नाम्नमनिमोमहूर्षंकरोमिकिं

नेवटभूरिकामम २६ यतोहमहस्रहमहद्विपेंइंतपेयमासीन्ममहस्रभाता

महाजविपर्षिपटाप्रयेणब्रयातपवायहृन्नार्ष्णितोहम् २७ विलोकनंपत्र

१ वनामकस्मान्नकृतं मयाप्राक्तनपुण्यपुञ्जैः इत्थं विदं न तत्वमेव यायेविभा
गु·८ वयन्त्यात्मनि भाविभव्यम् २३ विधेयमस्मै रघुवंशनाथ विधिपित्रमेऽद्य हितपरप्या·
३३ साध्यम् पौरैः परज्ञात्रवनन्मदीयैः शौर्यशौर्येण कृतं न विद्धि २४ इति प्रगल्भां
33 गिरमीश्वरस्य भुवोभविड्रीविनयप्रधानाम् प्रसिद्धकीर्तिर्निशम्य भूयो
विवक्तुमर्थां स्वपचक्रमेसः २५ नवानुरूपं हितमे परस्य विभो विशिष्टव्य
पदेशभाजः कुलेप्रसूत मनो मेनः स्येविमृश्यपयनश्चवसस्तसेधः २६ ३३

यदृष्टमत्रागतमग्रास्थितोऽस्मिन्नतनद्रिहेः त्वलविच्छत्रपम्‌ लकाज्ञमारीच
गुरोः श्रीसिद्धे विप्लुनये नमश्चवेद्वीरोऽम्‌ ३४ नयोऽजले ऽशनियत्नमुत्रै रुपल·
वैस्यानजितपवदेशः प्रभावतोहंस्तिनवैकुतो सौनपानसभावोनद्वियत्रशा
पः ३८ सपक्षरामः शिलिपालकालत्नमोनमोराख्रिवैरणकालः यथाहरिः स
नमरीचिमालः समीहितेहेपकरालभालः ३९ द्रुपिशिपंद्व्यमथ्थोः नवघे
वृत्तोमनीन्द्रेण समीरितेपन्‌ तथापिनस्यान्नतिवत्रकल्पं वभूवरामार्पणं ना।

गु॰ ३४ कोटिकूटम् ४० ततः स शापोद्भवभीतिनाम्ना निरूप्य चैनोपविरं नदेन्दुः नदा
सश्रीनंरुचकोरनेत्रोऽधुनोजलिलंगनराचवदे ४१ मुनेऽकुमारस्तवदासम
षः कदाहमप्यटनाद्भवनाद्विशेषः अंगाम्बरस्याघदितेनिदेशः सखाद्विनिःस्वे
गुणसिद्धवेषः ४२ जगत्त्रयास्यादियशोऽभिलाषी विशांपतेर्भूमिनलेयदि
त्वम् विशिष्टमार्गाद्विदोपि चान्यान् विसर्जयस्वाशु मयासहैवम् ४३ म
या सह त्वं कुशिकात्मजेन हरारहरात्पकोरथ्येयोऽपि विलोकितं कूटश ३४

नशान्ताः कृतं कर्मारंभ विक्रमेणैव ॥५४॥ वदंन्ते वेदविभासयं मंत्रवनेन
मेषांशुमिवस्व मन्माम् समस्वमालोकनमयजन्मानेनैगिमाकारवि
सेः भगवादीन् ॥५५॥ नमोऽश्वनेत्रामनिर्नेयवंलेनस्पायनेवत्तोकज्ञलोदूवस
यन्तोः स्वनागमभिवास्वनेनेः नलेनश्वासेतिविधर्षिनंके ॥५६॥ श्लोमेवपु
ष्मात्स्वनेलिध्यर्मंस्वरायवेवीर्यवलोवरिहः सवेतिस्वकोहृगणोनवेवेनः
विदुंतिवेस्वांमपदेनवामे ॥५७॥ प्रयत्नेनोलब्धमपिविद्योशोऽस्वैविशिः।

२ ष्टानमनोः धनाय मलन्मणोनंमृनष्ठेः त्वयेस्मिनगनोमरिमोष्ठिकदाचित्
गुट ष्ठी ५८ पुराधमुख्योमनकारयावततयोनिर्दिष्टोगमनायतावत् प्रकारि
३५ मातत्रयोर्बुवाहैर्तवमहनाविनपुष्पवर्षैः ५९ विधातमात्तोपितृहपतौ
35 तौ प्रणेमतस्तमद्योः प्रहर्षौ तयोर्निपेतुर्तयोर्तपस्याप्रवक्ष्मतोः पुष्पै
र्शिवाम्बुहंदाः ६० सहाशिषानेत्रजवाविणतो विनर्मेनागुहितकाकपद्धो
त्नेत्वाणाध्यक्षजमीवमाणोतमतयानाम्रविमानवापे ६१ मतिप्रभा ३५

भिविलसंकुलाषावनखनंमोम्नुनिमागमतम अजिह्निपेनांत्रिदिवेनया ।
नोह्नविंविरिंविंह्नरवैघपोसो ५२ अनुभयांसस्थितचापवद्धसवाणत्र्णीर
गुगोपलसो अरोविषानामद्दिनायकायोयस्थित्रिशोकेविवपत्रगेदोम
लक्ष्मणैकानवरंनपद्दीनमाश्रमैनेनमदेव्हदेकम तदाशिषंसंयुगजे ।
सनोभ्यांवलंननैोरह्निनमत्वमंतन ५४ किरीटकोटीकटिवंधपल्लकला
पकल्पेषमृडः करस्य समर्पणेवर्मसपिस्वभानतपोः शिशुत्वादिभश्रा

१ दयोर्वे ५५ दृष्टैरग्रहक्रोशमुपेन्यपूर्वेवलांनयोः कानिवलांववाए नयश्चि
गुरु याम्रार्हमुदरतपा(णांपदर्षिणीभूमिरतनामिवर्षिः ५६ विदिपुनेमोपिक
३८ मामविपोनक्षेनमाकंमवपूनदांते सभामग्रज्ञाक्षितिनिनोपलाभागुनोटिवा
36 नाथइवांवुदांते ५७ कुनाह्निकौनेनमग्नेननलोवनमाननदबभावनात
म पवमप्रक्षैपरिवीहयंनोप्रचेलनर्वम्नानिमप्रनीव ५८ नयोः प्रभावे।
लपदाक्रमेनोनमल्लनलौविशदानपेपि पाथ्यिमनोल्पांपरियावमानौ ३८

यथाजनन्यो ह्युपलालनेन ॥ ५२ ॥ सरांसि नीलैः सरोसैः पद्मोजैः पत्रच्छिन्नैः क
ल्हारैर्विकसैः हिमद्रुशोभितगंधवद्भिः सुगंधैः सितैर्विरैर्नोद्यन्निरूपणाद्याः
नद्यो द्रुमाणां मधुपालिमालाः सलज्जलङ्गानाकानने वरार्थं अभीनमाता
पिनस्मसितस्मामलनीलसंध्याः नजपश्चिमेषु ॥ ५३ ॥ समाध्यमासपंननकमे
स्पंदंश्याममनेनस्यानिदेशानसौ निषीदतः सलगाबद्धनल्पहृदये खिन्नीनावि
वसिंदृश्यावे ॥ ५४ ॥ कृतान्नमस्येवपराभवाग्रेश्विणानिर्दिष्टेवतिश्याचरणाम्

उपोढशब्दं दिनयावनेषु विभावरीष्वपि विभातु दीप ९३ प्रणीयते मण्डं विल
हणोयं भवो भवान्निष्प्रशमोपलंभान् सम्भृतु तेजं ननाल द्रानी मुपेत्यवन्तोः
चिनमगह्रेनेः ९४ नयोकं रीशष्यप्रयायिनेः प्रदप्रचारस्य परिश्रमा
दिव लनख्रिवोलऋनरंगिणीनटेन मालनाल्लावलिंजितोद्रे ९५ स्व
डनवनलणसंलरेफनोनोञ्चरषिकथितेशुकपानकेशुसम्भुः निशपिनेवनिश
त्रमाशयानायोपवहरुद्यावहयोविमर्शंयेनो ९६ ननामस्तृन्तिगाधिनागम

ननद्रमार्थेकाप्युल्लसन्दुर्गार्दलसद्भ्रामेपानकवरीपुत्रस्यनीर्थेक्रतोः सर्गः
श्रीरणवीरसिंहविभुनाः॥ दिष्टस्संवासिनस्थंसीदासकवेः कृतागुपगतः
मूर्तिंत्नीयोऽप्ययम २ इति श्रीमन्मराजाधिराजजम्बूकाश्मीराद्यनेकदे।
शाधीशश्रीरणवीरसिंहवर्मादिष्टश्रीकृष्णलेखमधारेलोनगंतपुंडरीकपुर
प्रसिद्धसवालंवशावतंसश्रीउग्रोत्मजनवसंसीदासकृतेनोरवुनाथगुणोद
येमहाकाव्येश्रीरामादिसंकारादिवर्णनोनामन्तनीयःसर्गः २ श्रीः

१ ततः प्रभाते विमले कृताह्निकौ मुनिं पुरस्कृत्य समासनस्थितौ पुरः अथ पप्रच्छ तां पु
गु८ एव तमेनं पाहिनां लग्नं विशेषेणापृच्छितं जितात्मनाम् १ परस्परस्मै प्रतिपादयद्वे
३८ क्रमं परीत्य यं तौ वनभावसंस्पदः प्रवेलनल्लमयवनसावन्मे निश्चकामनयो
निजस्मस्मनीवतो २ इमाहृतिर्एपोः जितबालवत्सला विश्वेषु मानानस्पृका
ननस्थलम् अनुत्वंसः स्थगिता इव भाति नायथ्यानकसंवननः समानरः ३
समाहृयं तौ वसयपत्वचारिणो विहङ्गमस्तोमसमलं विहारिणः पतत्रिपोतनाः ३८

कलह्रुजितैरिमेसमुद्वयस्याश्वनोः नृभूरुहम ४ समेममुत्ताहतनिमर्भ
काग्रपि समानिरानेकस्मिमेवपोविएगम प्रजर्वनेकांनकरानुपल्ललंकृ
लोविनंकर्मविदानुडस्यजनम् ५ श्नसलनोस्मिान्विपनेविपाश्विनापरिभ्रमेनोः
नृदिशेमनेगजाः महीस्मिमोल्किवतनमोप्रकृवेमेसवम्मदाः शीकरिणो
घनाश्व ६ समानिरेषोः निवपूर्वलोकृरःकरीन्द्रसंभाविनभूविद्रावान
विभातिमध्येसगराजन्मेस्ववैरूपेमसिंद्रासनमेकराश्वि ७ असैास्थिनो

१ केसरसरोः पिशंगमलोनिजमरमंसभावयनेमरगेगणनाम् । स्फुरन्नशीलोल्लपनेति
३८ वान्मजोनतापिपत्रसंगुवरानसंजिनः ८ शकांशिनाः चिविनववर्हवासस्सांस
३९ तालषट्ट्नसवरमूर्छेनामनाम् । परिस्फुरत्सवेतुविपंचिकानांनरागिणा
39
मवभिरकलापिनाम् ९ समीरसंयोजितपल्लवच्छलादिमेः नुवदांत ।
लयोमहीरुहाः हिनाश्वकातिदमसूर्यवर्चसंस्फवंसहंध्यानुनिमम्भपाः
श्यिताः १० श्मानिकिंजल्कसवर्णगौरिकावशोपदालंभिकरांतुमानमभि ३९

सर्वांस्त्रिसामंतकुलानि नैपिनः पश्यतिरंगमभगवन्नेतःधनः ॥ १० ॥ इतीरयं
तो विविधावनश्रियो विलोकयन्तेनौ मकरध्वजाश्रमम् । कुपालकीलाल
कणालसीपर्वर्वनं ननोद्यालसमालसेविनम् ॥ ११ ॥ शरासनेसन्मस्मुहारं ।
विक्रमोजनसमेचारविविर्निनेधनि विधायवाल्येन स्तनवराविस्वकार व ३
टंकारसुदीरयत्स्वि शः ॥ १२ ॥ निशम्यतेज्ञानविशेषसंभ्रमाकिमाविनयेम
शाह्मस्मद्दनाम । त्रिलोकयामो त्रिलोकननविनसणेसयेलक्षणसम

२ शु८ पं: ५०

भाषत ।५ निषा किमेषानन्तकिंक्क विन्दुहावदाः स्वयाहूंनुमथैनिका
लिका सनिश्चिकाथेनिविनकेनाटकाचलद्वलाकान्तकपालमालि
का ।५ इतिश्रुवाणोनरूनंनवत्नणोपुरोपिवान्यामिवसप्रधावनोम क्षिये
नमन्योमशुत्वेंसविस्मिनैो निरीहमाणोत्वणामभ्यनिहनाम ।५ समुछ
लद्वाक्तनगंगडस्लवाडशपायाटीवेमराहिमनिधिका नटापनंमीवहपेस
संभ्रमावनागमेभास्करकम्पकेवसा ।८ कर्णेपसासामदग्रनेजसंजवे पं:

नजं भान्मान्निकान्तिइनेया ननूलसन्नेनपदापि विसृनाशमशानवान्नेव।
महत्त्वदीपिनिम् १ ग्रनर्हमप्प क्लि निरर्हणे क्षिपास्तप्यापिसोः धनशश
सभेशरम् महीधनामिसन्नशणसनं समरन्नधे विनिच्चन्संलोवधार्हणः १४ क ३
विनकेयंनीनिधुरः स्थिनापिसाननार यामासननमाश्रुराव्वसी श्रसैकल
न्यायनह्ळह्ककार्मृकोभवेन्मनोभूनेमयाविह्नननाम् २ धुराकयव्वापुध
विमृहनाः वनाः किमेननेद्देवार्धभ्रजेतिविंनयन् मगावेगीत्वणामेनरक्षि

रे
गुर
८१
८१

तोऽभवन्निह दीनः प्रथमं ततो ह्रमेः २१ पुनः प्रहर्षं समीक्ष्यतां वल्लांसम
द्युताँ तेन विह्वलमानामिति समीरितः स्मयमपवदयेत्पां शार्ङ्गेणसाकं सहसा
समनयज्जनं २२ सरामकामाशुगपीडमर्दकोदण्डस्थविश्वपाटवकर्मकोवि
दः तपा चरैनां रुधिरां गगनानि मलिनयज्ञोविनानाथमेदिसम् २३ क
लेवविद्धादिसमानतनतृनिपानसंजातमहीमकंपनम् नष्टमेयपह्रिपनेन
द्रूल्वणं वधूवलंकेशपुरे पौरवनन् २४ हलं तेनकामसम्पनिमंतरोधनादः। ८१

त्रिंनिंनमापयपरस्पवेशानम् यनत्रिणाः॥ पुरानन्दिर्गणाध्यिनंकपादस्मृता।
टिनमत्रनस्तनम् २५ पुरासमत्रोभगवान्महर्षीनैकपंविदेकेनयमाट
ट्रीशिवः ननः सनसैस्वविशणचरापदंस्मचक्रजालंस्पृदिनोः वदाननः २
मनोः मदेयानमिपानमनमनः पुरासमस्पैसकलान्मटान्मनिः स्तदैशि
केः स्वाणिनिदेशाकारिणोटटानिशिष्याणहिमोपमणलम् २६ समा
श्वपवेवस्तवामनाच्छमंननोजदृषेंमनिचित्रमत्राकिम् पुराभवेम्पलन

र घु ५२ ·४२

ंयदन्तनो विनोदयत्स्वेव हि वीरः स्नेहेपि न तन् १८ गृहीतशिष्यापहृतिः स
योगविहितो कमालो· गविलयत्तसंभृतिम् विवेशतानाभ्यां सुहितो निजाश्र
मे पुनर्वं सूक्ष्मामिव शार्वरीश्वरः १९ स वत्समातं स सुविनिनद्धरंतनोंनतानात्
क्षितिपालनं ददौ आत्मनां तौ सकलं वकांक्षे कौ न दाममस्मा व वधाय विश्र
मे २० नृपात्मजो न तु श्रायमं इलल ढयो तु सद्गतागमस्थितिभास्वतौ आत्मानि
घातां सुनिगुमघेजनैः कमात् दयंतौ रविशतविनायकौ २१ प्रविश्य वेदिं हृषि ५२

रमरर्षिनां मुनेः सततस्थानियताननमेकौबरे ३ दैवतनात्स्यायुमिवायथवायुना ।
विशीर्यमाणांपिपिशिताशिनावलम २१ तस्यावदत्स्यानपदायनमतिंद्ररि
गीजेन्द्रं कलभानिवाकरोत्न शावसल्लसे शवदंवुवाहृवन्नवीह्माणोवि
पुरन्त्रिरोदधे २२ नततमततहिंतमसपायिपंविहायसिसाल्लिपयाताला
यितमम् सर्धीरतमहेनतिमाहृयतदिशोविवोधमारीचमवोचदिमलम्
२४ सुचीर्णेवोरमलनिषिवितनानमराह समवाकंपुमानतस्यमविनः वि

२ गुर ४४

43

मोहयन्नथ निजोरुमायया विरराम समगान्नोऽस्मि पङ्क्तिम् २५ इति ब्रुवा
णे सम्भ्रमवाचमागतवं स्वहस्तलाघवं स निशाचराधिपः रूपां करोमेघ दिदीप
वर्द्धनेपरेण देहेन समवबालविग्रहम् २६ उलकलापः प्रभवो विसारिणो
न तेजसां मूर्ध्वयोर्विलोकने रूपीटयो निजलनवपालं महावनस्पदाहाय
हि केवलात्मना २७ समानवास्तेण मरुत्सपुर्मिणान्द्रपान्ते नेरसिनाहि
नोपनतः विचूर्णमानो मरुतेव विद्युतः छदः पयोधाव्दिशिलसन्निभः ४३

पक्षिणायेव विदेहकल्पकाम्नवोपलब्धेः समस्ताकृष्णपक्षस्य विग्रहस्या
णौ रवि श्शाक्रनिखटान्हिहंगमेभ्योवहिराग्रमेंवलिं ॥ ५४ ॥ हृनेष्ठतन्भ्योमिति
नेष्ठानिगृह्णीतमौनमस्मुनेर्महात्मनः ॥ प्रशंसन्तेनौकन्नुकातिरिणौविधेर
नैष्ठुं तं विधिना खिलाक्रियाः ॥ ५५ ॥ सर्वोत्तरायप्रतिचात्तिकातु भौमसैमेप्रस
न्नो विष्णुपाश्चिमासद्द कृतमणामौचलकाकपर्दकौकशाग्रद्धाः ॥ कर्के
शयाणिनामस्य शान ॥ ५६ ॥ निमेषितेभूपतिनाकृतकृतन्तत्वनः प्रनस्थेमिषि

२
गुरु.
५५
55

लंशुनिव्रजनन् सतव्वावयन्नयन्मन्हे वनोसम्मुस्मकाबीशयन्तुर्विलो
कने ५२ तुषे।येवांसमुत्रननसन्दूविमैवहो ५३ नमापाधियिनिपत्रसंस्तरे·
शन्वीपतिर्यत्रस्रुषेरघत्रपः कलत्रमस्त्रेवयमासरीह्निनः ५४ पुरोमिके
नसमयमभासरा शिखेवबहूः महिमां वुदाविधोः कलेवहणे समभे
वचौभसिववेरकमाडहिपायभामिनी ५५ सपादपवान्यशनिश्रिया
समेरुषः सपादेदधतं शिलानले ५६ हसभाखेनमुदससमापदेपनि ५७

श्रपदेशतिशृङ्गराजत्रवम् ५५ विधूनशापाम्बवगम्यमानेनन श्रियांमुनेरान्मय
टाज्ञेवेलतनः श्रणम्यनांसोपिमस्मल्कुनलुयामलस्मणोः गात्रपयजवादि
काम् ५६ उपेनमाकर्णनमथनेजसंममेनमाम्मोपवनेनरायिपःमग
यबाभ्यामिवमूर्यमम्पगान्तमयर्थपामाबरपिंगलाविनम् ५७ विलोबवै
लाबनिमेषहृनिभिः स्वणोविबंनोःपिगनामयाश्रियः स्वमेनिरेभूमिग
मःछिकाम्बिनोदिवौविदेहापिपयनवैकमः ५८ अनन्यमायारणसंभव

१ क्षिपेत्तत्रे ... शिकयोपसर्पिणाम् मनोमनाक्त्वस्वनिपानमभ्यमानमहो
गुरुः नरायं पिबतां दृष्ट्वान्वे ५८ तपस्तदा सेवनकं जगद्दृष्टो विलोकाय्सहान्वय
५५ न्तमनः शिशोः स्वगतवत्स्मानववो सुहृत्सुहृदः लिलिंद्राज्ञापरामात्मनोद्य
दो ५९ नदैं गिनतो सविराज्ञनां मुदा विधौ सम्भृतेः वसिने सकालविन् शि
खं शिक्षास्त्र गिरीन्द्रागोत्रकं नमेवनसैस्तद्दिग्वेदपत् ६० सलम्पमेवं
प्रतिपश्यन्नवचो ननानवे ण्याहितटत्कदानवे विबसकामोस्तु निनाभु ५५

दीरितोचवदेति वद्धांजलिरभ्यभाषत ५१ अथ पितृसमाधानमिदं महात्मनामसा
धामेन त्रिपुरारिकार्मुकम् विलोकयन्वीरबलिस्तदाग्रजो पिबेय यश्चापितनासे
क्षुपनहिर्हैजिरे ५२ यथाहि हत्वा मिषतो मनस्विनो यदृच्छयाप्तोपगतनाय्यश्
स्विनः नयाययुश्चापथगामनस्विनः प्रयांतिचिताइवकेनपाक्षिनः नदाद
दृक्कोपि महत्वकार्यांगुलीक्ष्वाचमौर्वजेन कर्कशावचम प्रशस्तसमाह
मनंमुत्साहेतिपिपर्थवेत्सनामिदंवाकृती ५४ उपोप्सलोचैः सहसदामप

र स्फुरितप्रयुक्तमप्यात्मवशात्मिवेतिमः नृमाकलय्याकलनीयमेवनन्त्वा वे
गु.र क्तिमेनद्धवरिम्पवीवस्त ५५ ननाभसृनैजसमाप्यमानिलंनभौममेवट
५६ स्तुस्त्रावभास्वराम् निरुद्धनानागुणाराजिसंप्रयंसमत्तमसत्प्रममानतेमल
56 म ५६ नवंतेत्रेभूस्तरकोपिसमस्तयः प्रलंववाहुर्विगतद्विषद्रूपः विनयनो
दीवसमुपसमवंशगासवेकनंमधीज्यमृगनः ५७ यथात्रलेविक्रमतापनः
स्तेनोननेननम्याप्यदितिविचालिता नृणीकृतसैणारवेर्णनात्मनोमनो ५६

भुक्ताहुतिर्निविकोर्ध्वरेतसः ५८ यथाधिकारं द्विजनस्यनिष्ठतो विदेहजातरूप
विशेषसिद्धये पटेमटेनाभिहितान्हिवासस्वलनः पटाटेशाड्वास्थितोऽप
रः ५९ सचापिविघ्नवलवृद्धिपूर्वकंयमसूपाम्नेः स्नानङ्गनयत्रपि मकं सं
दुः संस्थितिनेवनागपिचलाललनोच्छितमिवाधिसंपदः ६० उदस्तप·
लावकस्वेगधारिणोविलस्वचीरेतमदत्नसुस्थिताः निपेतवस्मिन्सगप·
त्रपाधिपाः त्वेकपोनारवनिस्थितामयः ६१ हिमहसुहिस्थितवकोटि

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

दियाग्नमनस्मलदांविनेनेनलननावपाखिनः ९५ पौरैः समेतैर्नैरपिद्यालितंकैवैः
परान्नैवैकंपदस्मपद्मप्रोत्वलनन शौवैर्नैकैवखिभिः शक्षाविनोः पुद्रान्नधी
रोतिरघीवसंपुगे ९६ जगत्त्रयाधारधीकादिनोलननात्मश्रीदत्तीप्यांनिश
योदृशांननः निलीयमायांसशपेत्मनवसंसकामकोपत्रनकिंसमागम
न ९७ इतिब्रवीतिस्मनृपोसतंगजामदोकदामंदृश्मानहारिणः गतस्य
हायवननत्रकेवलस्सभावसोलैः कलभेदलंपुनेः ९८ प्रवोवधुवंवधम

२ भोगराजो समनुपन्नसंद्रष्टा सद्गुणसेव्यम् । सर्वं ज्ञास्यहं नोलसल्लगं बंधुनिशामा
गु.८ यिविद्याविशेषप्रभोः भूत ॥२२॥ नेपन्नुवाचवनपशोनिधियमेयोवाचावलेन
५८ वयसा लमपंचपञ्च ॥ श्रीमेवसिद्दिमुपयामानिकामं केनेहद्वियथावलिम
48 विवेलवामनोपि ॥ ओमिमुक्तामेथिलशोमुनीन्द्रमान्द्रस्वेदोद्धावरोमां
चिनांगम् । पश्यपन्नामेसर्वलोकाभिरामं दृष्ट्वा मेनेनन्दनमारादीन्नकामम् ॥
स्वात्मस्थापन्नमाटकावयम विद्यालोकिसंभूषितोदुर्गोटनमशमेपानकः ५८

वंशे सुवंशमणीपौत्रेकृयोः सर्गश्रीरणवीरसिंहविभुनादिष्टस्य संस्कारिनस्पंडी
ट्रास्य कवेः कृतौ सुपगनः शलिंचनप्रोथ्यलम् ॥ इति श्रीमहाराजाधिरा
जराजन्यकाश्मीराद्यनेकदेशाधीशश्रीरणवीरसिंहवर्मादिष्टकृतेनमध्य
देशान्तर्गतनगरीकश्मीरशिविरस्थबालवंशावतंसश्रीरंगोदत्तात्मजनन्दवचंद्री
दासकृतौ रघुनाथगुणोदये महाकाव्ये श्रीरामादिगमननाटकादिदाहस
वधसुनिमज्जप्रतिविधिलेशसंमेलनाविवेष्टासरवर्णनो नाम वनष्ठेसर्गः ५ ॥

१ श्यामासुधार्णवे मुधीर्णैलम्पयीव सस्मितैर्नेत्रपुटैः मन्दस्मितमम्भोजनिस्व
गु.र मन्दस्मितमुक्तावलिकीर्णकिलचन्द्रे ।१ पुनरुक्तननकेयरमणनन्दुनलिनकाशाभिमु
५२ गमेऽच्छाया स्मसाधिमदृदपत्रकैः सदृशेनोर्ध्वचरीचकोरुता २ नयनेत्रचा
५१ कोरयोर्विटङ्कलसुन्मेषनिमेषमाणेश्वरा ग्रहमस्मिमत्तोऽवडिकामितिनस्मा
तितिपामनोस्वरा ३ विकटैरुपलक्षितैंकवैरनपरिहारदर्पैरविषांचयैः परम
मललाटमीर्षन्नेजलदाङ्कांतरिता स्वलांशावे ४ वदनमसस्मूलनमस्मपाच्चि ५२

रपानं जनकेक्षणारयम् नेऽद्रयाणिनिमेषकैर्नवारकरोऽहं न्यारिवाधिकं पुनः
५ नयने: नतरंगमौ ह्वयग्रहणेनाधिकशंकयाकिल ट्ष्वर्यतिलोभ्भ
नल्लटाममसन्मेषतिनिमेषधारणाम ६ नमवेस्त्वह्वाकः मुवलसद्दिसं:
स्मनपनुस्तनवसमम् दितिमानवनमामुनिर्दिप्रान्यविप्राक्षिंदरिवांगुदेः भ
वत ७ स्तवनेः नपरहरह्विविनंरणनेनमेसलोवदाः ष्ठणोव गदिनंम
रुपैमसमिनेहितिमायैनवयोपवकमे ८ स्थणरामावनिप्रण्णपनकि

र मयिकामनिनन्तांवीमवे पतिश्रूतमिवक्षणः सकिंक्षनिमूलानुगमेन
गु.द स्तूहिणी २ मिश्रमय्यमसहारमेवनङदयेमावच्चवर्णांनीनस्य मृनिधायति
प॰ मीलनलोचनेस्हिमस्मारसुकोपवर्णीनम् ३ कथनायकिमपुपस्थितो
50 पुनरादेशाविशेषमिच्छतीम् विजिनाः कचदेवजन्मनानुपनेनो क्लिष
नेवसादिशन् ॥ श्रपिवीस्यनथैवनोस्थितावनसारमरवाभिकोसिणी
क्षितिनीवसमस्लम्रुटांचपलीपांगविकाशिनानमन्मू ॥ ४ ग्रवतुष्यन प॰

हिंगि नं न न स्स न न न्ध्यं नेव वा शि णी स्वा वी । क्षि न्न प्र र्वं म वे स्व न न्म न्वं म धु रं
म भ्रि द्र म भ्य मा ष न ॥१२॥ वि दि ना व पि से पि न श्रं वा न्म नि भा गा पि ह्य ने न सं ग
नै । क्र ह्म मो प व वै नि री हि नै न व दे नो विं दृ षी नि ग्ध्य ना भ्र ॥१३॥ क्र म नी य
क्र ता न का श्रं कै क न कों लं ह्न न कां न स्मा य कौ । क ल कं ठि क ल्ला प के षि
नै कि म्र का स्यो क ल प ह्न न क्ष्यो ॥१४॥ न न के न म मा र्लि द्दा रि ण्ण वः ह्न ला घा
व भि पा णि पी र न म । र म र्भ थि म्र दा न मा ग न्ना व पं भे नं न व नै कि म स्थि नै ॥१५॥

१ सनतायतनकान्तिश्रुत्यर्णौ सवलौ शीलवयौ विलक्षणौ हृतयौनरलान
गुरु नयुतौननयौपंक्तिरथसभूपतेः ९ वलनोभुविवालकावपिप्रथितौ
५१ वीरवरेषुवर्मणा विलसद्दैविरामलक्ष्मणौनयनाभेचनकैकलक्षणौ ९
51 (वलनोभुविवालकावपिप्रथितौवीरवरेषुवर्मणा) प्रथितत्रननत्रशोभ
नोभुवियोगामरनिष्ककीर्मेने सर्विनमपदांगुलीविषोनहिकामोल
भनेकलामपि ९ मट्नोःस्पननोल्लेपप्रयाननृशंभोनयनानलेज्वल ५१

वे ऽनन्तव शुनाषमोनहिनमहन्मामसमीहन्ते शिवम् २० विजितेति
मनुमदोद्दहमस्मात्मनवमेवमः अग्निनेवजगमनेगमानहिभागपे
नविमेहसिद्धयः २१ चपलेनविचालयंमिनेविक्रमास्मनकस्यविष्णुः
सजलोवृद्धभंगनीलिमामवलेवमनमोविलेविनः २२ वपुषाविनयेन
विपयावयमसाधिकमेनमाश्रिया विशदोस्यपिनमहषणामरलालेक
हिलाश्चक्रमलाः २३ शनिमार्वजनीनमूहनेविधिरेखावलल्लाटमालि

१ त्विन् २ह्रसो॰ म्यननन्त्वनहूंयीचननवर्ष्णेविननिष्यनोमयम् २४ वरूष्णोलिवि
गु.द नाः स्वयंभुक्तानिजन्हलस्थिनयेयप्तानयम् विटिनंनटनलगसोहवाख्विरसं॰
५२ पादिनशिल्पपहिका॰ २५ भ्रकुटीमिषमिन्त्रपाहिहिनंवलिनाभंगाभियाः
52 परंयनुः नषलेवनलवाभिरः कलेकरवामाः॰ कलनंभवेन्नवा २६ कमले
समनंजिचवत्वप्तादितितोयेनमत्विनचंड्माः नममोस्मिनयोरनहूयीजवि
भिन्नेहषिरेचावे २७ जरमंत्रुजमिस्येहिनंसकलंकोपिहिमोस्नुहस्तितः ५२

इति निशम्य त्वरितोपमालयेषु विदारिसूमनन्यदर्शनात् ॥२८॥ अथ धीकृतविवे-
कोऽगणि मातिशयं निशम्य विस्मितेः पथम नहि कापि समीहशास्त्रनिश्चवि-
हाते हरिणी वनगणिणाम् ॥२९॥ समराग मपेत मिछ्ति मिरगयोषापि वनेनथा
विधम् विरुषीकथम त्वन मनेषदिरागी पथुनापि रुस्यजः ॥३०॥ स्वहृणोद-
यमीहनेसदान्तविभाने वनमापिपप्तिनी सतनाहृणिमोऽदृपाश्रयेस्वले
कामसमतिनेंसंश्रयेन ॥३१॥ क्वसृधारिरवोःसकंपयः क्वनकेहः स्फुतिमे-

गौद द्विनिलिनः कनकशृङ्गिवेषमसमोत्कटमेवास्मनध्येयावर्णोते २२ भुजयोर्मृ
गमष्ठुत्रुत्वलघुत्विदंशैकृतनवद्ययोरिवमपि स्मारिपदंतैरेवहिः परिश्रुस्मा
५३ 53 तिमृणाललालसाम २३ भुजगापिपतीवसानलेभुजगुरमाहनभोग
मोघवः श्रयनर्गमनापशिखिये:रिभवःमारिभवोह्निरुःसहः २४ परि।
द्योपवङ्गर्गदारणोस्वपूर्वैनोद्विषदागमेः गले प्रविलाप्ययविंश्रमारितंस
उरस्तलसमनिरः कपाटवत २५ अतिमेज्जलयोग्रमः स्त्रियापुगलेनापि नि

गृद्धनत्रणोः उपलहितमहिमालिकं नगुणादेयमपिश्लिद्धयम् १९ मह
दृक्तमेनदृङ्गनेनिजकालिमप्रयोमिमार्दवम अन्तकादयनीवबत्तषान
दृदोः सघहृदङ्गनांनरम् २० नवमलवमसमेविघः किरणास्तृथमपिनि।
धावेः अपिवोपिनमंवुजंमन्ताइः ननप्यापमकरश्रियार्विने २१ नव
नूतनपलवोंगुलीचलमालवालल्लिनोः न्नपवेणि प्रतिपाचकयाविनार्थे
हेनमिशकल्पनहः करोः स्पवा २२ सरमोवमकल्पपादपः परशोणे

२ जितमौक्तिकावलिः सप्ततन्तुः कृतशोविसंग्रहोतसमुद्रोः स्वकरोविभा
गु.टी ग्याते ५१ नविकांचनपर्वतोथ विश्वनिपर्वोच्छिजनोपलंभनम् वयसोरू
५४ वोः ध्यनेनस्रोः गुडपालंभनवेलमिमसौ ५१ सुप्रिसंसनवर्मणाहृत
54 विजितावर्तवराम्रनाभिकावहिरंतरगाणिभासतेसजलांभोदहृतेवकौ
सुटी ५२ सुपिटंकरूपतेः सितसभेमेतणिभिर्वज्रमयैः घंभाजने सविधा।
यविरंचिहन्मवेः वसुवेः स्याकृतनज्ञानसिद्धये ५२ विपुलोगुलिवैयटंक ५४

नामविदंनोत्रविपित्तमानिनः अधुनाप्यनपवक्रवंनेऽस्त्वमेनामनंपेर
काध्वरम् ४४ अपहर्तुमलौकिकींरुचिंविदुतनस्यास्यकटोरचन्द्रमाः ध्रुव
मापतयाभ्रनर्जितोदशाधाभूपपदंनवकोपधैः ४५ गमनेनविलङ्घितनाग
जाः समदाप्राकृतिकेनकाननम् विविशुर्वलिनोऽस्यविक्रमाद्द्विभीता
वरुणोमृगाधिपाः ४६ अमवर्णौ उनिशध्वर्षितोयशसाभानविबोजस्याश
श्री वकिनोनदनूदयाचलमस्त्यानेप्रतिमेपरस्परम् ४७ विशुपर्वनमेद

१ नैषधिः कल्पद्रुमाष्टैषधिर्यौहिमधुतिः युतन्हल्लवलेयमार्थिनोऽस्मद्दाका
गुरु मद्बोलुपास्थिनाम् ४८ दृष्टनोऽस्मस्तालयंकियद्रितिनिष्ठिमनिशो
५५ नकैनवान् प्रभवन्तुरुशेकिनाः स्वाः प्रतिदिक्तन्मतियामयामिकाः
55 ४९ नयनानन्दमस्यपंकजंरविरिम्तत्रप्राकरार्प्यणाम् कर्कनेस्तुदयाय
मूरुषः स्वभूभ्भुर्वरपवर्गवतिति ५० क्रमदानिविकाश्यनदृणान्नवराणी
लिजनोस्मस्म्प्रयन् नवकीर्तिस्फुटंवितनस्लपापरस्त्रैः क्रमनोहिलभ्यते ५५

स्वजनाब्जविकाशकारिणो महसोऽमुष्य महर्द्धिलंघिनः रविरेष लवोऽब्ज
भासकोः न निरीहेन च कृतिः स्वकृतोऽभवः ५२ निलयच्छलनो निलीय यद्
शटि स्वविटपैरलंकृतान् ग्रतिनाकविसर्पिणो विभुः स्वइलाकायश
सोऽस्मनारिकाः ५२ गणितानो विविरासपव्र गोत्रुणराशिस्वधुनापिपि
ष्यते इति भावनयेव किं स्वरुः स्वयमप्यासमशेषशत्रुभाक ५४ कथ
यमपिभर्तरंकगावरुसंस्वममतो नियतकृथाः ग्रनुगाध्यमुपेनसंध

२ माक्रन्नसाचीकृतनटकशचीभवेत् ५५ स्मयमानननं सलज्जपाससरसाङ्के
गु.दः विनयापितम्मनः श्रथुनैवटश्यामटर्पणेनेपरकौमारतिरंगभंगुरम् ५६
५६ प्रतिपर्वणीलसत्प्रियापिपाकृतनीर्थैकृतनगणपसंवयापनिहसम्बैशाखाः
56 क्रवःसविधमासस्वशयिष्यति ५७ स्फुलं शिरसाः वलेयनद्रुतमा
लिप्यचकावटिष्यति श्रयिताः सनसम्मितालुहंप्रियकेऽपनदीपराङ्कृत ५८
ललिनालकसन्नमप्यननमखसौंदर्यविलोकनकुलान् निजमास ५९

मुखः स्वयाकपाविरशेषाविनिरस्कविच्यते ५५ सदशान्तवनन्विपशपनेन
मविश्रीविवनसवाह्निणः अन्तत्रयग्गणाङ्कविज्ञवेयदनूनामतिरिक्तयोर्द
मम ५६ श्रीमिमेपशिरोगद्देशवत्रिशिपूर्णोदुकलार्द्धिनानने श्रीपिकंपि
नन्मत्वविश्रिपंसवकोरीवसधांसधांशुनाम ५७ श्रीविहसलिशांनशोवत्वांवि
दूरंतोसमदोःसमसन्निधौ त्वणात्लक्षनिजाननश्रियासत्वमांवांदमसीममपा
कृत ५८ सवत्वानवचोहिनस्वेस्वरिनेत्वानशिषंविसामसत्ते सरसशावयप

२ ष्णोऽभिनेविहरन्तोऽपवनाः पथालये ९३ प्रतिगेहमध्यांसुनालिकामनुवाता
गु.द पनपंकजामिव वद्वैर्नवनैनतक्रवांतमयोद्यामनवीथिभावय ९४ भव
५३ नीवटनाश्रियोजनघांमधुराः कर्णविशालतांदृशाम् सफलीकृतमत्रपेत
57 यैः शशिलेखेवनुतनन्नगीदृशाम् ९५ सजलोज्ज्वलशालकेभिकांकल
शालंकृतवेदिकांतराम् प्रतिचत्वरभूष्यसंस्तरंकृतकाचककलैरिवापग
म् ९६ नटनप्रतिविश्वभूभुजो महिलासार्धशतत्रयाजिरे भवनत्रतनद्वदिस ५३

नने: क्रमशलैर्विचनव्यकौमुदी ४७ सरकंक्रमसंत्रिनस्तनैर्विहरंस्यांन·
यिनत्रयीवनैः सलिलेसरपूः सरसनीनरिलोमीमिलिलेवभास्मति ४८
सरपूसरलदुमोच्छलन्नवनिर्प्यासमगेयवंपुरः पवनः प्रशमंप्रयास्मति
नवनस्तीम्रिशनैरिवानिगः ४९ सरयास्फुरदंबुजावलीकलकंठीभिरु
पाश्रितालघया सरपूरुपलिहलेपुराप्रविशन्तापाथिमालिनीवने ५० स्व
नवैरुपकंटमाटनात्सरपेनानुपलंच्यनमः प्रविवेशसितवैतनैरि

२. विदैवेहैहिगेववासवी ११ समनीयनसंदरीमुखेषियहमानंवसर्गासंभ
गु.रु निम् वहिरीवषिनंनिज्ञानंवेहापियासाष्यनयेववर्णोना १२ आनंदसदोह
५८ भगालसागीविनापिनेस्यसवीजनेव सागीकृनेनामवदत्र किंनमदस्मि
58 नेहनरपांचकार १३ विदिनविशदभावांनोकेरणावनेव्यपविपिहिन
गवाहेमंदिरेनविवेशा कश्चिनमपिटशानद्वोपिनेसाहिसंवेकिमपिवि
मलविनेगोपनीयेनमित्रे १४ अपिरहसिसंवीनांमसवावेतिनूंसीष ५८

णः किमितिहिमेममप्राणाहूतेर्विशेषः कथमपिनमिहैवस्थानयमस्वयथाहिम
रमरुचिरवाग्भिर्बोधयितेन्स्यमेव ॥ किमितिवदसिभूयोमामनालोवि
तेन्वेवचनमिदमपथ्यंकिंनतथ्यंपितस्ले पणाधरणामिदंन्यारोपणेमेस्य
पुत्रावरपुनिविधिपुल्कोभूपमावेषसिद्धम् ॥ ९ कथनमपिवस्थामान
स्नेनननस्याः किमितिपरिहृसंन्यास्योगभंगायनूनम् श्रभवदपिनयैवो
स्माद्दित्तैःप्यंतुहृष्टाऊसमिनसहकारैवन्नपानेननल्पम् ॥ मुकुलिन।

र.
गु.२
५९
59

नयनांनाम्लायमानानखीः शिथिलकरगुणामानेननस्यास्तदासीत् स्मय
यद्दिनशब्दोद्भूतसंभावनाशानयनकरकलेनक्लांतपद्मालनेव १८ किं
महसितिहसाभियाभिनत्साधयाभिनवस्तस्य मशोषं किं न ज्ञानेवयसे पु
नरपितियतेनेनत्रिशाम्भोस्थिनाहिसवलिनपदज्ञनस्पोह्वाकामेवावलं
वा॥ १९ नटतिमधुरवाचानर्थितेनानभंवंस्पाक्रतिविवरविशेषद्विप्रणा।
लीमवेन स्फुरटमलकवामालध्यवर्णीतदासीडभयनलनिछिन्नाको ५९

विनीवलीव ८ श्रीरामोरुगुणावलीचरणसार्वौवाग्भूमिजोनन्तहृष्यद्
गाेटनन्नमशेषानकवरीष्ठत्रस्यनोर्थंकृतोः सर्गः श्रीरणवीरसिंहविभुनाः
द्विष्टस्य संवासिनसंशरीटासकवेः कृतावुपगतः संपूर्णतांपंचमः ५
इतिश्रीमहाराजाधिराजजम्मूकाश्मीराघनेकदेशाधीशश्रीरणवीरसिं
हवर्मांविहिष्टश्रीकृष्णदेवमध्येवोानगंनपुंडरीकप्रश्रमिहस्वालंशाव
नेश्रीदुर्गाटनात्मजजनवधंरीटासकृतौरत्नुनाथ्यशुराणेद्वैपमहाकाव्ये।

२
गु॰ट
५
60

श्रीरामगुणवर्णनोनाम पंचमः सर्गः ५ श्रीः सेंद्रनीलमणिमंदिराद्वि
शिनन्मखीविधुमुखीवभौननः मक्कपाटसवछाखनिरुद्धनाचेद्ध्रश्मिरिव
नीरदांतरात् १ नीलचैलयुगलेनसंवृतासावनोनवघननीलशाटिका ए
जमार्गमपहायसम्मतिंकामकीवपरमन्यमग्रहीत् २ सेनिलीयवलभी
नतेषुमानितरुनीपछिमव्यापितिविष्वती सवरात्तनमसागमोहनादेवमाप
ष्ययतवारिकाम ३ किंकरोमिकषयामिभूभृते किंनचेदिहमिलेमहानम ५०

ति किं विधेयं मितिनिसंशयाऋले प्राज्ञरा सकृन्नकी सराघवः ४ किं निशेय
मितिनिम्नगकेयद्वीस्वांनरनद्रिछटाचरा किंनमोंनरीनकौमुदिः शशी
सोमिमोंशरणमात्मनाःरगतः ५ नीलपट्टमिद्मम्लिनेचरस्वांगयष्टिरिति
किंनद्दिलता श्रावनंनविधुरेषपोर्णिमो यौ रियंधूनवधूर्नेभामिनी ६ किं
सवीयमवनीभवाममप्रमयापरिचेनकामघा सेषिनाकिमसथवापतिं
वराकापिकसधरित्रीभृतःसुता ७ किंममैवनसेपिहूनयोःवदति

र: स्फुरद्विलासमनागुणाः ध्यायतोऽनिशमुदैनदात्मनालोकवर्त्मरिणनावि
गु.टः धेयध्या ॰ ८ बाहुलोचनगुणेनकामिनीमोविदुष्यहन्तदंतिकेभवतः कास्वि
५१ कस्यवद्भमेमनोधुमांदेहलहूनिरवनेविधेरिव ९ विद्धिमांजनककजानुगा
61 मिनीश्रेषिनामपिनयाभवन्तुतके नरुणमसिनयौक्तिकावलीग्रंथनाः व
मिनयोन्नुवाचजनः १० क्षेनरंनवनमयागनेस्तनयाचूडिवेटिनिकंथ्यस्पणष
नतः योः नवावदादियस्परापभोः किंनभेदयनिनेनिप्रैः सहः ११ पपपराम ५१

द्दयं यथा निजं नन्मनोपि च नैव निश्चिन् ग्रस्लिनन्न चनयेति निसंशये:
माहि चित्तम्मुभयोर्द्दिनापरम् ॥ ६ ॥ समेनर्द्दिनं सपात्तुथाजानन्नेकश्चितम
मलंगिता · पन्नैवफलम्मुकंटेविपोलवलैर्यद्रूपेगिनोद्दनम् ॥ ९ ॥ नेयन:
प्रभृतिगापिजनकन्ने: स्तिद्धयेन दृष्टैवी समागम: सानन्द: प्रम्लिपेकने ·
त्तांत्मेषद्दष्टिर्मरीवनिवृति ॥ १० ॥ ग्रागमिष्यति सकलमलक्षणा: कौपि
कोपि वसिमद्दस्म सानि शमम्मुटमेमनन्नमो के किनी वकृपलाव

१ नधनिम १५ कोऽटशीनिवटमिथिरुह्वनेष्ठ्रमवोचहिस्मूलसन्मूर्वी नंनदा
गु.द कलवागवल्लमाभारतोभवमिवोन्तवेक्कचिन १६ नाटशीनविपिनानुन
५५ मिनानहिशेषणानयानिदर्शोयेन कोपिपोयदिविभावानेशरनकोमुदी।
62 किमपिगाहनेमनः १७ कोमलंकिशलयंनभ्रमवोपलवप्रतिपरीत्ववेध
मा १ स्मेपेहितमनोहिगयनेपलवः प्रतिविभस्मवाक्यनः १८ शाणशोधित
नेंद्रनेयितोमल्लवाग्रमहणोस्तुमिथित स्यापदाङ्गमपितमरोपमासंभवे

५५

हतिविशेषमेवमतम् ॥५ नौऊनोपिकथमपथनुतमौसेविधायचरणावया
चत मऊर्तिंखकलहंसशावतस्रोनतः किमपिमन्देरभ्रमोः ॥६ आर्ईपाद
प्र ३ पद्कावलोकनेछवेरिधुपदार्थिनिश्चा नृपसंमदिननागसह्रुवांसाः
तुमूर्हेकूलनेपद्मेकनाम ॥७ नेवयोल्लकर्हंलीचिकीर्षयाममध्यमेवरमणे
निधेभ्रमे नाभिसकूलीनविटुमघुतिंप्रार्थ्यपनद्रवसैकपद्दिकाम् ॥८
न्नसावशीलवाहयंसधीः संपयाचइतिनहिमस्पष्म ग्रवकांतकर्सिंभ

र. शिष्यनिषीनमसुकन्नमञोनयोर्युगम् २३ नेननीरमपदस्सामसाभिस्तेत्रिका
गु.ट लमुपनिहन्नाद्दरिम सीरस्नागरमहणालमहलामस्पयापाविद्वषमाभुजः
६३ स्त्रिये २४ सत्रिरेत्विमहृनाः पिसौहवंकंवमपनलनक्षगत्रये नोतनद्दहि
63 दृयतोः पंविपेकक्रनिहगलहस्लपवहि २५ तन्कुतेमकलहूहपोनकं
कोकिलंष्ठिनवसालमंजरिम तंत्रिकांनिमत्नपंचमधनिमप्यापाचनयाः
याववयोरवम २६ विस्रहूहनरवसमंहनोः संविविक्रियविविधाविभाविते ६३

विनमत्स्वचिबुकेयनेत्रविंबुत्रयत्रिवलिविंबिराममः २५ नासिकेनलिननेत्र
भ्रूभवस्तेननयननालिकेममनोभुवः निर्मितेनवलिविमोक्तमेकदानलकटाव्
नवनालिकद्वयम् २६ मालिनीलसितपमनदलकौंचवविजनमगेदुभान्
नाम् एकदात्रविजयायवायव्यासेभवंनयनमग्रगौभसे २७ रामनामय
टिकर्णगोचरस्यानदैवनरलेनदहिसी संभ्रमेहरिणशावनेत्रयोःप्र्वे
मेवकृचिमभ्यपेयनः २८ सोयमेवमितिकीर्तिनेकयाः पुन्निषतकमलजाः

२
गु.ट
६४
64

मलोपमम ननैर्षितुगलमास्वजिकृपदृहकीटचलवंजवरीह्यो: ११ नेदाने
मद्दचरीभिमन्नवेपश्यपश्यपकि मितिम्रलोभिना ध्यायतीनवमुद्दिंद्रचंद्रि
कांसाचकोरनयनाचिरंस्थिता १२ ज्ञायतेनवपितिनिगूढभावनानोसुभमि
विषयेपिपश्यति शुकमस्यपरध्यानध्यासनीभस्फुरानरकनीनिकाकथ
म १३ उक्किविन्यपिमनोविलीयतेनत्रवीनवरचुक्किविस्मने अन्यध्यायति
नचैवनेगुणान्सोस्थितेनवकथ्यमापुत्रवाणीयेन १४ गोत्रमेसवलननोपिते

नटाङ्कायग्रनीवनवनवसंस्तनैः ग्रस्तिवात्रनिपतंमनोयतोनोभयंविलपि
नेनदीस्तने ॥ १५ स्वप्रहृष्टभवदंतराद्दिवसोऽत्रयन्मनलतन्तनैःशनैः नार
वारुरुचिमस्त्रिनोम्मियदंतरालचलमंगपंकजम् ॥ १६ तद्वैवोसम्रुजनेव
किंतनेकार्मुकेनरनिपुष्पबाणयोः प्रहिणोह्ननतसंधितोशरोस्याज्जिरा॰
यटगुणांतमस्फलो ॥ १७ लेविनोनटलकावुदानवोनागिनीक्लिन्नयमीगिते
प्रवम् नद्धहस्तक्षिववक्रमाग्निनोकर्णमूलमधिपानवायतो ॥ १८ केव

२ लेषुविसंगंधिलोभिनाः ३ गच्छतिभ्रमरपंक्तिरिमलम् किंननखिन्नजरमा
गु·ट स्थितंमिषाद्विजितान्मरुविलब्धयेतुनः ४ नेस्वभावहविराःकचव्रजायेषु
६५ नाशिरसिविहत्याननया निर्घवालमपियोः ३ शरत्कृतनघामारत्नडपमेतिको
65 वदेत ५ रोद्धुमूर्धमनुपसर्प्यनीमिवतन्मुखमुखहविमेटवीभ्रमान केश
वेशमिषतोहिधाम्थिनात्लेनिशीघ्यतिमिरव्रिषांगणाः ६ सापिनेतिश
रजित्समाभुजदृढनिजिनमरणालमेऽला वाञ्छनीकरविलासमनोः पुट

६५

न्मिव्रसेविस्मरसौहृदान्श्रियम् ५३ संनिशाम्यविलसद्द्योऽदमा ह्वनसर्गर
वनांसतनश्रियम् गाञ्चबोनिमृदमापस्तापिनंसंविधाससमौद्वणानिष्यिम ५२
स्नातनस्यश्रतीपन्थपाद्योनिर्ययौनिलयमात्मनोय आगनाम्यपदिसोपि
नोनिशांसंनिनाथशायनेमलोरथैः ५४ कीटशंकितिरिहानेशकांसकेन
स्यकीदृगपिसिंनिनीगुणः पवमाविमृशनो·हृणोदयो·भृष्टोरिवप·
दार्थशालिनः ५५ दर्शनायपवनषः हृतनाह्निकंनेप्रणम्यविवर्द्धसेननः

१ तौ पराजविनष्टान्योधनात्स्वच्छन्दः सहस्रैः समलंकृतौ ४९ प्रेक्षिताक्षि
ग्र.८ पट्टमर्त्विनेश्वरः संस्मरन्नर्षिवचनो नराधिपः अध्वराग्ननवेक्षैः सहरा
६६ मलक्ष्मणपुत्रेन साहूयत ५० अथ रामनवकामकोनिजितेसमेमक
66 रमाश्वनदद्भः ऊचुर्वैशामपिमंगमेघ्यनिमेशामंधनममेरवेविव ५१
उक्तवत्यिविनिनपापनेषुनेष्वाजगाममस्रविवोमहीपतेः बोपत्वायतिजना
पभाषितेघोमनेस्वनिवरायकार्यविन् ५२ पनरुकमवनीमम्ममुने ६६

श्रयतोविहितनिवेद्यभावतः तेषुमीहितरघुनंदनाविनः पादशौचसलिले
नमेगृहम् ५० तन्निशाम्यविनयात्क्षितेवचः प्रोल्लसिंगिनविद्दार्यक्षितमः
श्चाटिदेशगमनायतौमुनांस्तेजसोनिधिपिरलंघ्यशासनः ५१ नेमरस्कुन
महर्षिराघवानिर्गतावहिस्पाश्चयंक्रतोः ब्रह्मविस्तुशृषिभिस्मुरोगाः
मोवेजरक्षितनिलयानस्तरंव ५२ गच्छतोःपथ्यपाधिनत्रसेम्नेवारिणा
कलमीहरणानिष्ठिम् कौशिकस्यफलसिद्धिसूचकंगामपश्यतस्योः

रे
गृ ह:
५७
67

प्यचीकरत् ५३ तेनतेनरूपवरामनीश्वरोभूतभाविभवनांविशेषवित् सेनि
वेश्मनिवरान्स्थान्मजांतामवामनन्तलक्ष्मसंख्यया ५४ तत्रयद्यपिविहार
वाटिकालेभिनस्तुवदवोपिसमयाः तेपिशीर्षपरितोविवृक्षमतानमार्ग
मभिगोपुरेण ५५ माविदेहनगराग्निंनगरेतुकन्द्रनरसालशाखिनः
गच्छतामसुभयनस्तनमुत्सवेस्यापिनाशुवदच्छानपत्रिणः ५६ तेषुरामम
वलोकमादरंद्वैपिनेभगतिमध्यगावलिः विस्मृतात्मनियमोर्ध्वकार्यता ५७

मस्मा मार्गमपि कार्यं नो गृहीतम् ५७ वारितापि वचनैः गुरोः ग्रथापि पिबितैर्वदि

रपि वैपितामनाक् नापि काकपिपरमाः पिपासितपायतेकृतपाथिचित्रमित्रा

ता ५८ कोकिलः स्वरमदानमदहन्तगुनोः नपदकं नदधति नस्थिवा

न्यपि गता मन्त्रमंजरीं मंगलार्थमिव सामगायनः ५९ भृङ्गोः पाटलवल्ल

रीषु कोपमेषमध्यमुपलभ्य तन्मदम् श्रीगुणानात्मनगरवर्णोः जगन्नाथ

पट्पदे किलाभिधाम् ६० नवनवैमलिकिनेच्छलाङ्गित्रिषद्भ्रमनसा

ग्र. मनेकशः संविधायनयनानिवीक्ष्यौः प्याहहन्नन्ननगंपप्यागताः ९१
गु.ढ नेत्रसंकलयनःपद्मावलीहल्लासमित्थिलोपवप्रभा प्रेतेवेनरितपोर
६६ पलोचनाचिंतनेवनरिनोचमन्नकृतिः ९२ नम्रतोपिहविनालमहूतनैक
69 रूपमवलोकितंदष्टा शाकातेस्समस्मयेष्वैवोस्फुरज्ज्ञानवीयमिवमंस्ले
त्विषाम् ९३ यत्रनीलमणिसस्मवोचिषोक्षमलोः वनिपनेरवीवमन् वा
से: भिरविमनवहंनमलदिकाशविपुलीभवतमम् ९४ यत्रकांतमभि ६६

नोंतरीयकाहंतेरेज्जरवनेर्द्दसाश्व सौरताःस्फटिकनिर्मिताग्रहाश्वट।
भितविनिर्मितभित्तयः ९५ साभिमानमभिसायमुर्वेसी स्थलिशैलमधि
रोहंतीकलाम् श्यारुरुत्तुरवलाजनोःजयपत्रवज्रकृतहर्म्मशोविरान् ९९
नामवापसशनैः स्वरहितांभूभुजापराजिताःपराहितानाम् नेःस्पृगः समम
नेकशोभितांशेभुशैलसमसौधशोभितानाम् ९६ नस्पृशेस्पतदुपान्तका
नतेसहणाः हणमदोद्गणोन्मुकाः नेविहारसरसीसरोरुहस्पर्शिना।

१ ह्लादितवर्त्तिनीसुमनाः ९८ रागवेनद्दद्वीनद्दीत्तिनं पातिनेसमनएक्ष्म
गु॰ ८ मानुषे श्राजगामजनकोमहीपतिः सावधानमनसोमुनेः श्रुवः ९९ पु
९९ ष्पितोप्यधिकमत्र चंपकश्चंचरीकचरितान्समराङ्कुरवः नैवभासवन्नभूः
69 षणोचितोः स्पर्शिसार्थविसवोपव्यापनी ३ सौरभातिसमन्वितं समर्थ्य
यन्न धूमालिशुविभातिसौरभः यावकेष्विवधनालिनव्यरुकसम्पद्भाः
वभव्यभावनः ३ इयमत्र सपत्र शोभितः नवलतालतनाविलोका। ९९

नाम नमनीवविलोकविभ्रमनीकरयोगाकुलजेवकन्यका २२ इतिनि
शम्यतयोर्मदिनेमिथोमुदमवापपरांमिथिलाधिपः सयसमाहूयने
थंकरीतयसपदिगच्छपुरींसफलीकुरु २३ नौपगाव देंदुवदनौकमा
लायतनौतौकोदंडवीक्षणविशेषविलोलचित्तौ संकेविधायविगतौ
दिनवाकरशोकेस्यपान्हिनोः थमसगुणाभिसुखोबभूव २४ बहिःपुरद्वा
रमुपास्थितनाकंसमीरणामंसकलभिरामम सौमेत्रसीनामपमिन

१. भूत्वाक्रुरधवेणावसंसेन्द्रनानाम् ॥२४॥ पुंसेवादिष्टानां परिणामयवनान्तरण
गु.र नयाससदानादेऽस्मा भूदितिनिजहृष्णामेनिस्मृद पवेशनाक्षागेवषनिपद
७. मशेषापिलयनैर्नवोद्धानाम्नां मौक्कमलिनगवादेवमिषिला ॥२५॥
70 सीतानर्मसुलीरचूननवचोराजागमापुलसन्नर्गोटनस्पृशामें पानकव
ीषुवमानोर्थेङ्कुरोः सर्गः श्रीरणवीरसिंहविभुना दिष्टसंवाप्सिनष्टं
ीदासकवेः कृतावुपगनः सर्गे चषष्ठोपप्रथम् ॥२६॥ इति श्रीमहाराजा ७.

धिराजमहाराजकाश्मीराद्यनेकदेशाधीशश्रीरणवीरसिंहवर्मादेशश्रीकृ
ष्णदेवशर्मप्रार्थितेन नागनगरपुरस्थीकपुरवासिसिद्धसम्बालवंशावतंसश्रीदुर्गाद
ासात्मजेन नन्दरामविरचिते श्रीदासमहाकविरघुनाथग्रन्थोदये महाकाव्ये श्रीरामसीता
सशत्रुघ्नादिवर्णनो नाम षष्ठः सर्गः ६ समङ्गलध्वनिभिरयनमयूरनासे
हृदासमेतनमनयेनधनः सगाम्भ्याम् नाम्भोविवेशवरुणाधिपतिः स
नसीमयपानसमानलप्तनचंदनसारवीर्यान् १ तस्मिन्नुपेयुषि नयेन

१ यग्रामनाग्निमौलर्यधाम्निनवराजपर्यंगुरस्मात् दृष्टिः पपातपरितो।
गु.द ञ्जटशोटष्णोत्वाटाकस्मिकोविक्रिकचन्द्रवनीरजानाम् २ नामांतके
५ वलम्बदारविलोचनानां नेत्राणि लत्रविनिपेतरुदाश्रितानाम् अप्युन्म
71 नोस्यघनरागमनायस्राकं नै रुवनाम्ननमासिन्नघे गुरोर्हि ३ कस्मा
त्लटव्यानिकषानिलसंध्यरायाः प्रलंगसौष्ठवमदीक्षितमत्तकायाः विं
वानरागमषिच्छिन्नवमेघमटम्भोनसाधवत्सिपितदांतरयोबभूव ४
५

कस्यास्तु सा जन दृष्टा पुजं लं लो लं चो लं च लं त मैं स्मरं त्याः तस्या
वि१ विलंवितः १ स्य ३

ग्रागं स्मं स्लविलेविनक्रं स्लसमध्ये विलेविल नितालककोनिनाले
कालेन काषिकलयाः कलिनेकथा चिन्ते क्रं तलेरुचिमयेोरुः वर्वं
५८
धनस्य कामनि रमाग्र यिनें नदानी मुद्गीनयोः तापिनलं जनयो निवासी
॥ ९ ॥ उन्मेषणं किमपि तस्य मुखारविंदं कामं ममदापि पिवनो ऽपि कवाह
येव एकं दृशोपि न लषितस्य जनस्य चामनन्द्रारवमुहुनमदाशमिवापरस्याः
के ऽप्यनि नि निमिनयं कज योरुवीवामदीर्णामुद्रपवानिरुन वपाणा

२ म्. कामांनदायदपिनमविशेषभासोलालाटकीश्रियमभीदणमम्पे
गु·८ पु: ८ नमावलोकाविक्रान्तक्रुरेमकेशीस्वांगुह्यभूषणसमर्पिनम्र·
ञ्च लसंनम् ग्रण्यान्मसंभवदनंनरवीदणेछाकापीदणांनरभ्रियाननद
७२ दृदशे ९ सभुःसक्रेनलजितोरगाराजसभुः नदूपगेजितमनोजसका
मेकभुः काण्येववीस्तनमनान्स्वनयोनेनभुः संतोटयाविजिनकिंवप।
ग्नवभुः १० मेदस्मितोलसटनेनरदंनरोचिः संवीनमिम्रदिनववरास्य ञ्च

पक्ष्म विंकापेः धवलमसावधरीकरोति मुक्तावलीकलितविद्रुमबद्धले
खाम् ॥ ११ ॥ गन्यामसृहस्मलदलंघ्रनिपातृप्रम्मान्निह्वलंचितपदैरखुनंट
नस्य काचिन्मनोनुगमनागमघोरलट्टामीदोलायमानमवलानश्या
श्याकरोतुम् ॥ १२ ॥ पक्वेंथयेनमवलेवितनमग्रमाने गृहीणंनमम्पतिनिकामम
ंकैरण लथ्यंविरेणतनयेस्लनमहिहायस्लमेनकानपदक्षिंचितमभूरिया
य ॥ १३ ॥ निःश्वलमन्यमवलंब्यपदंनदस्मदुद्धंनटेकमयिसाहृस्मतोहहदम

२ संभर्त्संयत्संपिविहस्तपाथिस्वलंनीनदेदलामगणायत्सभिमंनश्वास्यात् १७
गु.८ जल्कीहृनैणकुलमंजिनुमंजनेनविंजीविधान्तभिववंजनग्रममेकम
७१ वेद्वेनिगृरूएवनीमयिसंमहताहृनानिरीक्षमहिनाःश्रुतयाजगाम १५
73 पीनोन्नतटरुग्रोनयुगंनुकस्यास्तसेहणायपरिधावननम्रगाः
नाकेपनांनरविवनिबुमार्थ्यकेषुधीवंवरोषिवमटद्वयमेकहनम् १९
उद्वेनुमंवरभिवांवरमुक्तियंनमप्याहिनेमकायफलववंथनेन वदोज
७१

योः पथिगैरपरानदानीं हंहं वहंस्यपनहारसनां स्मनोसि ॥ १७ ॥ संपादयं
स्यनुपदेहरगोविशेषाद्विस्मरगौरवमनोर्भरमालसांगी मध्येनिनंव
कुचयोरियमस्ति किं वा नास्तीति संशयमुदारयियोमनस्स ॥ १८ ॥ अस्थेवि
लोकविविधावरवर्णिनीनां लीलाक्षिसंनतमुनेरपिकर्षयंती चेतोः
विरोमहच्चिविनिस्सवलनकटाक्षपेक्षानयांजगदुरेवमिनाथवानः ॥ १९ ॥
मधावयसपरिशेषरवसस्यकांमास्कृते ऽधिनरुचांविधिनाऽनुपपत्त

१ सर्वं वशे प्रणयनीह मनो भवस्यास्य स्याभवेदिह न नो वद कोऽप्यवधूपः २०
शु.२ एषा परा प्रबलकिलाग्निवशंषि पूर्णो ऋर्वेग्मवं न विभवा स्मरस्मरदरीभ्पः म्
७५ नैव स्मितं स्मुदितो दितनं च विषाम स्यान्निमं प्यरगतैर्नमनां स्मिकेषाम् २१
75 अस्या विलोचनयुगं ललिनालकायं कोणे करोति कृपयेव विशीतका
णाम् नो चेत्स्मनागपि निपानन मग्रगल्भे भूयाज्जनो पमह निष्कृनयेः
वलापि २२ यत्वं नदाप्नुव मह सोऽपि परस्परेण महभुजनानगुणगौरवमस्कव ७५

त्म लोकोत्तरोद्घटनिर्वचनीयकान्तिः शान्तिः स्मितिश्चिन्तनमेव पुरो ध्याति
पूत २२ नास्मिन्नलौकिककलोल्लसदङ्गसंपदस्ती कृपा खिलजनात्मनि
मत्र याम्रि चरेषितनत्रसममेवमनोविनेयाम्बुजावचाः खलश्चाभ्युपनन्द
पोताः २४ हृद्यावलोकविषयो हि निपमनाभं तेजस्त्रीकनयनेन वनी
रदाभम् भक्तार्तिहारि यदणामरुनश्शार्ङ्गः पाणिरिसद्वेषनहणीमिरिदं
नभाणि २४ सर्वसमवसमनोगिरयोर्व्वियश्रीः साध्वीरिये जनकजा नव

रा.
गु.८ वोऽस्मयोऽयम् वेदनयायाः शोभिमनोऽसयसूतसनस आरोपणोऽस्थितिमति
नेकदाशिषमान २९ किंवाल्वरमूमिट्नमकपानिवकंपद्दीयनेम
७५ हिमयानवसंम्पृणोष सीतामदृहनविभुनमवैहिमोपिकेलीकरयद्दा
75 विधिः समयोः सुलाय ३० पण्ठेनवेरुवनिकसाकरापनद्धेनोबाटशी
वचनमस्मापि वचिमिकिंचिन किंकिनकारयनिकारणावंधद्दीनंसाके
मक्रवगनयोहभयोहभाभ्याम् ३१ उकेनयपपिपदेनवपौक्किकेहिसि ७५

डेनष्यापि किमनेनन ष्याविधस्य वाल्यात्मयं यत्तुभयथस्य स्मत्वं रुरुद्वोरन्योन्य
वीक्षणं भवेयं परमप्रमेयम् २९ काष्ठाहरुमस्मपि केवलवीक्षणात्किं पापस्य
गणिस्मरनहिरण्यीकृतानि श्रामरुद्धयौवननजनो: नभवस्मरबाणनिजानानि
नोद्दिनलिप्योत्वगनागनानि ३० समेरमंतुजमस्वीनपरावयस्यास्यमा
नष्टेतिपरमस्वरयांचकार नैनैवनाम्पपिवरोरुमहेतकानिनेविस्मयं स्मण
नितूनमपिकृतज्ञाः ॥ वक्राक्षिणंकिनयणाः स्मरस्मा: स्वभावास्त्वयापि।

१ गु.र ७९ 76

कौतिकमनीयतनवः स्ववर्णाः नासान्ननाश्ववस्त्रवोयस्मीनयोपिनावोवि
चित्रपटसंगतिकावभ्रुः १३ पत्रेहिपशयपरितोजसुपागतनस्वोसीनावते
यिनहिहेपरितोषानिवान एवंविधेदयगनानांपरंनदेनकन्याङ्कलेकलर
वेकलयांचकार १४ वानायनस्थितसुरंधिसमीरिताविसीना स्थितवकया
दानिचसोन्तवीक्षि वालावचोस्थिवङ्गशोभदयंगमानिष्कान्तवापनरराज
सभातिकेतनम् १५ रामंविलोकयतनरीक्षणमात्रकामंस्वानेनसगशुनिना ७९

न्मनस्तैव योधांस्तनोपिकवलात्मवद्भविशिष्याभ्यानाः॥ दिदेशाधनुरा
नयनाद्यमेव ॥ १५ ॥ नेषंनवद्भिरपिदीर्घंभूनैवनेकैवीनांपैर्गुरुनिपानभया
दुपानाम् भूमीस्थयोविधुलवज्रपिधानपुरस्कांनोमनस्यहीधिपपदंगणपशितोपि
नूतनाम् १६ विज्ञाप्यनांस्वविनयंस्नुनयेमनस्वीनेनाटकेवरुमनस्थननोप
येषाम् नेषांपुरः स्यपटिटहवंशीवयेषांनत्रा॥ हिनोस्वटद्वाटपयुद्रटैस्ता
म् १७ येषांनटहचारमेवमनस्तनेषांयानिन्द्रियाणिनिनदनुष्ठाणोऽन्नवानि

२ भूयो निराहनिरसौ न गुहं वनं हि तेषां मदाद्विगलितानायतनयेव भूव २८ ये
गु.८ नं तेन रघुवीरमनेन वीर्ये धेर्यं कथं पृनिमनाममपि तेन हि नेन तत्र तेषां मनो
११ धिवलवालननोधिलोलान्दोलानदः व्यकृतनत्रगमागमाभ्याम् २९ न
77 भूमिपालनिवहस्य वनस्य वे नो हृतिः क मानस मनहृमभिवर्तनेनाभ्याम्
पकार्थिकापि पलभा प्रति तृपि केव पूर्वोपराह्ला विषयाविभिन्नेन दानीम्
मधुरि तेनापि प्रकृत्यास्फुरना भुजेन वामेन तेरणनयनेन नवबीजणाय नवस्फुरा ११

लवपि नद्वचनाभिलाषी नैवोदतिष्ठद्यपरिष्वक्तयापि पृशास्कः ५१ रामं विलो
कमूर्दिने स्तटस्थं नृपमस्कामग्रभं मरुलवाक्कं यं धनुष्य वत्नेोपमं मलि
नरोविरभूद्दिवाङ्गनं नगं वृदोनरववृद्धिः प्रतिपालिभानो ५२ उत्तिष्ठराम स्व
विधेहि नदासमसंपद्यपद्रेशावदनपुनि मिमृवाच त्वाभाविकोक्ति वि
धयोस्य यथामङ्गलिं नव्यमाप्तनि सयोक्ति मिवमनीयानव ५३ इत्युक्त
वमुविना सहसोदनिष्पत्तिं हासनान्तशिस्त्रपण्गिलाधिसनः सज्ञाग

र. सधनिवसान्द्रपित्तः सुमेरोः सोगायपोतगतिरुपमृगेंद्रशावः ५५ ते
गु.र द्दृष्टमार्गगतवतोयुक्तदोविमानैर्ध्यानैकवद्गमनसाम्रूभाविमानैः गौ
७९ रनेनसमीपिसंक्रुलस्सा॰ विमानैस्तानैस्तद्गाः स्ययमिनार्पसभाविनानैः ५५
78 उतिहष्मानसवलोकविलोकनीयं नेतत्र्वाम्नपतावलिविम्बवादीन
मुल्पीकृतोरुचिरिसारसिवंधनः कृकाशिशुः मरकतवालमणालवा
कुः ५८ तेत्रैवमृकवनिरागवधूसमूहेवहेवकिंविदूषिकर्नेस्यदंविना। ७९

स्म विस्मोर्मि शोषवत्तिनम्रगुरोपि षेगमायेवमाजनकज्ञापिगवाद्यमा।
मीन ५७ सोप्युग्रिलेः मिनिचम्राकृतनं धयाते सीतो मरोज्ञनयत्नां वद्यमी
कृनाद्वः ज्ञात्नायमावृपिहिनांदिवयाकृद्वैं ग्राल्याह्ररि नि बाघिस्तृ-
तोद्व्हर्ष्णे ५८ गोमेवलोवनपद्ध्रं धकृतनीयं हृत्सेगहीनमपित्तकाटि
वेधनाय तस्मारयत्नमलमाग्रवनमवाकं म्रामोह्निनीवमृकर्भिम्यकृ
तिर्भह्रेषमू ५९ स्वैदैन्नीलमणीसंक्लृतनपमवानयमक्रमारवमरो

२
गु.द
५५
79

रुद्धणाक्षिरम्याः अन्योन्ययोर्नयनयोरुचिभिन्नदीपाः कोनिश्चराविपतिसं
वलितविरेजुः ५० नस्याम्ब्लानि हितिनि स्थलानाम्मनयापरस्पशुंसोपिपानिपवी
णामसिवापिनस्याः नवेननैः विडरुपोंमजनाम्ल दैन्ये योगेनयोः श्रक्षुति
स्त्रिद्दमिहापैः किम ५१ स्तनामिवात्तिपुगलेनपरस्परेणारुद्धामिवाल
मवलोमविलोमगतमा रषिमषिवान्मटपासास्ममभिदवंनीमाद्रायसो
न्ववविवनेपद्दाश्विनोवा ५२ भृशोविलंविनम्रदस्पानउनगीयंस्वीयंसमा।
५५

हृतमनाः कष्टिमाववंध लोकेवलात्मपितृपद्विपत्योर्ह्यस्त्रिमनिजैः
पिबसङ्गः सहवाच्यवंधाम् ५३ ज्ञानेन्मपिश्रात्मितमप्रतिमेनदीर्घवाहो वे
लेपहृतिनोः प्यन्नभूनपूर्वम काण्डवेयदपि मामरमेयवादीनक्षमो
नव्याप्यहृहनानपणः क्षचौमो ५४ नस्मिल्लैवववचैनो वनिज्ञानिहृक्के
पुक्षेमवागपिगतेऽश्वनिर्वृधदेशो ह्रौवैः सहप्रतिपदाप्तिमगूढभावेनर
स्मामदाम्मरिकांकलयेश्ववाल ५५ गच्छेल्लनोः नपदमकुकदावका

२ लीनालीकलक्ष्मगतिपङ्कनिमासमस्तात् नासां मनोभ्रमशमायशनैः शनैः
शु·ट सोऽध्यानंदमेघरगैनैर्नभियाग्रधम्म ७९ नखिन्नपेत्रशिननस्तद्दपां मभ्
८० स्मिंभूमीस्वराभयरुषोः स्वयशोभयोस्व केचिन्नदापिकरणवमुपेत्यिवांसः
केचिक्कुलायननदशयसदेदमृत्तुः ८० सास्येविलोकयसकुलोपिगुरेषिव
गौवाकैरमीभिरुभयोरभियोजयन्तः १(एपेनकस्पनवद्याजनकस्पक
स्पसीनेस्वपीजममनुनेनदवैननभंगम् ८८ पवंजनेवदतिनचमदोद्दमानो ८१

भृमीमस्तनां सहूमनोभिरनोभियोगत् वामेकोरमसदलाद्दिनलोचवो ।
सौकृताकसेफरनणवदृनुरावभंज ५५ याबाधरोनरमनेनरवबस्समेना
कुर्वत्रिपानयिस्माष्णनरोससर्पे नावर्हनिस्तपरिविस्खलनः सनस्म
लेकेशत्विनस्मदृभिनिमदोपलेपान् ५६ हेदारकाः सपदिसस्रदिष्णुष्ये हे
दैमेटासैनेरणपुर्वंटरासृशिपूर्वैः दियोगनाकरसरोरुहकोंतिमिश्रैः स
वैनदापरस्नुटासमवाकिरस्तम ५७ पौरदीप्रमलदिप्मवधूविस्रमाय

१ द्रागमेत्य समंद्विकलं किल लीलैः स्वैकारमंगलरवो विशदो व्यपायि नैतोर्ध्व
गु.२ त्रिकैरिवघनानुसरोनपस्य ९१ गुंजारवैर्मधुलिहामनुधावतीनां मेल
५ नशनूपुरीसमननसिंजितेषु मंजीरमर्दलमृदंगगमनोहरैः स्वैरं द्रुमहो
81 पिमहदरंनरकारिसंगम् ९२ नद्धेननेनपरिरंजितनविनहनेनगनेदष्णुमेन
स्थियोः भवदस्मेयः रात्रेः नवन्नपिनदाम्सनयाथपरषामालोचकोः स
हतिनस्वकमेः त्वयोपास्य ९४ (भृगुंबदीस्वरधर्मनिनाविलयेलग्नेन) १

मग्रंविलोकमसकलोपिजनस्तदानीमानंदमापधनुर्त्वमप्यपिकंकठोरम
सीनाहिंनेनदृपिनसमनदापिनस्योच्चिज्ञाप्यमेवकरयुग्ममवेक्षमाणा ९५
नोनन्तत्वीस्मिनभुवीतिनदैंगिनहृष्टोवचाहचरितैःचिरमेनदेव
सीनेशरीरऋक्तमादृपिकोमलंस्त्वङ्गेगेनचास्यकिमनट्टविनाब्वदंगे ९६
मग्रेयदीप्सरथनर्धनिनाविलग्नेलग्नेनदेवननयोःकरपीडनस्य ज्ञातं
हिननमनिवर्धनपाविधिर्हिनस्पापथ्याजनकप्यासननमिमुवाच ९७

१ प्रज्ञावचो विश्ववर्णो मुक्तीर्णो नागेशज्योत्स्नानिर्मलचण्डीचन्द्रमौलिरिह: नृ
गु.र र्णेन्द्रपादस्पर्शः सपलिबोधनीयो रामस्यासेन्द्रनिकरग्रहणोऽस्मवाय ५८
८२ निस्त्रिंशनावद्भयोः करपीठनमस्सम्भागेगमयतोरवपुष्कपवम के
४८ नाभिनवसद्भिग्रथितेनकृष्णमागजविज्ञोरुविनयोऽखविवादसवम ५९
वाच्छेयरक्रमिनिवृत्तिभाग्यभूपो मासे विशेषगिरमानन्दबोधस्रेशः
प्रश्याप्यपदशांथायथानमनाद्यः पाणिग्रहाभिमिक्कलेकलये निम्नम ६०

नमस्तुभ्यं नटन्नुपगुणोङ्कलीमं सप्रापसंविमश्रानोनपनेः पुरोधाः
नद्यानहूलवचनोपमिनाभिवात्तासपः फलेनिसकूमोहिसमीँनावि ॥ हि २
संशेषितोचभवनांभवनासमीपेनाविदेहपनिनेनितिप्रामयथम वाम
सुसवरमिनोगजनेगिधेपेसोवासंनरदिनेभविनाविवाहः ११ नेनोटि
नोऽसुरुगणवमनलदेवहण्णसमेतमिटमान्मनिहूदटषेः नरहनप्र
देमपिपर्वंहमीदमाणोऽपोकवणोवणविचहणमावचदे १३ ग्र

२: शैवयोगमिथिलोनिखिलामसीयाः कोशाधिपाः सकरभाश्वनरीछनस्र
गु.२ म्रक्याप्यभूरिवसनद्विणोरुवन्नद्व्याणिपुष्कलधनान्यपराणिशर्वम् १ ४
८३ प्रक्याप्यनान्नपदिसनरयाग्रनस्थैरामावलोकनचनगुणयापिवृद्धः
83 दिव्यरथेष्टरीरहयाशिविद्यावहारीदार्ष्युवलदलसजोनविनाग्रचारी १५
ग्रेग्रसवाद्विगुणानान्ननवाधिगन्याश्रीलायघुश्वपष्टिरामदिटवयाग्रे किं
विभमवपषावोपिनद्यगजाश्वाःषाष्टहिविवगनयोभिमनावभूवुः १६ ८३

वैकैः स्वनभिन्नपरस्परगतिप्रकारान्यायादिभिः सहनिजैः पृथुनागवाणैः वे
गेऽजवाश्वगतिरुद्धमहत्पथाग्रमस्पालयाम् ॥ सुवितनेऽस्य समंप्रसारात् ॥ २२
सीमोपयानमवबुध्य सनं जनेभ्यः प्रत्युज्जगाम शिवपक्षविदेहनाथः श्रा
न्तद्वयोः स्वरगवारणयोः पयोद्विपोगस्वयोर्वहणवासवयोरिवासीन् २३
ज्यायोस मप्यधिलसंतमुदारकान्तिं श्रीवाचने सविनयं मिथिलाधिनाथः
एवं नमद्धे सविवर्णाधिनं विधाने वैवाहिके रघुवरस्य पयागमेषः २४

२ यज्ञास्वनस्यतिगमज्ञगस्तोगीं नों माहस्मनं प्रलिद्वश्लिनस्तोमिनास्यः
शु.द धुमं नवहस्मिमध्विष्णनिनयैवन्ध्यंनह्ननवपांमेवद्वंनिवेद्वाः ८ ननः स्रमा
८५ गस्वनपेनिशांनेशांनेधुनेनिनस्मूहमवेदिंमोने· धेनः पेमप्रदिको·
85 सुप्तांसमवानीजामाननंसृतमवेदिदेवि ८ सपायानंसप्तदिकोनकवा
समाहोंमवांचिविः सामगीनिसवाश्लिनीभिः गाव्लगिमिं समनपांषत
पाप्रंविद्दिरोमेघ्ननंनमहसमप्पनमायपामि ८ नेधेवनेवमममजीविः

८५

तेनाथनम्रीभूयमनुर्यतननयावनहेमरत्ने मांगल्यसूत्रमपरं चविनानट
हाराहारविधानकृशलाभिर्नीतनन्सा ८३ अंके निवेशनवधूं गलवेशव
ल्गुवकांतुनग्निप्रयमिलात्मभुवेभवानीम् मेनेवमानवपनेः सदधर्मणी
तांचक्रेपुरः सद्मिनन्समयोचितानायम् ८४ नतोदिनवधूवरानिप्ररतौरा
शालायामस्वनामरसमयमसालोदन्सा वधूंनवांश्रिकमलेकरपल्लवेस
गांचमांगल्यसूत्रमथिनाधन ८५ नन्मोलसन्मालिलिखसममाणावंध

लि ।

२
गु.२
८५
१८५

मध्यानीतं तयाक्रुशालयारठवंधनाथ निह्नकंदणमुणननमीह्वथंन्यात
स्याविद्याविशारदोक्तमिवायमिश्रम् ८६ उन्नीतनीरकलशीः कलशीकुगाः
नाम्नकोत्सवनीः ऊनकविद्रुमवेदिकायाम् नाल्लामध्याग्निनकुलालवणाः ऊ
लम्बनाथोनवेन्द्रनमाेहर्षयोन्मुखः ८७ ेगोधेवदामनधेगलदंभप्राग
तूर्धेनवमुकविविंदाहोनेवेलान धंपकसिद्वशिनवदाः नवत्रोपनेधंनस्यास्त
देवामृदेवामुग्निनायाः ८८ नवमानीकमपविद्रगवपमीकंत्रिमोपवे ८५

तिमृग्देप्रतिकर्मेट्टत्वा यद्दृस्तवागनममत्वहृमात्मनैव किंनस्यपश्यसः
त्विंमस्तनमंरनेम ४८ नस्माद्रुपश्चिनत्नौमैयगायाईच्चिनैवोणीपतीसम
यप्रवसभासमैनौ नौस्वानभावसमटशंत्न्रपंनविलोसेः कमाकमारक
र्घोगविपिंचयलाम ४९ मूलंगनामपदिकैनकवेदिकापात्नामैषिले
शननपात्मनत्मप्यभागाः देदीप्यमानत्नवयः श्रुद्धयोः भुपेनावभ्रान्तराविं
बद्रवाहिनविद्रभानोः ५० यदहिलोनटाङ्केविननेत्रपालिनालीकसिद्दृण

९ गगनेनवनतनमसाः कंपायरावणावधूमनसामकसाच्छेपालिकाशरव।
ग.ट व्यामवपुः श्यवंत्याः २२ नाभूयजामृदवहृन्मरयपदहोन्मोनसमानजलदनजो
८९ समस्तमिलात्माम यामांस्वीनदनयाफ्रनकीर्तिनाम्नीनेनोऊशाधन।
86 स्तेनधरनाहिनेष्ठो २३ नेगावालालिनमध्यमनोहराभिसाभिसराच
नेहाभिः स्फहिनाविवेजुः मूर्तांभिरेववनन्नसिद्धिभिरस्यनूनं सामाद्योः वनि
पनेविवमूर्तिमेनः २४ मिन्द्रेन्द्रनीलशान्मलयुनिरग्रजन्मानेयानयाकनक ८९

कोनिह्नरांगयष्टा साविनभूम्निननयास्त्रुभेनघोः सघोगसनदिज्जलट
संघुलिसेनिभोभून १५ यवंम्नद्वीतनविरुनवकोशलेंद्वोवीराविवाप्व
नरोःर्थ्यिनभूरिकीर्तिः नसांसनौह्विष्ठपदेस्तुविसदृलीनानानोम्नवर्नेनति
जोघुरमाटनःसैः १६ नङ्क्षनोः नपटमेववत्नुर्विलोमावानाविमर्दिनव
सोधजभूर्मिज्ञानाम नीचैरसंविटधनोभिमन्नवेनपसक्षिनेस्थ्यैरुभिमयम्न
लवणमादिशनः १७ ह्रोणीश्वेवदतिनन्नग्रोकिमेननत्याडर्वभूववविकदो।

87

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

इत्थं कपवनपरं प्रति वाक्यमसौ नसैव सेतुपवनतायनतराह्ववोऽपि ॥११॥ तत्सं
गमप्यलरतीभ्रमोचवीर्यांमौर्यीसनत्रविनियोज्यनमित्रवादीन व
ध्मोनमेरजनराप्रदितहवेगोवाल्पेयमाग्धकलमांगनिर्मदंपेमे ॥१२॥ तेना
पिं तेमप्रदृष्टपाग्निगाविहतेवीरेद्विवार्थं विरकालनपोः प्रपुवेनाव पा
सम सैव परिहार्यतोरमसोवंसंविमनंस्वमुश्वचे विशिरवितहेत्रे ॥१३॥ तत्का
धुमोवनमिषेण्यपिनमभासोगच्छाम्यविमममराशिविपिष्यनले भूपा।

१: दिदृक्षवस्तत्र रणाङ्गनममग्रमेघवीर्यं निरुपद्रुतसिरं नवपोतबभूव १४ तस्मिन्नाने
गु.८ रूपरुचिः सहस्रैर्निकानां कान्तानां दैवशिशिरैर्नवपल्लवश्रीः अङ्गं नहिक्षैः
८८ हशीशिशिरानलन्तुः प्रथमैव प्रवेशं संनतनिलकायतिसर्गहंसनम् १५ स्वच्छपवि
रूपलिः कलितिविधामाः सरसहभास्वपकारिकेलसमुष्ण प्रविशाद्वनिजेव
णोत्सकाश्लेवलमहृदागमचेद्धिकामयोध्याम १६ चनमारवेदनमारा
सहवक्षद्वहौरभपेशलेकमनीयकाञ्चनकंकणादिसभूषणैर्विबुधा ८८

ज्ञले ललितालिसत्स्फुरितिमंशलसवरमूर्छना हिकीतिकासहस्वेननघोषवि
शनोमंनोऽस्तनकसमनोष्ठभगीतिका ॥१०॥ श्रीरामादिप्रबन्धेषु गानसहोवैवा
हिकोत्साहपुरगोदत्तसत्प्रासंपानकुवरीपुत्रसनीथेकृतैः सर्गः श्रीरण
वीरसिंहविभुनाश्च हिवसंवासिनसंगीतासकवैः कृतावुपगतः संपूर्ण
तोसमसः ॥१॥ इतिश्रीमन्महाराजाधिराजजम्बूकाश्मीराधिपनेकटेशाधी
शश्रीरणवीरसिंहविभुनाहिन्दुश्रीकृतल्वेत्रमध्येशवोतगीनपुंरसीकथ

२ रघुसिंहसबालवंशावतंसस्य श्रीडुर्गादत्तात्मजनन्दनचन्द्रीदासकृतौ रघुनाथ
गु.द गुणोदये महाकाव्ये श्रीरामादिमिथिलाप्रवेशो वैवाह्यसुखकायोध्याप्रवे
८९ शादिवर्णनो नाम सप्तमः सर्गः ७

89

अथोदये पञ्चदशमलब्धसर्वकलसमः तस्योऽरक्तः प्रशान्तात्मा पौरोन्दोरि
ववारिधिः १ तदाशमित्राकौशल्येन मुभेसमुपस्थिते अकस्मात्किलिने: ८९

भूतांयथोर्मीनगमंबुधेः २ जयश्रीजगतोभ्युपौंख्याहंमान्तोयशाश्चवम तेपी
त्कमाणेः वसंतंनस्यनः श्रेयिनेश्च ३ सपत्नीशंकयानाभ्यांपल्लिनछल
तोजरा तस्यनाभ्यामिवादिह्यकर्णमलमपेशुषी ४ सावीनविषयस्त्वेद्गा
दर्शोतन्वोनगस्यनाम् निर्वाणायेवनस्यासैरोपसेवोंटनीटयत् ५ गमेर
मस्यभुवोभागंभवनंभवभूतये निर्मलकवनैमेवेजामुपपुष्कलिसंपियाम ६
नयोः स[illegible]लम्पो रिवसानिरक्षितस्यातहिये: तचेकादिवयाः प्यासीत्रा

र. वनार्थीव जैमिनेः ७ नावलामं त्रिलं मंत्रं मन्यते हूननु दयः विपर्य्येतिव
९. एताटेवविनहू निर्हियोषिनाम् ८ सर्वंगापीतिभूमर्नेनिलिल्पेनिनरां नदा
90 मंत्रभेद भियाकिंवासागाधेनमनोभसि ९ मंत्रभेदात्मसमस्त्रैव्यसनंभूम
नोशनैः उपायैरपिसामाद्यैरप्रनीकार्य्यमेवहि १० उपक्रमेविधेयस्यविद्द
नस्योपसंहृतौ मूलमेवकोमहीशानांमंत्रोवेदविधेरिव ११ सविशिष्ट
समंत्राभ्यांसहितोमंत्रवेश्मनि विवेशानोधराधीशोगुरुविद्यामिवा ९.

द्विभिन्न ॥ १२ स्वपदेप्रवयाम्याहं रामं राज्ञीवलोचनम् अभिषेके समिच्छामि
गुरवे यदि रोचते ॥ १३ इतिब्रुवाणं काकुत्स्थेन वसंप्रति सांत्वनम् पनन्हृचिवा।
न्सोपि राजमूलं यतो जगत् ॥ १४ इन्द्वायतेः नकूलेषु प्रतिकूलेषु मायते राज
नेयो हि नाचारे सस्त्रियाराज शाहभाक् ॥ १५ धर्ममेवाग्रमनः सत्राज्ञाररवेस्स
नातनम् सहेतः सर्वसंपत्तेरिह लोके परत्रच ॥ १६ महीपान्नायते चौर्णा।
नियमेनानुवासरम् विरान्ते वीयमानो हि परमाणमहीधरः ॥ १७ राम

२
रा·ट
॥
91

श्रीमतितो हृदन्धर्मो लोकावनात्मकः । गतो जह्नुतनूजाया हिमवानिव सं-
मतः ॥१८॥ स धर्मस्यास्य जगतो हृदहेद्वैतः ससंपदः । शशी सर्वकलोपेतः सुरसो-
द पयोनिधेः ॥१९॥ धर्मप्रहृतये राजा भवेदस्य न मोद्विषः । विनिघ्नन्निस्पृहितो
त्स्यते तेजोंशुमानिव ॥२०॥ अग्निकर्मीपिताज्ञोः स्पतनतन्नैवैव वर्ण्यते नदैवतत्त्व
नैराज्यं यत्भूमीरत्नलोविनम् ॥२१॥ क्रमविक्रमसूलवानसपतनस्मिहृयेपुत्रा स-
हार्य्यं वृद्धिनाभाग्यं नैनाप्प्यासवनागमे ॥२२॥ हतपोविक्रमसन्मस्मिंभुजनेक्रु ॥

पालीविरम् केशरीवाधिराघेति केवलं पौरुषं श्रुयत २३ बलवानपिमत्र
होबुद्धिमानपिगर्वितः अशाम्ब्रः सोरिवर्गेणस्पृशेः नस्तत्त्वंबोजसा २४ अ
कृतागमसंस्कारंसज्ञानमपिमन्यते नोनायकपदायामः शुद्धरत्नमिवेशि
नः २५ निर्हेतिसंस्कृतेरात्मिक्रूपपाग्रुपिसंपदः संभ्रमताविमलेलोकान्सा
मायशंवोद्दात २६ सपदपद्रपिसमांगेराज्येप्राप्तिनयादिभिः गुणैर्वे
नसंस्कुर्यादात्मानंपृथिवीपतिः २७ सहायान्साधयेत्सर्वेसंस्कारशमणया

२ द्विभिः २७ प्राप्यमपि प्राप्नोति सम्महायोद्दिभूपतिः २८ उद्यानसर्वंसम्मते
१.८ स्वकुलेच प्रियस्त्वनम् सदागाननमैदैनेमित्रंद्देसमिवार्जयेन् २९ किंमित्रंन
१२ हितेनचूतेनयत्नीम्यानयेसकिम् योर्थंकृत्वासकिंस्वामीयोनसंस्मरणेनहि
92 तान् ३० सनयेकृतनविद्योपिवाजिविद्यासम्भूषेसेन् लोविनापंजरोहो॰
विष्टकसाधर्मंपोषकः ३१ विक्रमत्विषयेयस्मिन्स्मकंशिल्पिनेद्दयेः
मरातीन्स्वन्नहास्मेजसायोः स्वसाधनः ३२ रत्नाणीधरणेयेर्य्यपाणित्र १२

गमस्य भावयेत् पुरुषोत्तमिनाशंगोत्तो लोकेनाश्चैपिनोवलेन् १३ तेजोः वरो
धस्मन्नाशावधानः कश्चाद्ये विद्वानहंपुलांविघात्वंचलोग्रंथ्रिपाति
कामम् १४ वल्गुभेदेपद्रुधांगः प्रसाधयिन्नमूर्म्मिकाः वीथीपुवलयेदाह
मुत्वेमिटंमहीपतिः १५ गतोरुमार्गंगमनमार्गंयातेननमेकिनम् तेजः
फेनोद्भटस्याशननधीमिर्विविवर्नयेत् १६ परीत्वणेपदीयान्स्याङ्गजानां
वाहनेःपिच मेदभट्टमरणात्योनामपिंगंभीरवेदिनाम् १७ मंतमदोन्व

र त्वं मान्यमपि मध्ये महामतिः मा ते गमाश्रयेन्नैव समुदितोऽपि महीपतिः १८
गु॰द श्रेष्ठे भविष्यता शुक्रोः प्पशुक्रोः स्तागमेन्द्रपः बालयस्मात्विनोदायजन्मव
१२ सप्तनाप्यथि १९ शास्त्राभ्यासं सकृद्वीन विज्ञेयेषु नराधिपः येनोच्चसाज
९३ यस्मात्कृत्स्नं ग्रामेनावसीदति २० महाविक्रमिणाभाव्यं निमम स्थाने भीष्म
ना सत्यानिवसं गेल्हेणा राज्ञापि विषयान्तरे २१ प्राप्य नेपरमासं पश्चेनोऽस्या
पयतानिजान् जयापसनायतेनापि हरिणा श्रीरिवामरान् २२ अथ निष्ठ॰ १३

रूपोनीत्यामविनीतोबुद्धिमानपि अशंकनीयः शत्रूणामाशीविषइवावि
षः ५२ अनुष्ठानेननैरंद्रस्मानिगृहीतात्मनोऽविलम् समनंतरमापने
सिंधुरस्नानसार्थनाम् ५४ शब्दादिविषयाधीनेनकृपणादात्मवात्मनः
सेवेभशालभामन्तसंयोगेनेराशुपीडिताः ५५ येनांगेनापिकामेनकृतेजो
येनाजितेन्द्रियः कथंषडेनमात्मांगात्मत्रहात्मजयेन्नृपान् ५६ कामः
क्रोधोमदोमानोलोभोहर्षश्चभूभृतः अंतरंगोरिषड्वर्गश्चेदसमकायो

१ जितः ४७ हत्वार्थानिंद्रियारातीञ्जिगीषेत्स्वाहृत्संविना निर्विकल्पेन योगे
गु.दू न योगी वपृथिवीपतिः ४८ ऊर्ध्वमात्मादिनैकर्मसमदस्रैः मनोहिताः
२४ श्रात्मनैवात्मवंधायशत्रोर्लोभेदंयथागताः ४९ यथावस्थितिसंरक्षन्यमो
९५ यौकाममायमेन वानप्रिनेकफधंसिमेघस्मिवद्धिमान् ५० अज्ञान
विद्यासहद्वसंयोगोऽपरिणीपतिः निरंकुशो महात्मापि वनदंनीवनश्य
ति ५१ क्रियंनेव्यसनापालेऽर्हनैस्नेहरीहिताः सापितात्मापि ऊर्ध्वं निव्य

जनानित्यलांश्रवः ५२ स्नावनीयान्गुणान्कर्मवान्द्रव्यमवनीपतेः ध्वंसेनतस
उराचाराः कालकूटनिषेकवत् ५३ वरोंयवत्सश्रेयोंऽरु विरम्योननलवात्
नत्रागांतरवैनैलिनीलीरम्फश्वांवरे ५४ यथार्थवादेपिमतांतराश्रेयस्क
रोभवेत् समस्तादन्यदंरागीगुणाद्वेषीनचेन्मभः ५५ नदाविकेमूलद्वेक
द्रव्यैप्टथिवीपतेः प्रमवायस्वस्वलभः समवायोनकस्यचित् ५६ अनोथ
मोविरोधेनप्रयत्नेनार्थसिद्धये यः सदार्थानुबंधेनसमस्तादर्थस्यभाजनम् ५७

२ यत्नेनोपचितं नीत्यं नं न संभावयेत्सुधीः सविनयमात्मशोषेणानमधुच्छत्रमिवा
शुद् त्मनः ५८ ईहमानोऽपि योऽहिं न डेवत्रलयं चरेत् भवंति भावनास्तस्य स्वम
१५ साम्राज्यसंनिभाः ५९ प्रमादीज्ञानमात्मस्विमपौरेरवमन्यते केशरीव मृगैः
95 स्वैः स्वैः प्रांतपरक्रमैः ६० करोपहार्यं पिपानाश्रयंते स्थिर्योपिताः
शायालमेणपमिवसंपन्नाः शास्त्रपंक्तयः ६१ उपायेन पिवेद्विद्वंसमत्तंनाग
हमाश्रयन्त केषयत्रेव मंसांद्विमात्रुशल्पकवानिव ६२ मधुदोहंयंग १५

उत्साहपोग्रेनिर्दय मरदम् शनैरपकोऽग्यकल्मलं मधुपाश्वभूरुहम् ९३ अनर
हतियोरस्यान्ववन्मान्मानमग्रनः गर्हंविवर्हंतेनमससाचिरंस्मृत्वमग्रकने ९४
वाह्यानामभंनरानेभ्यस्तेपरेभ्यश्वनानवन सस्त्राङ्फलमश्वानिमालाकारश्
वर्द्धमान् ९५ उच्चावचेभ्यः सर्वेभ्यः केटकेभ्यश्ववमपम् रत्नत्रदेहूंगंधीमा
नाल्ममूलंपनोःखिलम् ९६ क्रियंकोव्यसनकृत्किममामानिकारिनम् कृ
ऊनोदोषोऽथवाहोवन्पोनिमंविविंनयेन ९७ उर्वलस्पास्फरोधायदपाद्दला

रा. जनैरपाः अस्पृष्टं न जलान्मापितो वेहराज्ञ मादद्देत् १८ प्रयोज्यो भवतो राज्ञा
गुरु दंडः क्रोधोः स्वकारिषु तेषु तपशमोतिनिं मुनीनामेव भूषणम् १९ यस्मान्म
१९ घ्राम्भेः सटश्रीनस्मानां क्रोधसंभवे सोविक्रमन्मरोनिमंसहम्भस्तेवजीवति
96 दंडनीत्यामिवश्चयां त्रय्यामिव विवेकवान् वार्तायां भवरूपादाम्रिहिका
नराधिपः २१ उद्गुणांग स्वरमख्यो त्रिवर्गग्राममभूषिताम् सेवेन समयोधेनां गो
त्रिनीतिं नितिं विनीम २२ उपशक्तिबलाधानैर्गणानामेकं रसायनम् सर्वोह्निता
१९

पा ९ सयथं सिद्धलक्ष्मवतीं सनातनम् ॥ १३ ॥ यथार्हं सप्रयुंजानो सषट्त्रिंशद्गुणान्स्वयम्
स्तूयते नृपटं सद्भिः सोषाढीतिवमन्कवि ॥ १४ ॥ सत्रिवर्गे वषाद्गुण्ये त्रिवर्गपर
मैः सह योऽवैति वसयाभुंक्ते सविजित्य पराश्विरम् ॥ १५ ॥ केदारापास्तपारिसप्त
स्तद्वारेणीसटवज्ञाः सद्विषोवशयन्याश्रयणांवैतं सिको हिजान् ॥ १६ ॥ दीप
मेवत्र्यस्रत्वं सहूस्लस्पनयेनयत दशोऽस्पग्गनदेवालंभोक्तुंनन्स्त्रेद्दसेपट्म
रिपुंयेत्रणाभिन्नः स्वोगदघावन्माभवेत भोगोववि नतोपायीजिवत्वः

रा रेवेश्मनः ७८ अर्थं विज्ञरमूकांयमनायाकृतिचारकः भवेदन्ताह्रवाल्लोथं
१२८ शुक्लवालोरोपयिरेपः ७९ कृष्णोन्त्वरुपिङ्गगोत्तिसंपत्त्रान्याद्युधारिभिः स्वयंन
स संग्राधेनवनवरुगैनरोपिपः ८० सत्मनवधमहाकोशंवर्हयेहर्हयत्त्रापि को
97 शोद्विरागम्भृपिहंयोन्नपः सोपिकोभवेत् ८१ प्रायः सनापिभूमीशः संग्रहेसे
नकोशयोः अत्रकाष्टरणादीनांकृष्णोन्त्संग्रहमप्यलम् ८२ सकोशाः कृतन
विधाश्वसंनवीराः सहस्रशः शक्रवंसंनरापत्त्रोस्याहंतत्रमयः प्रमात् ८३
स

जलयंत्राणिकृतीनपर्वतात्रेपिभूमिपः नतिष्ठंतितृणंयेनविनायज्ञोश्वमेध
णाम् ८४ प्रत्यर्थिभूभृत्सीम्नःसमीपेतुःसहबले स्थापयेत्सर्वमन्त्राद्रीत्र
त्वत्सत्राविहृतनः ८५ पुरमः स्वास्योहृतमृत्युःसंगीप्रकृत्संगोपिवाक्पटुः
हृतास्योपिषण्णात्स्रोःस्त्रीवाकृतेत्रोपिवास्टक ८६ चनसंहृतिमत्राद्वोवमे·
वानृपिसर्वदा भवेत्त्वनर्थिधेराज्ञाराजहृतेविचक्षणः ८७ यथार्हवर्णविन्या
सामंतस्तूलोदयाभियाम् सोःभिन्नोश्रीनरिपुणाःजय्योनीतिपंडीश्रयन

व इतिसर्वगुणोपेतेनेरामेराज्यार्प्पणंवरम् सोप्याहास्वभिषेकाय संभारंकृतमा
गुट चिरम् १९ सधास्मद्धिवचनस्य संनिशम्य स्ववक्षियम् प्रतिवक्तुंसममंत्राय
१८ दशास्मोः वसवंद्दो २० अथसोपिसमोमंत्रेमंत्रिणाश्रेनयोर्हृद्योः उवाच
98 विनयोपेतांगिरमर्थ्यगिरीयसीम् २१ गृहणागद्विनेयुक्तमभ्युत्कालमदीरि
तम् श्रितिन्तिनेनापिशिष्येणतनवजिताह्ननाननः २२ नयार्प्पर्थ्यप्रकाशाय
सैवमेतत्वप्रयोजिका उपासन्नसमभ्युन्नानामाहेवावनिरद्विनः २३ पमह १८

वः श्रुतेरर्थमन्वेनममवागपि साभिसंधिः सद्योपायासेतिहासास्त्रनिर्यं
या ५४ समयेपि समुमत्त्रमुन्ताहत्तितिनांक्रम श्राहम्मसर्वंतेरादेदहिना
नपवाननः ५५ माप्ययुहनमंश्रनावारिसेकंसमवितः सहकारिभिराहूंदैः
सफलायोगकल्प्यते ५६ यतेविनिश्चितायेनतेयुरान्मनिधीमता तस्मा।
साध्याभवंतेवभविष्यंमोपिसंभवः ५७ यवमश्रुवंतेज्ञानसल्पंवाऽस्याकि
मप्युरु श्रारोहनस्तलोनान्मवष्ठीहायरात्मिकाम ५८ यतीसेरावयोपूर्वं

श्रीदू चतुर्थैदं धत्तापदम् । नोद्वेगसर्वं ध्यायक विनेयार्थसिद्धये ॥ ४४ ॥ यद्यद्ध्यायो यद
११ मेवलक्षणग्रंथतनाद्धयम् । तद्ध्येशाख्यनसंधेयासंविद्योगविवर्तनैः ॥ ४५ ॥ सर्वं
99 साक्षात्वं सत्वंत्मात्मसमास्तासर्वंमत्रदिः । तद्याप्यागं लकोपायेः साध्यासाध्येति
हृतये ॥ ४६ ॥ यातत्सेमासिकातत्रकापरेपरव्याप्तिसा । सात्ताद्धापीद्धसंसिद्धेस्त
दीयेलभते ॥ नयम् ॥ ४७ ॥ एकोपिभिद्यतेभावैस्तत्वाद्गुंतः स्थितैरपि । सूक्ष्मतोभि
विवानेकभेदः कोऽङ्करोः हितैः ॥ ४८ ॥ एकाग्रध्यानसंविद्धृत्तुर्जनाः स्वतिनूपकैः ॥ ५५ ॥

भेदयंति जलानीव कूल्या मित्रविकार्षुकाः ॥ १४ ॥ संहितास्थेन्नमिथेरन्नाद्वि

नाः स्थोत्तुरेयता आपश्वास्यधंतेते सर्वे नस्तन्समास्थयान् ॥ १५ ॥ मित्राणी

वश्रियालापाभन्याश्च विशेषिताः स्वेपरेनघ्नती यंतेरिपवो वक्रतूपकाः १९

अतः परीक्षणीयो यो सर्वेतो हितमिच्छता मित्रामित्रोत्थानिएणितोस्मरता

त्मजनाकृतिम् ॥ १७ ॥ कृत्रिमः सहजनस्यापि सहजनामित्रिविधः स्मृतो नयाहितो

त्मामित्रेवामित्रोस्यानानवादिमः ॥ १८ ॥ उपपोषः प्रतिकार्यैनो सहजोरिर्न शाक

२ ये प्रतिकल्पं प्रवर्षन्ति विघ्नदग्निशिखां शुद्धैः ॥१०९॥ सकलेऽपि च समापन्नैः स्वापन्नो
१२८ ग्रीः स्वकाले: श्वन्नीनां प्रत्यगात्मावमपन्नोनानन्दः स्वह्ना ॥११०॥ नमस्काट्श्रमः
१० शत्रुघ्नोभवतोप्येतन्महेति यथावाह्ये लिकैकेष्याः समित्रायाइवाभिधाक ॥१११॥
100
प्रभोसर्वविदस्यास्य पुरोपहूतिमेंशुरोः सेयं विनाट्यभिनस्यत्येयायाशुणि लिके
वमे ॥११२॥ नाविद्यार्थं किमपिलयं वरेत्रावभूसुराभिकोपनैः क्रिया कर्मणि
प्रतिविधानमन्यथा सेनवंयभिवनिर्गनेजले ॥११३॥ जयन्ति भयं सहारागां
१०

भस्मास्वायपि संभृताक्रियाः गगनयोर्विनिपातनयंति हि स्मरंति नां स्वन्वनिनाः स्वरोध
सौ ॥१४ नस्मामास्मत्तानान्क्वचिद्यपि विनानेन विद्रुषो प्रहृतिर्वस्तूनां गुनरपि
निहृतिः कृतधियाम् ॥१५ स्वयं दृष्टेवस्त्वन्यपि विलयनोमृहतिमतिः कदापि
न्संशेनैकक्वचिद्यपि विपर्यस्यतिरत्णाम् ॥१६ अपिदृष्णापि गगनं क्रतमप्यलं वि
रपरीस्तनस्माधनुनिहृति नविषयेः स्मागिगामनुवर्तनेषु विसपक्षविचारविद्र
यते ॥१७ पुराकृतनारंभमुपानकर्मणो विधेरनुष्ठानमनुष्ठितेनये विशेषमात्रा

ने विनियोगसंपुटं प्रकुर्वन्नैककर्मसु नैव मंत्रिणः १८ विशेषो भवेत्सोऽखिलकार्यंवर्ष्म
गुट सुनिवृत्तिनोगौरिवपंचभिर्निर्जैः मद्दीपनीनां प्रकृतिप्रसादकः। स्कंधैरिवात्मा
११ स्थितवृद्धवन्मता १९ श्रनेकधाकृतैस्तटाच्छलेनवन्नमिति७ स्वसंक्रमसमकैक
101 योभियेवनस्युरात्मभिः २० ग्रासनास्वनानीहगणायैवनैराश्रिमानीतिहेमा
निर्दिष्टक्रमान योन्वंक्तोपिनिसंभवेद्रो विशेषंचकालेकथ्यानन्यटीयस्का
२१ संपुनः सोऽन्यत्रमैत्रिभिः पीडयेनत्रभूमीमनम श्रेनराविषपनदृष्टैकैःसाति ११

लोः त्रिर्यग्व्यापारूपम् ॥ २२ ॥ नौम्यनिरावरणं शिवं मंदिरभूमिस्थतोर्विशदम्
अप्रतिशक्तमतो ह्रिपदं मे त्वत्कृते नेरूपते र्मणितम् ॥ २३ ॥ अनुपेनमनर्विनिष्प्रयोः
पुष्पलब्धसवनसमासरिता· करणीयविकल्पवारणेः किंपदामससचसर्वला
भता ॥ २४ ॥ फलं महत्कार्यं महसिद्धिं गिनैतन्त्रप्रयोगेण विनोरुसाहसम्
उष्णेति नस्पार्थं विदोः स्विनीयते शिलासहस्रै र्नषध्ये कदारुणा ॥ २५ ॥ रामस्प
न्मपदैः भिषेकविधये मेत्रेणरातालसनुगोदनसर्वामपानकवेः कृतान्तुपगः·

र
गुद
१२
102

नः सर्गोऽष्टमः पूर्णो नाम ११९ इति श्रीमन्महाराजाधिराजजम्मूकाश्मीराधनेक
देशाधीशश्रीरणवीरसिंहवर्मोद्दिष्टश्रीकृष्णदेवमध्ये शिवोत्तंगंतगुंडेरीकश्र
प्रसिद्धसवालवंशावतंसश्रीदुर्गादत्तात्मजजनवंशीदासहस्तेनो रघुनाथगुणोद
ये महाकाव्ये श्रीरामराज्याभिषेकार्थं नीतिनिरूपणो नामाष्टमः सर्गः ८
पौरवर्गप्रियस्याभ्युदयोक्तिरासीद्राज्ञोऽपि सोपस्कृतिराघवस्य चित्रं परं नेपथगता
पितस्मान्नमेकमात्रादस्य पौरान् १ नैवान्यथोचत्प्रियतदेव मन्येतया १२

सर्वगपेसभाति स्वांगस्यव्यापीति स्थानमंत्रेस्त्रीयोपिनैवार्हन्ति सर्वगामी
नैषांगिरोन्येभविताभिषेकोनमस्यते शुष्कत्रुरागनाये मन्त्रेत्निनेभ्योपितिश
प्यहर्षान्याशुः शुरेजातनपदासहर्षाः ३ मन्त्रोन्नवः स्तोत्निविज्नेभमाणोधानो
विशुद्धिः परिशुष्कवैनैः वेद्रोद्येपवंगीर्वेदमानष्टस्यनिस्वानः ३ वांत्रुराशेः
नन्मेष्यणकेकयमाष्यशुश्राः मासादमिंदशुनिमानुरोह संस्तुविकानिहगण
सशुज्ञादेवानदेवाग्निश्रिविवरुद्रा ५ सामर्वेनस्वंदनसाग्निस्मिकोष्ठक्लोवि

१ नानैर्विविधैरयोध्याम् वीक्ष्यावबुध्याविक्रतोभिषेकं रामस्य राज्ये न्वविनाशशोभ
गृट ९ संस्तूयमानस्सैन्यमणिप्रसिद्धैर्नानाब्जानैर्नैर्जैर्मुदिमैथ्यरानम् नयनमानव्रतसिह [illegible]
१०३ मेनः साश्रीविश्रीवोह्वरमहवाम ० संज्ञानदृष्टोपिविशमानस्मानदृाकाह्नु
103 स्तोरगाराजदृष्टाभ्रोदेमकुरुमं मे गणिमग्रचिन्तामोहेमदृष्टीचानशनं प्रपेदे ८ भू
षणानिविहिनानिरेजिरेनन्त्र वैषपिपतेरूपाश्रयम् वज्रमौक्तिकम
यानिभानिवारेषराज्ञमर्दितयुतेस्तदा ९ पंचवाणवशगोः वनीपतिवी
१०३

स्वभूमिपतितांतनष्याविधाम् तांचसाम्प्रदमिपापपच्याः करोद्धीस्वभूमिपति
तांतनष्याविधाम् ॥१॥ स्वसन्तीवरुघाः विपत्नगोनन्तुनिःसीमसद्दाविपत्नगो
उद्दपपूवटस्मेोविपत्नगीगादितासासतदाविपत्नगीः ॥ मारयन्स्वास्विनापी
ह्रनेभूंस्वनास्वास्विनापीह्रने कोविदास्वास्विनापीह्रतेनिह्रुणोम्वास्विनापीह
ने ॥२॥ नष्पाम्हसंस्वनसबौःभ्रसादितासर्द्धंसृद्धनवपेणासन्सेगोरेणपन्सराभृति
स्कनम् वरहयनदेवसानिकोपनापुनःपुनर्वहिम्रकारवक्रनोयघ्योरमी

२ रस्याधुरं ॥१३ ततःसैकेनराज्यस्त्वात्संवनेनिर्विवेकाययाचेवनदिक्षामाः नि
गुट: ईयान्येननिर्द्वंद्वतामात्मनोनिर्यंवनेकश्रोभोभविष्यत्फलाम् ॥१४ सकेकपी
१०४ ह्यमतिनापशांत्येरहतमस्त्वामभिषेकसंभृतिम् ॥ उपेत्यपामासनरामयोध्य-
104 यापरोपनापाद्यसतोनभावना ॥१५ पित्राप्रसत्त्वेनयथागमंमहींदत्तांशराम
प्यपपानभूतले रामोविजाहीमयिसाक्षरादटेगच्छाटवीभूपनिदेशमाद
रात् ॥१६ सोवल्कमनरघार्हमेवरेवल्कलेसहविकेकपीकरात् संभ्रमस्व

१०४

सद्ध्यग्निरैवतनिर्विकारकविनाग्निरैर्जनैः ९ नन्दारामः पितृपादैर्वमानृः
सर्वागच्छन्नृच्यतेस्मान्वगच्छत सेनाः तेनाप्येषपद्मोप्रयानस्फुनाप्येवं
नोविचकेःस्पचितम १८ यामभ्यासेसंविहृरंतीननभोगाः त्वोनर्दानाद्दृष्टम
पीषन्यवभृतुः लक्ष्मीभूतोभोजनगुणाभ्यांचवणाभ्यांरणसंध्यायेवान्नगमन्सा
वनिजानि १९ इयमवनिहृतापिवारिमानोसरसस्पर्शीषविशेषकोमला।
गौ परिनगडुरूहदसनभीतिलोकापिगिनिहिकेकयधूमिपालपुत्रीम २०

रा स्वाहृतां प्रकृतजानन रूप्यविलसन्नेत्रां निभर्त्स्यापयः दौमाशिशा द्दिनिषेवनसंप्रति
गुरु कृतेदृत्तानि नहोटदैो निश्चित्वाद्विवयानिरामयपदकं सीतापदांतहितं सोपि
१०५ नम्रमुखोधवल्कलधरः सीतानुगो लक्ष्मणः ॥ एवञ्च सन्त्यापितरं समीत
105 यामललक्ष्मणोद्दर्शितपितृभावनः सर्वेऽरकारण्यमगण्यगौरवो विशश्रवीरो
नमहात्ममानसम ॥ नदातिनी श्रोणिफलोन्मत्तं विमुनेहं नात्मजस्यात्मज
विप्रयोगनः विमर्शपशापंपरमस्य केवलं वपुर्विमर्गोसम मंतलनिष्कृतिम ॥ १५

तांभुवमस्तमितेनांचक्रमेः नीकंद्विषांसमस्तमितेनाम्‌ प्रोषितसकलक्रमा
गंतमसांसंख्यामिवांनसकलक्रमाराम्‌ २४ भरतेनसहस्रांसमितांसतद्मानाः
कृत्रिमारिसहस्रांसमिताः जननीसहजकलानंमौलेरानायपनस्वसहजनक
लानम्‌ २५ समुपागतः सनिशमप्यपितः शमनंतथाविधमभूद्विमुखः
निजमातरेवननरपासनतोपिचक्रेकथापिपभवान्मभवः २६ प्रतिलोमि
तोपिमृजकृजितयासनपापिग्रियार्घ्यंगमनेनगुरोः प्रगामेनवानिजकनिए

२· नयाविनिवारितस्वस्तम्भमोहमृग्याम् २७ प्रवैरिगाग्रहतिमितकयालितया
गुट धियात्मपरिविन्नतया भविनखिकावनिधनेरदिशान्नतमेवतेप्रतिगिरिस्थसु
१८ हम् २८ नानालिनानमानानोः नीतस्तनमनासितः सननः सननः सेनेसेन
106
नेसेननेसमः २९ समेनस्तमानेनमायात्मसेनसटस्थः स्वमानस्थितेनोसट
स्य विदेशात्तुरोः पाङकामानिदेशागघाचेधिकामाः ३० वनेस्पागयाचेत ३१
ददद्दाददद्दारोः दानेननोः नाननोः तिनन यपाः ३२ यपौपपोपापीमास्वः १८

स्मासिः समस्मास्यमैसो ३१ नानंननंननाः नंननोः नोः नोः निनोः निनन ननेनंने

ननानैननानाः नोः ननननंननन ३२ शिरस्माप्रणीधायनयोऽर्डगलंप्रथयद्भपि

दैवतमेनदिति ३ह्ननेदिपुरेप्रविविपुरपधरानलमावसनमस्यद्दिपामिकवन ३३

मातः पापस्मात्मनामेकहेनोरत्तानमाप्यानभूमीविहारःश्रान्तसैंहस्मागमंवि

नयन्मप्रायश्चित्तंन्हनमेनस्वकार ३४ हचिरपुष्पलताह्ववनस्थलीप्रपगते

भवनेभरनाथजः जनकजाप्रहितो निरवर्तयद्वनफलैः सवैसेविसानजः

२ सवनस्पतिमाश्रमेकदाचित्सवनच्छायमुपेत्यभूमिजायाः स्तशायिष्टवनस्थ
गुट· मादिवांके स विहाराह्निनलक्ष्मणो विशंके २९ वदतोजनो विदधार कांतनवेश।
१२ ह्वेदिषु भूमीभुवः पौरोभाग्यमिवाचरन्नितरां मैंद्दिद्विजोराघवः काश्याम्बुस
(7) मुमोचनत्रसनयासंवेपिनः सर्वतो भ्रांतोप्येकदृशो व्ययेन मुमुचेनस्मात्मन
स्मात्मनः ३० सविविंमगतिं विधेः पुनर्भवनस्यागमनं विशंकाच प्रजहादति
सन्निधेः स्थलीं विजनां नोप्रियकद्रुमैः प्रियाम् ३१ प्रवाणाः तिष्ठपी ऊशलेषु·

१२

कोशलापतेस्तनुजोनिजसत्वलोकसाम् ऊलेष्ठसावायतदक्षिणादिशम्

सवार्षिकदैर्ध्यविनिम्नदोषितिः ३९ नमस्त्वयंतीशुशुभेशुभाननास्तुभेनराचा

रपराङ्मुखात्मकम् सदत्वयासावज्ञशोषिवारिनापयोधिज्ञानेवगुणान्व

रागिणी ४० नदीतगराघेणाह्यगंधिनाटवीसमर्पितेनोत्सविः नस्तूपयाप्र पा३

कारिशुष्कसत्वकोत्स्वलस्तभुवनानयासर्वगुणानुरूपया ४१ वनस्थायरम्भेः

स्तपोभूमिज्ञानामहाशीटकस्मादरण्येविराधः भवन्नावस्वसाग्रतोवारिहृ

२ छिन्नयोद्गगमे भास्करस्येव भौमः ५२ पुरः सोऽयमेवाहरणं भूधरेंद्रप्रभावो
शद भकंकायमुग्रं ववहंतम् नमालोकरामोपि सन्नं शरासंप्रकुर्वन्नवाचेतिसोमि
१०८ त्रिमासात् ५३ जानामानाहकनाथोंवरमतिरपुनाकैककपीमध्यमामे पश्यंती
109 न्नामनाथ्यामिवसृदिनमृगीनेत्रजिलोचनाभ्याम् पश्ये मां वेपमानां जनकर
पुरुतांरहस्सैके विषस्मो पन्नीमेवीरवानाहतनवकदलीदोलनामाद्विपं
नीस् ५४ इन्याकर्णैवरामोदितमतिरभमालक्ष्मणोऽरुः सहोपः सरंभोभ्रातृ

गत्वावनिताद्विभरनेराज्यकामैर्निरुद्धः साकंतेनात्मपयोरसिनिशितनतं
सायकं मृत्युसज्जं ग्राव्णाभ्रातेः वनीध्रेचिरविधनरूपाजंभमेदीववन्नम् ५५
नमशास्त्रवर्पविवुध्यनावसमर्पप्रदेशेनिवन्नेनः इतिनायमशुद्धगंधनोनपुरा
दृष्टयनेकिमाटवीम् ५६ सतनस्योनतः सीतपालसर्णेनाः नमोद्धस्थितिः पंच
वटामरिद्धः स्वनस्यामस्नेसधनः स्वशक्तिमाभिवादेशतोक्रुंभजानसर्विध्याः ५७
सरसममौरममृद्धपरागाविहगविहारविशेषितभागा पंचवटीप्रियपल्लवरा

१ गाक्कसमुद्रेनमदारुविरामा ४८ इतिवदंतमनंगतिपीहिनानमनुलंगुरु
गुरु षाटपनेःस्वसाः शभिसमारनन:स्वषैमेरगीमलपजानम्मिवानपनापिता
१०९ ४९ जनकजांनिकपवनसाहूणोत्रिगटिनानमकलाविगनउपा इतिसदेव
109 मटो: छगण: ह्रियाः किमपिपशणनिपन्नतदानरा ५० कुलदारपतिग्रहोस्मिवा
लेवलिनंभीरुमजहामे: नृनानम् नरुणेनलिनीटलायनाद्वंनवनारुणपन
टाकटंकनाहंम् ५१ सानजेरासिम्पशमाप्तगेनविद्वांपवेषे:प्रवलिनमानसान् १०९

भिता

भावेनऋद्दिनगिरेजगामवृतोंवृतोंनीनद्रुपनिबद्धंपर्णशालाम् ५२ मान्या
यास्तवकिमिदार्थंद्वासदासीभावेनान्यदपिपुराः हतोस्मि मेव श्मश्रुकाप्युनह
द्यानमेवनेनस्त्रीरूपाममनलिवारिनेवकृत्वा ५३ सीतायास्मिनगुपतिष्ठेतो
पुनस्तोमेभंद्वाणपरिहृष्टसौम्यभावाम् तिस्मेः यामपिक्रमनामिवानुपेन
प्रेयोंकांस्वमतस्मसृष्टशः सपन्नाः ५४ त्वमनुभविष्यसिफलमपुनैवमपि
विहिनस्मिनजानमवश्यम् भहिणीमहस्मभयताभवलेशोविनरतिस्मत्वपट

२ द्युतिमाप ५५ कंपवद्गंगारवुपवरांकेनिविशंतोनांमिनिनवलाद्दी पश्च
गुट निरुघहितिनिननयांसासूर्पणगण्ड्याम्यामसमवश्रासीत ५६ नोत्वरधनिवश्र
११ हितहतेनिसंप्रविश्यविहतामिरकाषीत लक्ष्मणोलवननोनत्सिकर्णांनघने
नगर्द्विनोः निविनृपाम् ५७ सालध्याप्रकृतिभयात्रिकापितम्रादैदृप्योहिग्र
गितमेवनष्टिदानम ग्रेगुल्पांकूशसहशाल्पमित्रभैनैग्रनेभाविवसमतर्जे
यन्नभोग्ता ५८ उपक्रमेरघूनमस्पयानधानकाननेप्रनूदवीरभूरुहरूक्षिदे ११

नवं नदर्शयन् त्वराधसामस्त्रष्टणायभूषणानि कोलमहिन्नपणा: निदर्शनं च
लानमोज्ञनस्थितो ८ क्रमागतं नमुखा: वयवांतामगेते: भियपश्चतुराजनम् च
क्रव्यादकुलांनविशंशिनेषामासनदेवसभद्रम् ९ निशाचरास्तेनमहत्व
शो: प्यथनमेकमेवप्रतिपोधमाहवे प्रबुध्यमानेदृदृशु: समीरणतेसमूर्ध
भिस्तेकमपिहतेकधा १० प्रवृक्षमप्याशुविरणाहषणेविधानकामेवकिम
प्यहूषणाम् नमलवलीकंहिमनेनवेहतनसमिहवाणायमगोलकेपने ११

र ढ्विरोहमिमथ्यास्थपः स्वयंत्रिशिरसा सह प्राणांस्तेनमवाप्तग्रोप्याषस्थितमिवा
गु·ट करोत् २१ अनन्तस्थानभयासाविशिवासंवाहनोन्तका मध्यच्छायानपञ्चाधः
॥ हाविस्मापवाहिनी २४ हतास्वपाहूमोनवारणस्मास्तभासवा अभूदनम
॥ गोवरापराकवंपवंपुरा २५ अनभावयितंदशाननेप्रथमाशर्मनद्ङःप्रह
तिजम रत्नपाशुगनहरलसामभवन्सूर्णणाविवकेवला २६ नासाकर्णवि
कर्तनान्स्वसत्वरथप्रेमास्मदानांवधाद्दीराणांविरहक्षणत्रिशिरसांतन्सर्वैसेन

॥

हपाम् निष्कृत्यादकलेंजनाश्युयमषिक्तनाननोरावणोमेनेमूर्देस्रराद्ववेला कि
हिनेवामेंपदंपेंक्षि ९ पकश्चेंननम् नत्रानेनानन्नेनोनेनोनानानोन्ना
नानेनेनोन्ननानेनानानानननानन ९८ हिंश्चेननम् मेमेनोनाममेनाम
ननामाःननमनेननमे मानृमामन्नुनामेनेनामनामनिनानममम् ९९ त्रिंशंज
नम् नोरेवाहानवाहादिविद्मिरमनेनादिरेवाहिनेना ड्रोनाहानोनदीना
दवनिदवदवाहावदेवान्नवेन्तोः नोदेवदंहिनोवामदनदमनविदेवदेवाहु।

२ नाह्वावदेदैवं दस्तानं वद्धूनन्नवमृदेमानवान्भेवमानम ७० ग्रप्दंवैविश्रप्स्ता
गुट वम्भूहणाविगूढमारीवपदेनवहसा धरान्मनाशेषिनवारुवमंणावरवुद्धहोह
११२ रवनेः प्रवाहितः ७१ पलायमानोनमयाविहन्यमानोविवारयलिमपितंजघानमः
112 नचास्तिनत्किं मृगपात्रभूषणं नथाविधस्याहननं महीभृताम् ७२ समापि
कोः मोघशरेणनारिनस्यजन्त्र मृन्नच्चनरंहराबहः धरान्मनेलक्ष्मणहे
तितिस्वने निशम्यसीतानमृदाघयनतः ७३ समावणोलोककविनावणस्वनो ११२

निलीयपैलूषइवाम्यत्रूपध्क नहागज्ञेनापिन वेनज्ञानंकौनिज्ञाग्रमाद्गाऊरिवें
दंवीकलाम २४ मरामहेलल्लगाह्वार्थ्यपुत्रकयज्ञल्पंतीलामिनिसंनिगल्लतन
जूटापुषापिह्वणविघ्नतोः धनिविह्वाषमापुष्पकमाग्निनोयथौ २५ क्रमस्यसर्वे
यजनेजटापुदडाकिः कः खगेः वाडि. छिन्नानोफाज्ञेः टेंह्गोनिषेः दधक्रोः
पाः फभीमायैलेवाशेषोसिसाः हूहू २६ योलल्लगौयामसनामसीनांनिषेौ
स्वन्वागगीनामसीमाम युटस्पमापेंवसनामसीनांदटपेंशालामिह्वनाम

र सीताम् १७ वनेवनेलुप्तनिमेषवत्तेः वनेनदानदाः त्वेषणानमैरोपरो ३ना३ना
गुट वाष्णनतोः भितोः भितोदपादपानौ ममनदाजलागुषम् १८ वृतः पादपमकेष
११३ थ्येवमादियकेंपथा ममनमममतंममपेमयदितिणं मामाममानंपिरजनागतो·
113 रणम् विधाविधायान्मवेगेनिधायतंविलं विलंनं स्वपदं निनाय सः १९
नदेवमध्यायमकंपथा महत्वजंनवनोजवनोदिनं गुरुकवंधवनंपवनंदि
नम् ग्रभिगतंमननः मननवाद्यंपाथितमेमननकमननकः स्थितः २० नदेवो ११३

न यमकं यथा अध्यासमध्युवेगिरागिरालिहन्नभ्यापपतालिनालिना सतिवितः
समसमावभौवभौसमग्रपि वीहिनावीहिनारण्याविषमासलमस्युरागगताः ८५ न
देवमध्ययमकं यथा आः एकिभिनेयूयजवोदनूमानसंपानिनापानिनपङ्केषु
केयूयमद्यागमनेनिमिनेसंभाव्यनोभाव्यमनुपेमवितम् ८६ अंतयमकं यथा
अत्तानकुलगोत्रेषु रहसंनैकदाकदा अपुत्रवमनोवाच्या स्वाभिख्यासमना
मना ८७ वंगंषुलुवूपतेः लवगाकुलपतेहंनटापुर्यंवीयोभ्रानाज्ञातात्मशा।

१ ऋगाशारणमनुषगनस्यात्रमर्वेस्यशास्त्रार्डर्वेहेहेरट्शीवनट्यिननमोयस्यक
गुद स्यापिनाम्नासंपातिःपातिनारिशथ्यिननतितिनिशाट्पत्नीकपीन्द्रम् ८४ प
११४ वमाहृम्यापिकेश्रव्ययेनयथा हनाहनाभूननयानयान्सनासनारामसनाम
114 नामनाः वयंवयंस्रोख्मेनयानयानयानुनानुनांदूद्दृमिनामिनामिनाः ८८ श्रा
हृमेकवृपनायामषिनत्रादिप्यमकेयथा सासमानावशिश्वाट्शास्यालयेसासमाना
यहायायनस्येशिनःसासमारीवनेनसंघेपेपिनासासमायावलिङ्गाद्विसैवशिनः ५
११४

नेत्थं वमध्यपमकम् निशाम्य संपानिवद्धोननेननेसमाह्नगास्येननटोद्भनेनने
सपकभ्यासाः निलज्जोमनेः ननेटशोटपद्धागगुतेननेनने ७ नदाथ्नेयनेनि
यस्पमाकनेकनेननेप्रगच्छनोः छ्नोस्तुपेसुविश्विनाश्विनायनेः सलंच्यनाः चा
नालनेनकाटशाटशाननेत्वपाश्विनेश्विनेवड्हमानवेननेःपरे ८८ पतन्सर्वं
मच्चवद्दिनाः हेनेरच्चयेनयस्रकंटर्शीनम श्रच्चवनर्थपाटेष्ठव्वयेनमाटियमकं
यथा त्वणकारिथरःपयोनिपैत्वणसोत्वश्रनिर्नृपिकाग्रहः सणदावरात्नर

२ लिनां वसनाः श्रावणे गौरी सर्वत्र साम्प्रतम् १४ न ते देवादिमध्यगमकं यथा सुभद्रमुले
गुर छसमुद्रयामनामशोकवासांसमशोककर्षिनाम् निशावणाः भांसनि
११४ शावरी कपिलनहस्थलेनां सनहस्यैरोलन १५ न ते देवानयमकं यथा किमा
114/2 दायनच्छोकवह्निवनौकाटलाहेनिह्नाहेनिनां सावनौकाम् निशम्याः गि
रः क्रोशनां क्षावनौकायनोरावणे मंसलमान्याः वनौका १६ न ते देवमध्यगम
कं यथा समसमनोभ्रमणपथकिमद्धिवोनदहनोः भ्रमयेननतडसमयाः सद॰

स्मितोभ्रमतोतिरिह भूभृतो भवति नोभ्रमपष्ट शुचोऽनलः ५५ न देवाऽयं न यमकं
यथा दारुणा गिरिविनिका तिद्दारुणानक मेणोवटन्तिने विकर्मेणः सोस्मिका
रवुवरस्य सोस्मिकामयहो दन मनोः भ्रमयहोः ५६ नेदेव मध्यान्त यमकम
स्मयमिह किंयन्ते ति हम्मा मानयन्ते रवुपतिस्त्विषि देशे दे विषी त्रेनवेशाम् वि
मणक्रुरुनि देशंयाम्यि यानें स्मादे शेस्त मनम णि विशेषं स्मरभिस्तान शोषम्
५७ आदिमध्यान्तयमकं यथा सवेगवान्मानस्वेगनोः सवेस्तनस्पगान्तः

र कृतनस्तनोः स्तनः विद्युल्लंकोः द्विविर्घ्यकोविदोः मद्वीयद्ग्रामसदोः स्म
गुरु स्तोमदः १८ त्रिपादप्रमकेषुव्ययेनमादियमकयथा ननयाम्लनंप्रद्दिनमाश्व
११५ नषानननयालियायस्य द्विमस्मिश्रवः ननयाम्मिनीशववितिस्यनद्राः मनसंगमम
नस्मिमानघ्नः १९ रामावणयगमानृजागमधयागृवीरहतिपोलमनुर्गोटतम
स्थार्णपानकवरीपुत्रस्यनीर्थैंकदोः मूर्णः स्थीरगणवीरसिंहविभुनादिहस्यसंवासि
नस्वंगीरामस्कवेः कृतौननवमः सम्पूर्तिमायात्स्वयम् इति श्रीमहाराजाधि
115

राजाधिराजनन्दनकाश्मीराधिपनेकदेशाधीशश्रीरणवीरसिंहवर्मोद्दिष्टश्रीकृ
ष्णदेवमध्यदेशोत्पन्नरंगलपुरेरीकभट्टश्रीसिंहवालवंशावतंसश्रीदुर्गादत्ता
त्मजनन्दपदवेदीदासकृतेरघुनाथगुणोदयेमहाकाव्येरामारण्यगमनभर
तागमनसीतापहरणसुग्रीवसख्यादिवर्णनोनामनवमः सर्गः ९ महार्णवेन
न्वितिलास्मनोगतंमहार्णसंवीरविवेकपरायणम् नरेन्द्रसीतापतिसंगमो
न्मुकलसदाननचापः सपरः श्रनस्थिवान १ अतोऽप्यनारूढरथाः स्ववंगमाः

व
गुट
११९
116

ऊनोविकर्षंनइवाभिनोंवरम वलोकदाउन्नविनोभदाइवयंपुपुन्मापि
मुटत्तमन्वगुः २ नमन्वयद्धिः त्वमयांवभूवेगतैः सविद्वैरमयांवभूवे नके
वलेनैर्भुविमंवभूवेदिवेपिमंवादमयांवभूवे ३ वलल्लवोह्रीविमरुद्भवभूमो
महार्णवेनाविभिन्नभूरुहाम सवाहिंनौवीरसभगीरथ्योयथ्याकृतनस्वतारे
मतिमद्भिभूरुहाम ४ किमुविरंशुचिरंरुचिरंवचोरघुपतिंरुपतिंस्थपतिं
ततः इतिमंनेसमनंविमनंमनाकववनजोववनजोः ववनजोवटन् ५ माव ११९

मेनद्विमिस्मारस्य वंयेस्मारकाद्यपरिस्मारयसेनाम्‌ स्मारसंम्मकलस्मारनिहम्मा·
स्मारमालिमनिस्मारमवंधीत्‌ ९ विभीषणाय प्रयनैः त्वणाय विवत्वणाय
श्रियमत्वणाय हरावणाय त्लितिमीत्वणाय मनीमणाय सवलद्वणाय १
स्नेनस्माकेंमनस्मापिद्गंर्गमंस्मानस्मावेणानस्माहणोः हणत्‌ किमानस्मानं
ह्निवस्मामभेटवान्त्सविनस्माध्योवनस्मारवानवि ८ यटारवत्तूहह्नोहणानमौरटश्मा
ननस्मनं नटानटाकपीकपीस्मरोः स्मरोननंनंनाम्‌ हमेनिरेशिनैरमे

२ रवीर्यराममसापकैः मरामरावणोंवणोंतणोंतणोंहरतंहरतम् ४ ननोदश्रा·
गुरु स्मसपट्टवबोधनेधनेनसंतर्ष्टितमानसोधगः हमेनकुंभश्रवसंशपाल
११ केसमनवंगागरयांचकारतम् ५ श्रमम रामालीकेलकोपांगेविलसति
117 वरमतिविलसतिवरमति सीताविनेरामक्रोडेववरहविरमवतिवरहविर
मवति ॥ अम्नोपश्यापृच्छेसमामतिमतिजिनरनिरतिमनमन नाम्भवेका
वीक्षोंहेगाटनिदनितिपितिपिरिनितितिमयमय ६ रवनिर्भनटैवोघप
११

कपलं कांश्चणखकिम ग्रश्नोकवाटिकायांकें प्रविश्य शालमधंधविः ॥१३॥ स
दा हृवर्णेन विभासमानया समानया शं विनमद्धि शालया विशालयाः से
स्नयया समालया स्समालया साघृतनावनौकसाम् ॥१४॥ सदावधायेन्द्रवैग
रिवास्वैपैः सदावधायेन्द्रवैगैरिवास्वैपैः सदावधायेन्द्रवैगैरिवास्वैपैः सदा
वधायेन्द्रवैगैरिवास्वैपैः ॥१५॥ नवनेन नवनेन विभान विभा विनने विननेन व
लेन वले नववेरेण नववेरेण पिशुने पिशुने मनदा मनदा मिषनां मिषनाम् ॥१६॥ ने

२. ननविविधयगागाममनन्वन्वकाकागगननवंवंनानाननञ्मञ्मनाज्ञा ललन
गु.द ननननयायाः ससम्पम्पसासाकृकृरसममनानाननवंनवाबाः ९ जिनान
११८ किं विश्वजिनासभाजिनाजिनाभवेकेनजिनाविनाजिनाम् जिनामरस्पावि
118 जिनाधुनाजिनानवाजिनासामजिनानवाजिना ९ स्तनयाः स्तनयानीतां।
मीतांमीतांगकेशपनेयाने यायायायास्पतिनोभूंमीभूंमीद्विशंनवंमेनामेना
म ९ वलेनदमिनंमिनंकषमनंमनंमवकूलैःकूलैर्भजनभजनः कपिहिनि

११८

भवांभवोज्वलननेत्राः नेत्रानलवपुषः प्रज्वलति २ एवमाभाषमाणस्यरा
वणस्यपुरः पुरे सुग्रीवस्तिष्ठतोः कस्मान्मेरुशृंगमिवापतत् २ अथयोगेस्व
त्रिकया सुग्रीवरावणयोर्युद्धम् स्वकोयमैरावणगुल्मसाटङ्कःतैर्विविधै
पूरस्तिकृथभानम् सकंधरेणरावणासुन्मसाटसैतैस्तविंबेः परिकृथभानं २
अथयोगेस्वत्रिकावं पलवृपम अस्माद्देवास्वगनिचन्नमपि

𑇑 𑆓𑆢 ॥

119

𑆱	𑆑𑇀𑆫𑆳𑆀	𑆪	𑆩𑆽	𑆤	𑆮	𑆠	𑆓	𑆑𑇀𑆰	𑆱𑆳	𑆢	𑆇𑆂	𑆤𑆼	𑆮𑆴	𑆮𑆴	𑆠𑇀𑆫𑆽𑆂	𑆥𑆶	𑆫	𑆱𑆴	𑆑𑇀𑆰𑇀𑆪	𑆨𑆳	𑆘𑆁
𑆱	𑆑𑆁	𑆪	𑆫𑆾	𑆤	𑆮	𑆠	𑆩	𑆑𑇀𑆰	𑆱𑆳	𑆢	𑆓	𑆤𑆼	𑆱𑇀𑆩	𑆮𑆴	𑆠𑇀𑆫𑆽𑆂	𑆥	𑆫	𑆫𑆴	𑆑𑇀𑆰𑇀𑆪	𑆨𑆳	𑆘𑆁

𑆱	𑆑𑇀𑆫𑆳𑆀	𑆪	𑆩𑆽	𑆤	𑆮	𑆠	𑆩	𑆑𑇀𑆰	𑆱𑆳	𑆢
𑆇𑆂	𑆤𑆼	𑆮𑆴	𑆮𑆴	𑆠𑇀𑆫𑆽𑆂	𑆥𑆶	𑆫	𑆱𑆴	𑆑𑇀𑆰𑇀𑆪	𑆨𑆳	𑆘𑆁
𑆱	𑆑𑆁	𑆪	𑆫𑆾	𑆤	𑆮	𑆠	𑆩	𑆑𑇀𑆰	𑆱𑆳	𑆢
𑆱	𑆤𑆽𑆂	𑆱	𑆮𑆴	𑆠𑇀𑆫𑆽𑆂	𑆥	𑆫	𑆫𑆴	𑆑𑇀𑆰𑇀𑆪	𑆨𑆳	𑆘𑆁

𑆃𑆡𑆳𑆱𑇀𑆪𑆓𑆟𑆼𑆱𑇀𑆮𑆫𑆷𑆥𑆪𑆡𑆳

पुण्यस्य विजृम्भितैर्दिवानक्तनैरचचद्वहृदृष्टशास्यमानाद्गोनंगपयोधरगोरणः शिला
गशैलैः परिवृत्तभद्रसूत्रैर्भयानकोऽवानरगानरवत्तमाम २३ शिलाविद्धशीर्णगोक्रु
मुद्गरोमहीरुहाद्यविद्धापरैश्चोपहारैः विमर्दितामममतंगजाधिपोः
धिकोपनः स्माहृतभीमकर्मणाम २४ विविधिपमानैः ललनोद्दृशास्य स्वरे
शनैर्नानारूपर्मणा कृपोधरामंपश्यमोपयाद्वः महिस्वमारादमहिस्वमारा
त २५ स्ववैणस्यालिनोः नेकोवैणर्वीपान्यनेकशः स्ववैणमैवनाद्दसवे

र ण्क्लज्ञणारवोः भवन् २९ हनूमानेकपर्वानैनिन्ध्रसंस्मृतनातसैः ग्नसैरा·
१२८· ह्रलोः नैकैरैकैः केविजत्यानरू २० महोमहीनाहमहोमहोधराधराःपरंप
१२० रंप्राप्यपरंपरांगनाः गताफववंफवमिमतंश्रियाश्रियापराजांनयतास्य
120
थीरितम् २८ समृद्धदलाशरवारुचापंसमृद्धिपत्राशरवारुचापम् दृतो
भिद्दतोभिणसयगोपालंकाकलंकाकलकोयगोपान् २९ नेनानीनानी
नानेनालोकेयामेयामेलोके कीशावीशावीशाकीशान्वैः सेनासेना

१५

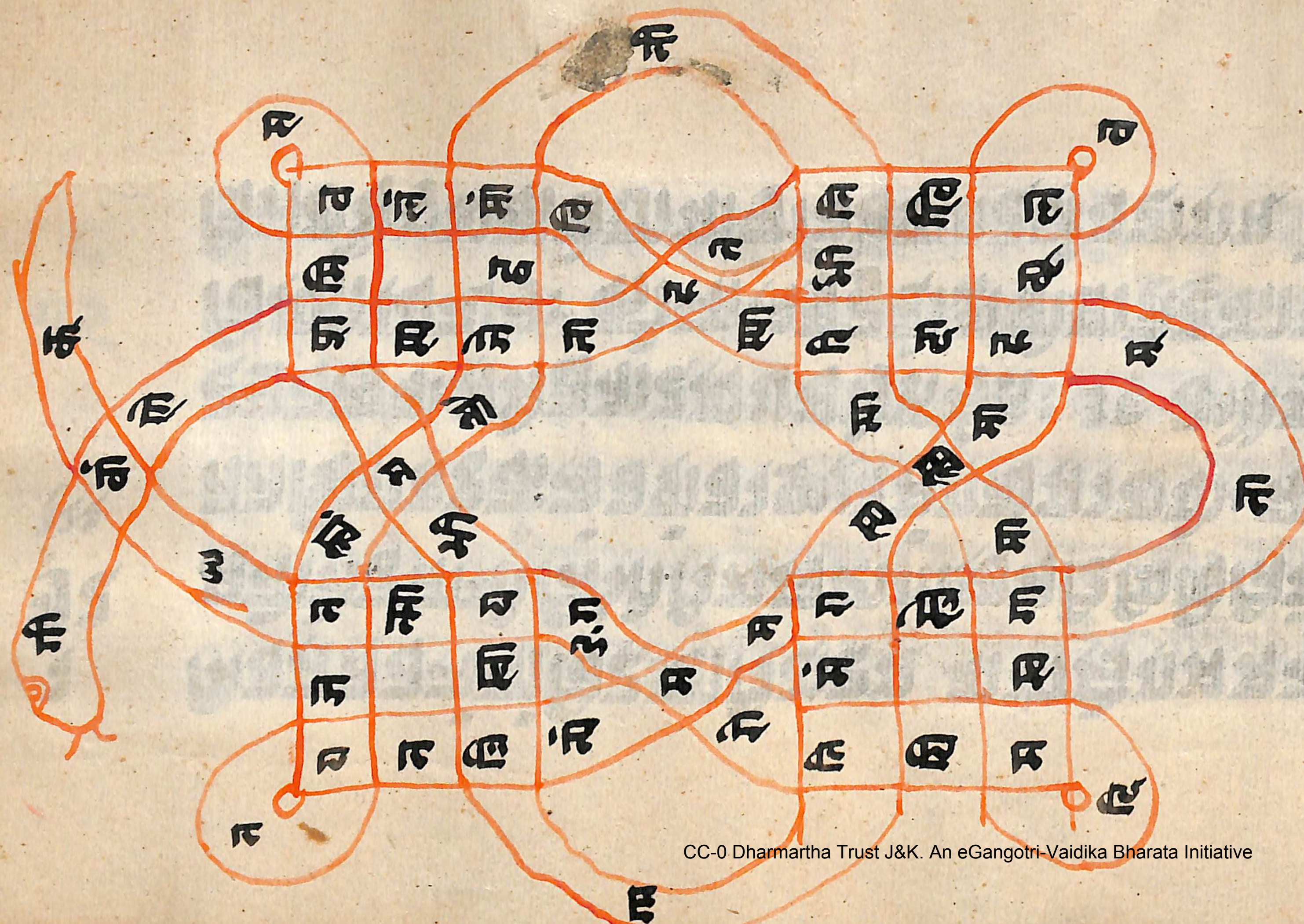
न	त	त	स	ग	जा	र	वे
स्र	स्त	म	दा	गं	भी	दि	नः
भ	ग्रो	ध	रा	वो	न	क	र
रु	कं	क्रो	धे	रे	द्व	क्षु	नैः

नुत्वैः ॥१॥ नतस्रस्ततसमदागजागंभीर
वेदिनः भग्रोरुकंधराःक्रोधेवोनेरेद्वक
रक्षुनैः ॥१॥ गजगतिस्वरूपम् ॥ स्तोको

नरोपपादिकागजगतिः नत्राम्रा
स्त्रवाजेद्राः नत्ररक्राः नटीस्त्रवाःद
श्यास्सभाद्विनापक्षाननवाम्यासभा

न	ञा	स्र	गाः	स	वा	न	न्रा
न	त्र	र	क्रा	न	टी	स्त	वा
द्र	श्या	स्स	भा	द्वि	ना	प	क्षा
न	न	वा	म्या	स	भा	स्र	ग

रु. मृता ३१ नत्रानत्रमृगारक्ता: लवानल्लानदीनदा: दशाननस्यभावान्याहि
गुट नासभायगामृता ३२ गजगतिस्वरूपंयथा विलोकयरामाहनमात्मनोगवि
१२१ लंवलंविषमो: शुनरुग्स्थितिम्रमम् ननस्वनच्छोगीतमाशुभूभुवेसमाधि
121 कंरामशिरोमदर्शयन् ३४ नउपवीसधराननयाविराश्चिननंनृनपमाति
सिरुद्भनी ग्रपिपराभवनोत्रमसनवराश्चिनदया: जटयेतिनिवोधिना ३५
भवेतिनेमदादेहा:पनेभंक्तिर्यंवंतिनेश्चिर्वंयापनेभंक्ति: सदादेहाश्चिर्वंया १२१

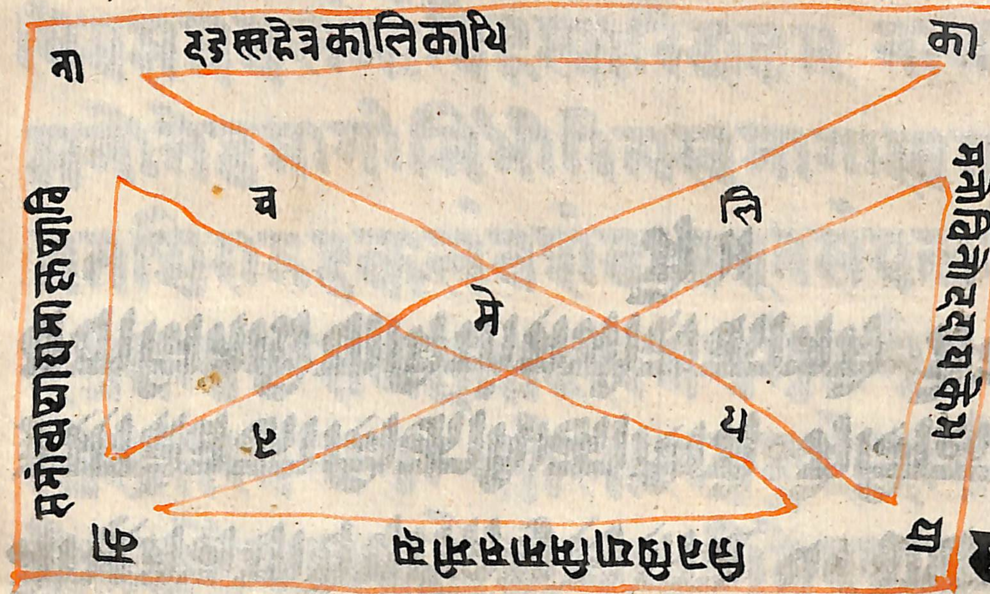
अथनागबंधश्लो
कः गीर्वाणेशा
स्यजेमाहृनविशि
लवलखहृमाव
स्यशांमेनिगमत्रि
स्यापभीमयशाश

१ मिवस्तवलंमांविहस्याशिदाहम् नागाहेराममन्यंश्चिनयनयज्ञनस्वे
गुद मनोज्ञेहमानीत्रिभीविम्रखमागाह्वमदिमिमितिरोमहृणन्मानडवोक्
१२२ ननक्षिराकृहकलंवशंवरप्रभृनसंपन्नमरव्ययोः नदत् इत्नीवशेषाङ्कर
दृश्रवन्तुनः समेहनादस्यधवमेरुमेरुः १८ वभौमुंचम्मारांभोत्सिमोथ·
विस्फारस्यन्यनः कीलालबुद्बुदोद्गासीप्राहृट्कालइवाभिनः १९ स
त्रिजटैयैस्तुष्ठकवेणामाश्नुनिवेषपाटर्शयदागन्त् नोरणाभूमावेवशापा

१२२

नौभूननयायैपंक्तिम्रविस्नन् ४ः ग्रथचनक्षामनवंपपघम् मेच्वनाद
उस्महेत्रकालिकाधिकालिमे मेलिकामनोविनोरदायकेभपाधमे मे
धयालिनग्रिधामिमांसमीस्वकानमे मेनकामम्मांख्याघमाकृयाविनाघ
मे ॥

१ १८ ॥११॥ 123

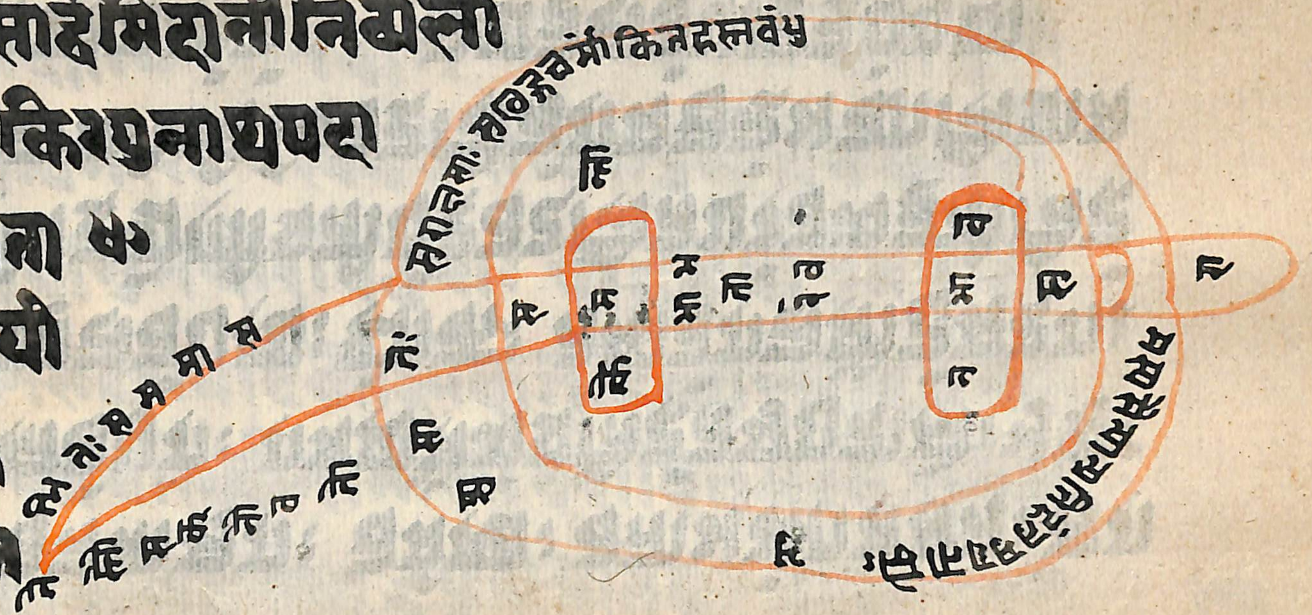
अथ चक्रासनस्वरूपं यथा

इदमेव चक्रासनं विश्वरूपवित
नेश्वरो चक्रपयोगमंनेश्वराद्रमहद
यनाम विशेभवतिनस्मस्वरूपं यथा ॥११॥

सभयमुभौपरागतिस्वनाविशिखगाे
ईलिननन् पतिनमनाभुविविदेषे
मरमुद्रोऽप्रमतिनया ५१ भातिस्व
वर्गापशप्रहगात्रिभालगनासासा
वरपंक्तिः ५२ वङ्कच्छायाविलसति
नयाहस्तश्रीरम्यिकरुविरा भो

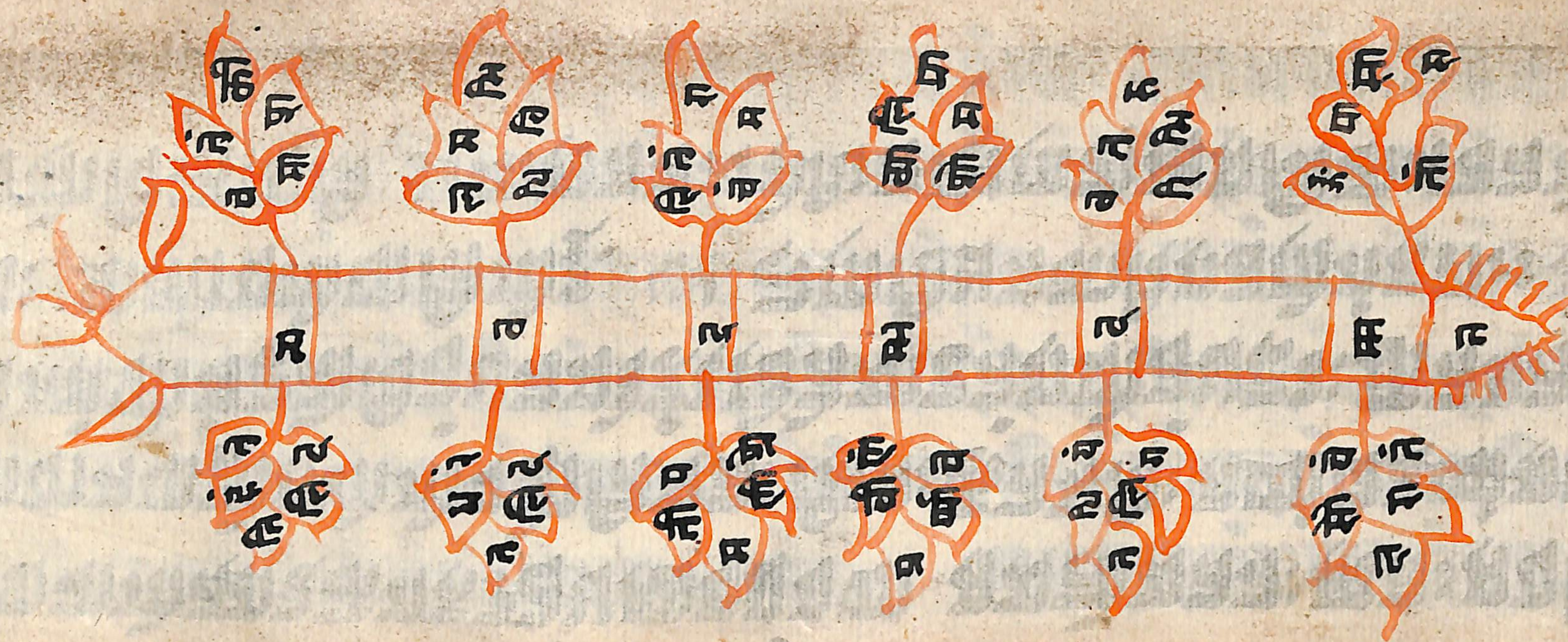
र. संगान्निप्रवृत्तस्सुभयोः शोकांकांविमलनकजे ५४ भवन्निपद्मसंयुति
गुट मन्करकोनिष्ठापिचरणयोविमला पद्मभवेन्नचिरागुर्विज्ञेयश्चैमश्री
१२४ माग्र्याः ५४ हंससनेःप्यकमुभयोरपिद्वयोः वाहूद्वयोश्चभमन्ति।
124 सुभावनी संटप्पनेचविलसद्गयाश्विकाशोकेजहिक्कलरह्नेनवरो
मम ५५ स्फुरन्नानद्विरसपपिप्रयोगहीनामालोकापिचसरस्तेस्वपंवि
शेषात् श्रंभोटधनिसुकके किनीवमाभूत्सुग्रीषनिपटमाग्रहर्षिणी १२४

ह्रा ४९ स्वागतास्मिसत्विसार्द्धमिद्यानीनिर्ब्बली
कसनसाञभवन्मा यह्नालोकिवगुनाथपरा
ञ्चगच्छकोसमजगतीह्रविजेता ५०
ग्रथसवमोक्षिवंधसोकहृयी
ग्रावित्रस्थः ननोवनौक
नलोनेनेः मिनः सममासन

व
ग्रु२८
१२५
125

समेनान्केमनारंभाभवभावनभास्वराः चर्मस्थाः वनाभरंभासमनः स्वरा
द्वसासव्हिद्धचर्मोकिनदूस्लवंधुराः रामस्थसैमंप्रतिद्वंवस्थघनास्लेःभुस्थः
मानः समभावरंभना ग्रथहूलवंधस्थाः स्तोकः नमनेरावसौवंमदगा।
लिनधिपंदेमवर्ष्मोग्रवीलेभद्रुग्रेणीशनीपंद्ववद्लिनधंवम्यहूतीनिद्ध
नम संचेनेकीशमान्वंवलमभिविधिवद्ग्विनेरामचवद्भमव्यालिप्राम
प्रोभंद्ववनरूभिरिदेमंगयामासनांने ग्रथहूलवंधस्लदूपंपथा १२५

र अथनागोत्पादकगरुडबंधस्यपद्यंयथा सर्पहोमननः स्तनः सर्पदिगो
गुरु: गोपानपाङ्गोपगोगोपङ्गोनिमनः स्विनः कृनमनिः सर्पोदिरपोसनिः
१२९ निम्नोशोमेदनोपिवंपनमेरेदरस्यतेस्माटनेणमोवंधदवः कृनचनासि।
126 निः श्राणोपगोपानिगोरू. ४२ दाणविभ्रमकारिणवणोगंरुडा ।। लोक
विलोपिकासनि ॐगाह्नमननमरोपिनन्दाणदासर्वमसिवाभवनयोः ।।

१२९

अथगरुडबंधस्वरूपंयथा ॥

र
गुद
२२
127

ग्रहणनिविचित्रविलोमानलोमगन्माशस्त्रंधपयम् नैनंनाछिंशस्त्राणि
णात्रियः सोल्वभान्वमिष्टनछिरोछिनः नछिरोः छिनदमित्रमा
ल्वस्तोः पत्रिणान्विशरशंकिन्नाननैः ५।

२२

सलक्ष्मणेनोल्लसिताग्रलक्ष्मणा महाप्रयत्नेन कृतो हसाहसः भुजो
पधाने हत्यिरोह्लिनेशाखे विराग्यनिद्धंगमिनोः स्वबाहुभिः ५२ ततोः नु
जं क्रोधपरिस्फुरत्पथरोत्तणायकुंभस्थवसंदष्टाननः प्रबोध्यसंप्रेषयदुत्त
वानरो निगृह्य लंकामविशत्कपीश्वरम् ५३ ततः सतेनोर्ध्वमुदंचनास्व
स्वः समाननोः कारिसप्तममाहूतोत्र किमीदृशाज्ञीवनतोप्नुनर्यथा
गभीरदंकाद्भुनगैरिकोगिरिः ५४ सनिर्दयेनाः समयेप्रबोधितोपिये।

२ तिमामेवमितोपिवानयम् श्यपालेरेषोतिट्यालरागतं श्येरेः सतिद्धंमह
गु ट. नीमश्रीश्यन ५५ अपरेः प्पपनत्रिंशाचराः स्तवमानाः स्तवकोटिभिर्द
१२८ ताः रजसोतिकराइवाजिभूङ्गुलिनास्तदुपितापगाहते ५६ हनश्वीरो
128 पितनोट्शानतोचलनस्माधायमनोमनोरथम् नयेट्यतंह्निभयेननान्म
नोघ्यपेनवीरेः स्तलयेपिसुंवति ५७ नमागतंवीरस्तिवर्मगाचवंसमग्रह्नी
नस्स्टमाञ्जलस्मणः प्रवस्मटंमननमतंगजाधिपेस्मोगेंट्शावः द्वयितो १२८

यथाविरम् ५८ प्रहरन्तो रथिनश्चपरस्परं करटिनो विवराण्यरोषविन्न सपा
दिलक्ष्मणमापविभीषणमस्पन्दनितिवंधुरपिच्छलरोषितम् ५९ अपिनमाप्ये
श्री मनाप्यनमंगुणैर्विनमिन्नायतनः प्रथमैश्शरैः ननिमिवाः विदधन्म
उपावरुद्धवतिनाहरिष्ठैसैवसमर्हणम् ६० नेजिवोसमपिस्त्रीयंक्रोपसेरक
लोचनम् लक्ष्मणोमोचयाशक्यास्वयमानयनटा अथशक्तिंवपस्य
श्लोकोपथ्या वंशज्वालानलाभोवटनिमुक्तरसौभ्रामयिनोग्रपानान्ते

[illegible]

129 [illegible]

ततः सतेनोरसिताडितोभृशंमहीध्रकल्पेनहनूमताबलीयथा तयाहतोसि।
ज्ञानेन यो विचेतनः पपातह्राद्वे निपदे वनौकसाम ९३ ततस्ततो मारुतनन
न्दवेगतः करद्वयेनाशु निपात्य रावणम् निधाय चाङ्के शिशिवि गयलक्ष्म
णं ततः समं त्वरूदपतन्महौजसा ९४ ततो गतं वीक्ष्य रघूद्वहो रणाग्निमी
लयं तं तनयेन निर्विविक्ष्ये विद्रोपि मेरोर्भ्रातृमलं न कर्षति ष्णाविपैः तेहम्मि·
कस्य मानसम् ९५ ग्रहयगतनिविवेक्षगतमन्यागम्यारामः राघवणयोरन्या।

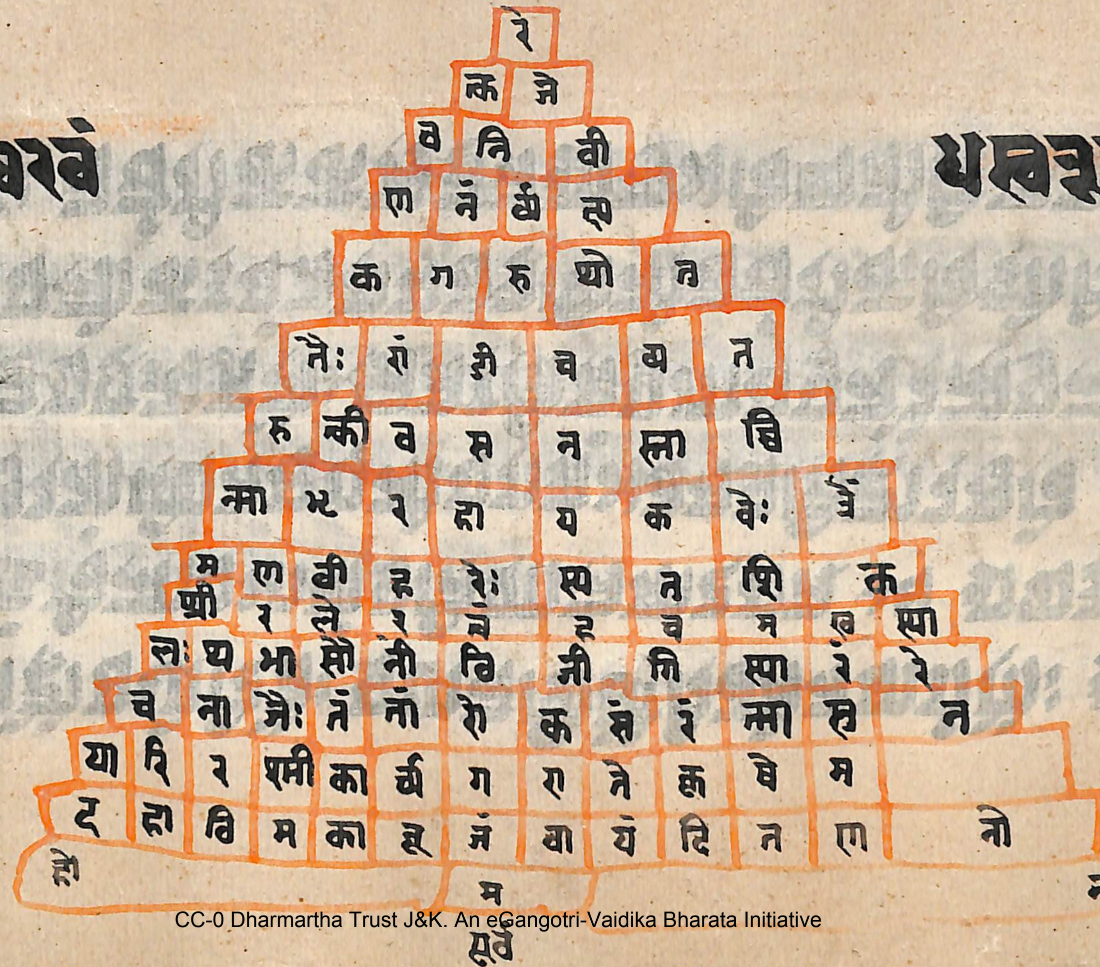
र ठीकयोस्त्विश्वश्रोतनं समयथा नमसस्तामतस्रोतनं सं सतनं केतन्ह्वणान्दोतनं ने
गुट ह्वणान्ह्वतनकेतनं ससं तनं स्तोनमसस्तामत ॥ ९९ ॥ अथ गतप्रत्यागतविश्वश्लोकं तनरो।
श्रीः स्मात्कं यथा नमस्मे शास्त्राभर्जिनह्लोवगं तं नाथ्येरक्लोपुक्लिशाह्व्रुः टगाना
१३० साभानहां पुह्वविघानमानाधीरायस्रोसर्वत्वर्वोधिभासा ॥ ९ ॥ अत्रप्राति।
लोम्येनानः श्लोको यथा साभाधिवोत्वर्वं सस्रोयराधीनामानघाविह्वपु
हांनभासा नागाट्ह्वुः शाक्लिपुक्लोरथ्येनानं गं वह्लोनर्जिभस्त्राशस्मेमनम ॥ १०० ॥
श्रीः

तिपास्मैस्मित्रिमण्डोवट्त्रितिहृन्नस्मैदेवेंद्रजितोयुनाविधिः गणः हृष्टंते
नन्दसांपगाधिकोः नुनस्मन्नस्थोःस्मवधाङ्गविध्याति १९ विवेशालंकांधिशि
नाशिलांपतिः घल्यापशूर्णांसविदृत्रिज्ञापतिम् वदंतिलध्यायुरूपांसकोट
योयध्यानण्यांवाचमनगैलांह्निते ॥ गनेडजनैनेमाहृतिमोरुनोग्रमयांनेगि
यः स्वैगमनुन्यादावेगान् मट्टिख्योषधीदीप्यमानंपरत्नात्मशास्त्रानंतोगावव
स्मन्मधानन् ग्रष्मग्रहैषयघेहृन्नमनानीनंमहोटपावाशिलांतदेवविन्नम

२
गुर
१२
|3|

भुकविनामोंकिनंनत्रस्यंस्मोकदषंयथा महोदयलदाश्रीमन्माहनैः कण
वन्के रेनेवीस्वननश्चित्रंकस्मारेनमनोः नमन् ॥२ जेहकामविहारिका
छरणम्रन्कोरंगनंनिर्थ्योम्सलावेः शिवरं स्वेषणतदिंयवागाच्छेका॥
प्रमीरेजेः भालेवीरवलोरुवंनकन मस्यान्माङ्कुतेराकरेनंनेमेोरदहा
मयस्यवगिरेसंनोवंनीवंहरेः ॥३

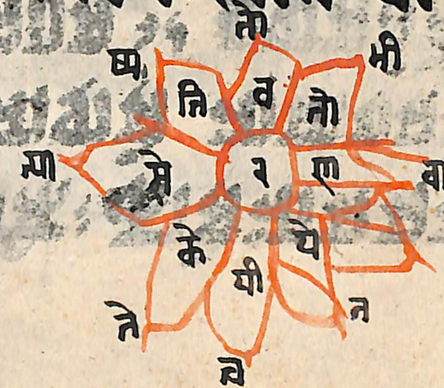
१२

अथपर्वतशिखरबं **धचक्ररूपंयथा ॥**

२ पुनस्तदानीं महीध्रधौरेयैः प्रधानशिष्यैरिव तेन मार्गणैः क्रमादलंका
११८ वनितागणोऽट्टविलापभाज्यं शनिशालमादधान ॥ १४ ॥ प्रपद्यमानेऽभिनेक
(१३२ वमर्मोद्गतगोचरतां स्थितं पुनीयतां भवनशनिद्वारमुवे जयजयजय
132 नाय्यं मिदमदस्य युद्धस्फुलैः ... ॥ १५ ॥
चर्चरीकमिवापल्लोकश्यं ... वृष्णिनीचर्चरीकविशो भिनोयमराव
णकिमरामकः चर्चरीककमलस्थितसुभविष्यनीनिकूनप्रवाससचर्चरी

(१३२

कसमाननघुतिरखवीन्मरदृशाननः १९ गनबस्यागनजाम्यारवणोक्तिय
ष्या येननानविबाटेनोरेवामेविदिनानने वानमारननवामेयेकेनेवान
रमानवाः २० कमलखङ्गबन्धोयकमलबंधेनरचणो भनिरामोक्तियेष्या २
वनोवरनोभीनोरणाकाणरयेनये रयीनवयीरकेनेः केरसेन्यासेरनिष्यनि
१८ अथ कमलस्वरूपम

गुरु ११३

133

अथ सर्वतोभद्रम् । लक्ष्मणोऽपि निरामोक्तिः कासेनाममनासेका सेशामायय
माशासे नामायाससयामानामयसतत
सयम ४८ अथ सर्वतोभद्रस्वरूपम् अथ
गदगकृतकमलबंधपद्योयः कमलबा-
ह्नः कमलस्थपद्यपद्या पानदाकंनविपका
घापविशीमहामपा पामहाशुशुपेमापापामः

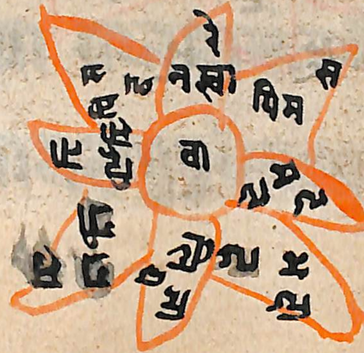
का	से	ना	म	म	ना	से	का
से	शा	मा	य	य	मा	शा	से
ना	मा	या	स	स	या	मा	ना
म	य	स	त	त	स	य	म
म	य	स	त	त	स	य	म
ना	मा	या	स	स	या	मा	ना
से	शा	मा	य	य	मा	शा	से
का	से	ना	म	म	ना	से	का

रामायणादिसूक्तिमुक्तावली

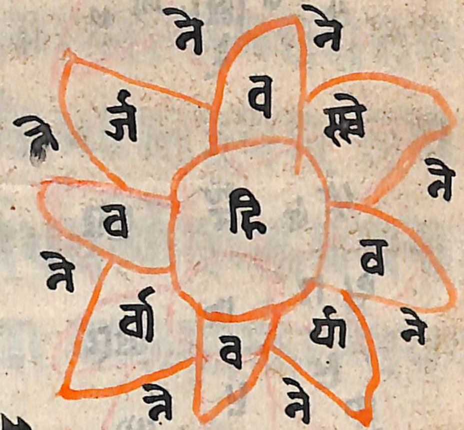
१३३

अथनकमलब्रह्मरन्ध्रपंचचक्रा अथरामकृतनन
न्मनिकमलब्रह्मस्थः श्रीकोचच्याबानवैःस्वा
धिष्ठमवावामरदभटाह्वावालिजाचचग्रह्मग्री
वावाह्निनासाधिष्ठवा ८। अथकमलब्रह्मरन्ध्र
न्ध्रपंचचक्रा विन्नेभिनेनामहिमांषुमंडलेनिमील
निद्राद्रि. जसैन्यपंकजेवदेसनदेवान्यादिवेत्ति

१ मंदयेछ्रचंद्र वेशंशुरिवाभिनोज्वलव ८२ अथानक्कमल
११८ सूहस्तोकः वह्रिस्वेह्रिवह्रियोंह्रिवह्रिवोंह्रिवह्रिजेह्रि
१३४ वनेस्वेनेवनेयोंनेवोंनेवनेजेने ८३ अथयन्त्रस्वरूपं
134 यथा अथानह्रिंवीसारावर्णोगोमत्रगमपापुनः श्री
णोवंवंधमस्तोकोयथा मम्रवंधमयह्रामवाणकी
लालवेगनः ममवंधामदाह्राजीवानकोह्लवेगनः ८४

१३४

अथगोमूत्रिकेलीवंधस्वरूपंयथा अथवानेन्द्रकृतश्लोमस्वरूपपर्यायश्लो
मवंधस्यपद्यम् नोनांरामश्रियपद्मनाश्लोमगामेजिरेनावाणेभावैवनलः
विटपैरुल्लवावानयावाः केनांधामद्वयपद्मधभीमगामेद्वरेकेशाणेना
वैस्वनरविटपैरुल्लवावानवाग्मः ८५ अथश्लोमवंधस्वरूपंयथा

स	न	वे	धा	म	य	द्रा	म	वा	ण	की	ला	ल	वे	ग	नः
स	व	वं	धा	म	दा	द्रा	जी	वा	न	की	द्व	ल	वे	ग	नः

२		तां	तां	रा	म	प्रि	य	प	हु	न	रा	श्रो	म	गा	मे	जि	दे	दे	तां
१८	वा	लो	भां	वे	र	न	ल	वि	ट	पे	रु	ल्ल	वा	वा	न	वा	वा	वाः

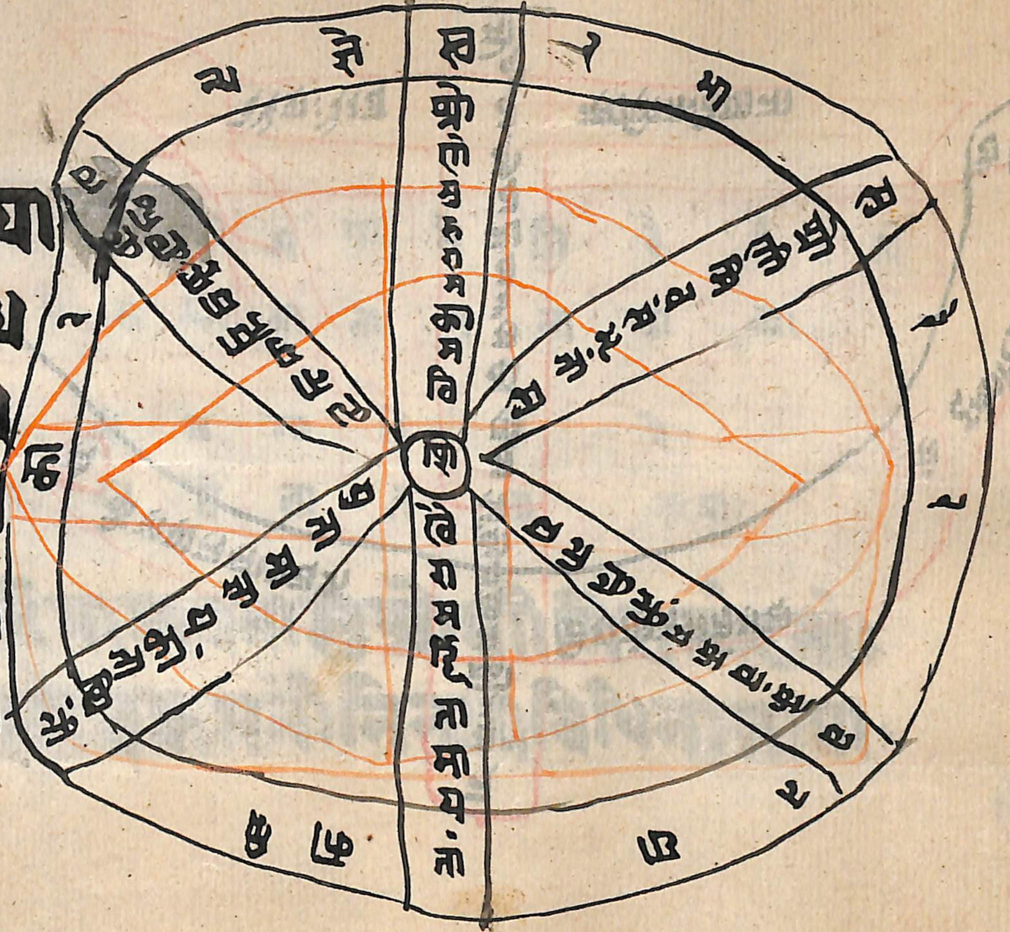
१३५		के	तां	था	म	ह	य	प	हु	थ	रा	भी	म	गा	मे	हु	दे		के
135	प्रा	लो	रा	वे	श्च	न	र	वि	ट	पे	रु	ल्स	वै	वा	न	वा	प्राः

स्वश्रेणीमहरामकामविशिरैरामर्दिनामायनांह्मश्रोणीमिवसंस्तनां।

ह्मविघ्नमातायकांनार्थिनीम चके चक्रमंनोनिनायविपिनाज्ञाया।

१३५

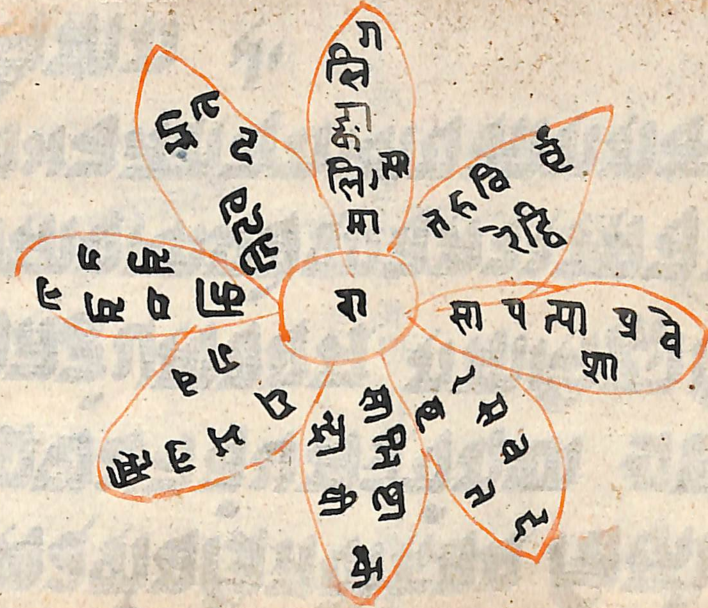
निवासैतेनदावंधतेस्वरभास्वैरचनया
नंकाभिंनीकारवं ९९ अथचक्रवंध
स्वरूपंयथा अथरामस्यानर्हंधायय
पर्प्यायमस्मारयनूखंहूपयंयथा ग
मोमोवनैः श्रीरेरयिविपिन्यामैरुदा
रैरलंलंकेशस्मललावचक्रमचिरा

२ स्नंतर्मनंराह्लमम्. मेट्स्यारिग्र।
ग्र.८ रीचयेनविनयेनापानिनस्मिन्स
१३९ मोमोदीवंधवरंस्रवाणममले
138 वापंवमन्कारयन् ९७ साह्रमो
ह्रैह्रल्ह्रामवाणभिज्ञापवस्त्रिप
म्. साह्रमीह्रैह्रल्ह्रामवाण

𑆩𑆴𑆠𑇀𑆫𑆳𑆥𑆫𑆯𑇀𑆫𑆴𑆪𑆩𑇀 𑇘𑇘 𑆥𑆶𑆤𑆂 𑆱𑆼𑆤𑆳𑆁𑆱𑆩𑆳𑆱𑇀𑆮𑆳𑆩𑆱𑆢𑇀𑆪𑆾𑆪𑆠𑇀𑆫𑆴𑆤𑆥𑆿𑆑𑇀𑆰𑆩𑇀 𑆖𑆴𑆑𑆵𑆫𑇀𑆰𑆶
𑆫𑇀𑆤𑆬𑆴𑆤𑆵𑆮𑇀𑆪𑆷𑆲𑆁𑆑𑆷𑆛𑆳𑆬𑆴𑆓𑆠𑆴𑆩𑆾𑆲𑆴𑆠𑆳𑆤𑇀 𑇘𑇙 𑆃𑆡𑆥𑆢𑇀𑆩𑆧𑆁𑆣𑆱𑇀𑆮𑆫𑆷𑆥𑆁𑆪𑆡𑆳 𑆃𑆡𑆑𑆷
𑆛𑆱𑇀𑆡𑆳𑆫𑇀𑆡𑆓𑆠𑆮𑆫𑇀𑆟𑆮𑆴𑆲𑆵𑆤𑆤𑆬𑆴𑆤𑆵𑆮𑇀𑆪𑆷𑆲𑆥𑆢𑇀𑆩𑆾𑆥𑆤𑆢𑇀𑆣𑆁𑆥𑆱𑇀𑆩𑆪𑆡𑆩𑇀 𑆫𑆩𑆳𑆬𑆴𑆕𑇀𑆓𑆳𑆬𑆴
𑆓𑆠𑇀𑆮𑆳𑆮𑆴𑆲𑆵𑆤𑆤𑆠𑆢𑇀𑆫𑆮𑆴𑆫𑇀𑆲𑆼𑆢𑆴𑆮𑆵𑆱𑇀𑆩𑆳𑆪𑆱𑇀𑆩𑆳𑆫𑆳𑆫𑆳𑆱𑇀𑆩𑆳𑆥𑆠𑇀𑆪𑆳𑆥𑇀𑆫𑆮𑆼𑆯𑆳𑆮𑆱𑇀𑆩𑆫𑆳𑆫𑆳𑆱𑇀𑆩𑆮𑆢𑇀𑆫𑆤
𑆲𑇀𑆫𑆨𑆴𑆩𑆳𑆫𑆳 𑆫𑆩𑆳𑆨𑆵𑆲𑇀𑆫𑆳𑆤𑇀𑆑𑆥𑆵𑆝𑇀𑆫𑆳𑆩𑆸𑆨𑆪𑆪𑆨𑆮𑆤𑇀𑆩𑇀𑆫𑆳𑆮𑆓𑆠𑇀𑆪𑆳𑆥𑆑𑆳𑆫𑆳𑆫𑆳𑆑𑆳𑆪
𑆩𑆳𑆤𑇀𑆤𑆓𑆠𑇀𑆪𑆳𑆮𑆢𑆤𑆴𑆤𑆴𑆠𑆴𑆢𑇀𑆮𑆮𑆣𑆳𑆤𑆢𑆑𑇀𑆰𑆳𑆬𑆴𑆩𑆳𑆫𑆳 𑇙𑇐

२ अथनलिनीबंधस्वरूपंयथा अथप्रतिदि
ग्र॰८ शावशानिविद्धनलिनीस्वरूपभेदिकमवि
१३ विदितचक्रस्वरूपर्यायतन्द्वंधस्येयमेव
137 यथा गाननाजपवाटिहिनकनायमवा
दृगाः नलिनीः कपयोजन्म्रः समंवि
विदितारिगाः ॥१॥

१३

अथविविशतिचक्रवेधोयथा अथमन्त्रबंध
स्यः श्लोकयथा मे ना की श क्रला प
त्रा पि ना की श कला प ह्रा का
म की श क ला प त्रा का
म की श क्र ला प ह्रा ॥
अथमन्त्रबंधस्वरूपम्

नारि गाः निनी क वा ना य

मे	ना	की	श	क्र	ला	प	त्रा
पि	ना	की	श	क	ला	प	ह्रा
का	म	की	श	क	ला	प	त्रा
का	म	की	श	क्र	ला	प	ह्रा

१ ननः साप्रेषिनानेनराह्नसानीकिनीपुनः अभिरामं रयेणापुवार्षिकोवमहा
गुट नटी २३ मपरमनजभनलैगेह्वंटोह्नैरेवपप्या समानिनैमानकिरीय
१३८ सौगिराह्नराविसेनामरसः समागमे समानयन्मानिनेनमानिनामसौ
138 मिलन्मानभरानलानाम् २४ सरिगमपधनीनिषड्जादिसमस्वराह्नैरेवप
ध्या सारिमागपमंनीधमासरासामगानसरसासमानना रामधामगरि
माधिमानिनीसापपापपरमाधममपम् २५ निषंसंडूस्वराविश्रम्

१३८

हहपुस्ततिमिर्हैर्निमुहिमिर्विमिड्युंतिम् उपवुविस्तनिड्हपृतिंगुंत्रि
मुनिश्चिरिपि १६ लेकाम्रोनेपश्चनस्तनोणवणस्योक्निः श्रोकोसंचलेको
केकोकेकेकोगेकोच्यम् कोनिंशांतिंमंचंनेस्वंचेस्तेनेसोनेस्वम् १७
मवैदैवैकस्वाम् शैवैरैशैदैवैदैमैवैस्वैः पैत्रैमैत्रैनैत्रैः वैधैः मैद्वैवैटैवैश्रै
वैशैनैकैरैटैरैद्वैः १८ इन्मालोच्यननस्तृणेरछमामस्यायमाणुयम् वि
पिन्सृणमवाणाग्रैमपनगश्वाइवन १९ श्रवष्येणमानतायवथैनेत्रैश्रैदः

१ शुभेयवर्म्मणासार्द्धं प्रेषयन्मणयानदा । रामाय रथं दृष्ट्वा मातलिः त्रिपाद
गुट शूद्रेनपादेनपादेनरामं ग्रस्माद् सदानेत्रसमसंभूतिः शूद्रानिपदानि संभ
१३९ निर्म्मलेसहस्रमराः नेमराह्रदारासमसंभूतिः सहाराभूमसंतिते ॥१॥ दष्टंसमाह
139 त्वननः ल्पैतेत्रेमदृष्टोनंमातलिनापणीनम् ह्रेवदृधौनत्रिदृशाद्दिता
हेववाप्यियस्मिन्कृसमोपपतिः ॥२॥ मतेभेंदृब्लिवायांनेनेविधूनमहा
करम् ग्रवेसवनदहामोमगराजश्वेमलम् ॥४ निस्कालवंयथा
१३९

समस्तरोगनाशकमष्टोत्तरकामुकोद्धृषांकनव्योरुवरोवन्नोकटः यवाघघ्ना
त्मातमष्टन्नवापुत्रान्स्नरामवाणत्मनपाफलोन्मुखम् ॥१५॥ इतीरितस्तेन
सरोषरुंकृतिंवहन्नतोषवटकपवमः यथामतातविनशीर्षकर्तनो
द्भवां दशास्यो स्मितमभ्युपाद्दवत् ॥१६॥ सतस्यवामेतरदोष्णिरंहसो पराक्र
जासंगमशांसकेशरम् स्फुरत्सभीलत्वंतिवाबानवंश्रणास्यमवानदृति
पमानमनः ॥१७॥ रमाध्रुगोविनातितर्जितवानवेगोरवन्नाधिनोरुहस्तिते

१ नविमर्दिनेभ्यः भिन्नात्मवेशाच्चरस्थं चरस्थं गमंनक्षत्रं विवेशाबलवक्त्रमिवोरगे
गुरु भ्यः ।१८ अशनैश्चशनैर्नक्षमानवान्समानवः वरंनमिदमन्वाहृपदम्।
१५. गेनभावय ।१९ निरोहस्य कर्णोपर्यंगुणाहस्तानानेः मार्थैर्अविंनिने दिद्दशो
140 विषनेशीघ्रंनरादेषनरात्नाम् ॥२०॥ स्मरारिस्मरणेश्रेयोऽनुगारिवरणायवः श्रुत
विस्मरणोपोऽह्न विषयेवाप्यसीहमाम् ॥२१॥ अथप्रकृतिश्लेषः मनस्वगोरवा
ख्यानेमानसंभारमन्कृतः तोदीयंमोमहीयांसः स्वपरश्रीमहोन्नरः ॥२२॥ १५.

श्रमयस्त्रेषः नदोलब्धशरव्याशास्तूणीरांतर्गतोऽपि रामस्याणाविशेषे
णहारिणोहारमेतरा ॥३ अथ हिंगर्त भाषासंस्कृतचित्रम क्षोणश्वानव
लोनानामिकप्याऽऽवलानलिक्कि: यदीकाकी गलापाम्नी मिश्रैऽऽशऽऽनद
नानवत्र ॥३ वभूवतनमलेगुहमनोन्यमिविजल्पतोः तयोर्द्विविषदः सिद्धा
न्विस्मेरत्कुर्वतोमेहन ॥४ अहेणास्तंवाचयावच्चमाज्जेमोंगैमोंगोत्रिकः
नोर्विनयोस्तत अन्योन्यस्मानमपराभूतिभीतेः सर्वारंभोवर्द्धमानोवभूव ॥ ५

२ गजयोरिव तत्र विक्रमख्यातिहृदोर्मदावलीढयोः अभवत्समरेविमिश्रयोस्तयोर
गु८ विशेषो विजयेन नाश्रयः ॥९ उभयोर्विविधक्रियागतिक्रियया संमुदितैः सुरा
।५। सुरैः समनोवरहासितस्त्रावविसेदे विहितासारवनैः ॥१० अथ उत्सहकोप
।५। नोः स्वपः सदयः कीलकलोपकल्पिनाम् सुमुखेहननस्मृदीरयत्स्वशान्तश्री
सुदितायविहिषे ॥११ अर्धचंद्रवदनैः शिलीमुखैस्तो विभन्नकदलीमि
वद्रणान् आपयामसहनिशाचरेश्विनरावतोः वनितलेन्यपातयत् ॥१२ ।५।

नामस्मोवयननां निपानिनां वीसह्नहक्षयोत्किकी: ज्वलन् शुष्ककाष्ठव
णं संचयेच त्रिविकारह विषेव पावकः २५ ग्रासकालमवलोकमानलिः
प्रह्रणमम पुनैव गात्नमम् पनस्ज्ञह्निमेमजिमंगेयांवदेषनचद्योरवे
लया २६ विच्छेदयनमगशितेपिमोह्नहन्पुनमन्लेदेवंशानशोः छिननदा
नुमोह्नमायेतिनवीसविच्यचेमिदंमसंधानमिवैंद्रजालिकः नमोपनुषे
कपनर्धतेपिपाविमस्पनह्लाल्ममिंगुमसंदये ग्रगल्लिनाटनमसंगभस्ति।

२ भिः प्रियावियोगानलशान्तिभेषजम् ॥२२॥ मन्त्रपूतेन चैतेन रुद्रमन्त्रैः शिरोम्बु
गुट बिन्दुवर्णवेष्टितान्यपि । सद्गुणाकृष्टफलस्य लाभपापमहाफलानीव पर्णानि
१५२ १५३ -143 रेजिरे ॥२३॥ शिरांसि हेरेपतिनान्यपि दिव्यैः रश्मानलस्यापि दशाननान्यथस्थाम
विस्रस्तस्रग्नोनिमनोसिपश्यलांपुनलदाप्राणिवसंधिशोकया ॥२४॥ प्रच्छ
मुदितमनोसिरिवर्णिनोसन्कुलानिप्रबलरिपुविनाशाद्रूपलब्धोद्यानि
च्छत्तनमधुपालीप्राणिनेराववर्णनोरैः सरभिक्षमह्यमवर्षेणाववस्योहमूर्ध्नि ॥२५॥
१५३

विहितविबुधक्रमं तामसमाप्च्छासम्पद्दशामुखपरिहारणस्मानलिलच्च
कीर्तिम् दशावद्दनकलंवधाप्तनाः यष्टिकेनं रथमुद्दिनमहांस्थे शक्रप
थैंनिनाय ॥१७ शुचितमामपिगमयविभावसोः श्रियनमांघनमंगलिका
वताम् श्रियमुदारमारियोघ्नविभीषणोमसम्पदेमम्पदेनमेरथम् ॥१८
श्रियविभीषणासपर्णमुनानिलप्रभवलक्ष्मणभूतनयाविनः निजभुजा॰
ततसुपकमाश्रितः समसमयान्तमयान्तवशंरीप्रति ॥१९ विग्रहूतनमपर

१ श्रीमतेनैकमसंगैरवनं तथाप्यलम् । नक्षत्रौघः शृङ्गसिद्धिविज्ञकोनाप्यवन्नप
गुट शमर्गकारणम् ॥२॥ पार्श्वोपिपश्चिमेतेपिस्थापनदृशा ग्रीवानिसीनामिश्रगङ्गां
।१४४ दृत्तसूत्रशर्मपानकवीपुत्रसनीर्थैक्रतोः सर्गः श्रीरणवीरसिंहविभुनादि
144 ष्टस्सैवास्तिनस्यं श्रीरामस्य कवेः कृतौ द्विदशमः पूर्णिमत्रिवेणोगतः ॥२॥ इतिश्री
महाराजाधिराजजंबूकाश्मीराद्यनेकदेशाधीशश्रीरणवीरसिंहवर्मादिष्ट
श्रीकृष्णदेवशर्मध्येरवोनगंनपुरुरीकपुरप्रसिद्धसवालवंशावनेसश्री ।१४४

दुर्गाह्लादनाम्नस्तनयस्य चंडीदासस्य कृतौ रघुनाथगुणोदये महाकाव्ये सेतुबंध
नरावणवधसीताप्राप्तिविभीषणाभ्युदयरामविजयादिवर्णनो नाम दश
मः सर्गः १०॥ श्रीगणेशाय नमः अथ स देवेन समीक्ष्य महार्णवं रवगुणेगु।
णविन्नपटंगतः हरिकवावबवोः बनिजामिदं स्वनवगाद्यवबूपधृक् ।
विततवाहरिवालिकहालिकापतिमिवाशुपिपासमुपास्थिता स्तुगवि
पश्यपतिंपयसामियंसमलयामलयाद्रुपहंथनी २ जलनिधिर्जवबोध

१ समुज्ज्वलज्ज्वलविभास्वरवृत्तदन्तारकैर्वैः मदन्तिमेवलसन्ध्यातिमापथोः नु
गुरु त्कृतनेकृतनेशरदं वरम् २ जनकजेः स्मसहृत्वमियत्नयाकश्चित्तमीटगः
१४५ स्ताविविनिमनया मधुरिपोरिवयोऽभवेन्तमः सकतमः कतमः प्रतिपादि
145 नः ३ स्मरतिसर्वजगद्धितदत्नवैभवहेतोः रविललोकपनादिभिः स्तमिति
तोः स्वकरणद्वयमैनरसमदितोस्मृदितोस्वयदात्मना ४ सतिगुरोः कपिलेन
रसानलेसपदिसेक्रमिनेकृतसैंधवे परिलवनद्विरिलां फलनेहितो हयघ्नेतेः १४५

पङ्कैः पस्पृद्धाथिनः ९ वटधरपुलिनिविहिषिविद्रुमेषप्रसूननमूर्मिमिवूर्धा।
ललाननम् वमिदृशोल्वेऊलंकण्ठमण्डनः स्ववलनैः वलनेष्ठविलोक
य ? स्वगतिगोत्रमिभयानः पराल्लितिष्ठुनोधिकपल्लपरिग्रहः श्रनुभवेति
शरणपमसुंरमात्थिविहृषोधिहृषोनरकांतरम् ८ पवनराषविपनटिनोप
यः शिशिरकोमलशीकरशीनलः हिवमयौवनजाः श्रमशोईहरतिनेरति वरमर २
नेमनयौवने २ पथिकदारंभनांमक्तनांकदामममनोधिगनीरनवनंने न

१ वयथ्याह्रद्यंह्रद्यंगमेसमनयामनयानमिदंवरे ९ नटनमालविहंमि

गुरु नकालिमालिविनमनंनरवह्निविनापिनम् मकरसर्पंमहाभ्रमिङ्गगंमंसम

१५८ मवेममवेहितिगोइर्नेनम ॥ अयमक्रुद्विमथाच्छनयाख्रियंमन्नतिरवन्नश्रुवा

146 करनांनया इतिमृशोरुगनेलमगापनांमक्रु तिनोः क्रुतिनोः स्पनस्मापु

वन् ९ वयमिमेविननध्रुविमाननोजलपिनीरमितासृदिनाममम

अपिमह्नंनयोगविनशुक्तिकानिपननोम्पननोदिनमौक्तिकम् १२

१५८

कुहकुकांगदश्रीवलणसखिनेः धुनिपराभवनः पयसांपनेः इयमुदच्छपयाधर
कानननावसुमनोसुमनोदृविसर्पति ।५ इयमपेतभयाल्पधुनाभिनोवु
जटलाविजनस्थितिरार्थकैः अपियथामवनिवदनवोटजैर्विलसिताः लसि
नास्तुलपुविभिः ।५ इहगवेषयनाभवंतीसयापविनमेकसिंतंभुविनृपुरम
नटनलांत्रिविपुरुस्युवाद्विगननमैननमैोनमटश्रुतं ।६ अयपुरमम
अपदानासिपनोहनरहसास्थलमिदंनदिमाननपलवैः नहलनास्तवम

१ गेम्भुपादिश्यन्युनगिरेनगिरेगदिन्नेत्वमाः ९ मृगतिमाः स्वविवर्णशिरोय
गुरु रेमहतिरत्वगादिगगतिवीद्यौः तदपह्याश्वविरहत्प्लाणोज्ञयाः शशामृगीश
१५० मृगीनन्नयोपिमाम १० अहमिमांललिकांभवनीललनहृयमममतवकाननम
147 यमाम नवपिपापरिविपक्रदाविनत्वववदेववदेवरनामना ११ इहमया
शुवैनेननवंपयोविरतमेकपदंममनोचिपः अयमहूरनभाःश्रकरीभवन्म
धुरिमाधुरिमाल्यवनोगिरेः १२ अपिकच्चिदिदंस्मरतामयामननिभोहतवा १५०

निविशुद्धनम् सभयमुक्तनिनाम्यनिवाह्निनाम्यपिह्निनापिह्निनानिवि।
नानया ॥ नमवपश्यकिलागमनेननेमृनननुसंघनिसंमृनमंश्ला सह्नव
नीवबलाङ्गविलोचनानुभवनीभवनीमभिपंपिका ॥ प्रतिह्निनाभवंनी
प्रतिगोट्याक्षवमम्ः प्रियसारसपक्षयः नमभिटेह्निगतिप्रवनाटशंग्र
णविटेणविटेपिटगावेना ॥ नमनुगोटमिटेमहविधायनेस्मरक्षिसहस्रः
तिनन्दगयामहम् विश्वापिष्टहांकमृपागनोवरहसिनेहसिनेनगान

२ श्रमः २४ अथ सगालिमुनेर्विमलाश्रमोज्जलमलापगमाय महीतले दि
गुरु विपदृत्तिमनाकुविवर्तनात्रिपतितोः पतितो नरुषोभुवि २५ इदमुदं वि
१५८ निपंचमुलोपरोभवतिनाम विहारिमनेमृतः मजमदंगरवोत्रपदेनरोश्र
158 गतिनागतिनाणिमयाशु नः २६ ऋषिविद्वोकरमेवमृगेषु वन्मघवनाः
त्रसमाणिभयाद्दिव हृदतिपंच मगालिवरत्रकेसगमितो गमितो गमितो
द्दिनिवंधने २७ फनभुजोपरमुक्तलनामयं नयनन्नमनिराहृनमल्लकः

तपतिनीहृत्तमनोरमपीर्यनेः कदम्बनीदम्बनीहृत्तइतोपरः २८ वनम
दः शरभंगसखशोभेणः स्वनवधेनसमाह्निशुष्मणा समसहापिवनस
समापिसासमनुधूमेनुपतनमानन्ः २९ फवमदेनिसमीसमागतेष
नरदेः ननविश्रपदेनमान् समनदृघ्द्विरमीभिरनोः वृंदैः स्वननिकुंजनि
कूटमृदोत्तप ३० भवनिपशपशुगोपिगतापिनेस्वनरिद्विषधाविषपाद
पोः गिरिकूचोच्चलितोनतिनाभवः स्वनिहारनिहारलनेवसा ३१

१ समस्तदेषनमालवरोमियत्किशलयेनमयात्रस्तगंधिना नववयवांकुर
गुट. पोंकुरगेंरयोप्विरविनेरविनेनवभूषणम् ॥२२॥ इदमनिग्रहभीतिमसृश्नि॥
१५२ ल्लितोलसितमसनमपुष्पफलेग्रहिविपनमधिमसनेरधिकोलमतनकृततनेः
149 कृतनेकवरांरनम् ॥२३॥ निविरमूलभुवोनरिमात्मवोः वनिभुवोत्रसमा
धिमनोःप्पमी मसमलदाणमारथनेमनः किमितेरमितेरेतनरशिव
काः ॥२४॥ वररवेमवटोपमकृतत्वयायरहविश्रमणायपुरार्थिनः

लसन्निभारक्तनोपचयोयच्छारविचिनेत्रविचिनेत्रमालिः फली ३५ सविदि
धेयमनोस्मिंविकस्वराभ्रविभ्रमीरण्यकोलितिविरिस्थिरा सखनरागनायस्र
टाग्रगाहमनयाः मनयोंवनिमावरा ३६ नदिदमेवनिषादय ग्रुंभवतिय ते:
त्रमयाविहितानलाः गदितमस्फुवनेत्रिचमेत्रिणा खमिनकेस्मिनकैक
त्रिमेत्रग्रतम् ३७ ससरनेत्रसद्धंनरमागनेसमयनेत्रोपनवालमिवान्मस्रः
ननननंगभुजासरमूविंयंसरवमारवमाह्रयनीवमाम् ३८ ह्मनितमेयनेषे

२ वमहाग्निरं सप्रतिरास्य निःसंगरस्याधवे उपगतायनिःसमत्वरादिकाक्ष
गुर भवतोभवतोमिवलक्षणाः इतिपरस्परवादिन्निरावैसपरिहारस्समष्टि
१५। नैसैनिकः अथ प्रयोगहरन्मक्तनिष्ठितः अभवतोभवतोर्वकरोः प्रयागात्
150 विनरिनामपियांगुहणाभज्ञास्त्रियमिनाग्रवांकमितंनया अतमतीवा।
वहन्मासिथारमाग्रनिपटोनिपटोः यमियन्समाः ५। दसारथ्यात्मभुवीतिर
निरुक्तवन्तुपथ्याद्दवगमसनस्सहाम अवनतारविमानद्रदीप्तिनः

१५।

स्मयतनयायतनयाश्रुद्दशानैनैः ४३ लसद्दद्दरभ्रुवाप्रुरन्तोद्दपमट्ठलस्मभ्रु
वोक्कृच्चायष्याकृविरागनिवनारमवानरन्नहरीनाहरीनाथकरेकरम ४२
गुरुमृपास्मनदर्हेपरिग्रहोनरमृदक्षकृदष्मननाथ्यपात् नदनिभमनुन
योऽत्रमनूद्देकेसभरनेभरनेविनिमृर्हेति ४४ सम्भटहिसमर्प्पेणानोकि
गालसद्रद्देननियोगमग्नवर्णेया लपनेरोममहाद्दिग्रजोग्रहीन्नजनटिनोज्ञा।
टिनोनमनोयष्या ४५ ग्रमहावबंध्रुरयंमलवगेस्वरोममरणोग्रसरस्वविभीषणः

गुद

१५।

151

निगदितांविविन्नेनमलस्फणोवस्मूवलंस्मूवलंच्युननामनौ ५९ नदन्नेनेनस
मेमस्जैमशोनेनस्वदास्वनेमेनममीमिलन् हरिनिदस्त्वमहाश्वणीनोरसा
समस्तृष्यामस्तृष्यामपव्यागास्वनन् ६० सवववमूपनयोपिनिदेशानोरक्षुपनेर्मे
दृनिर्हरिणोगंज्ञान् नगपनीनिवबाफफल्लदान्वपुषोवपुषोदिनशाक
षः ६१ रक्षुवनान्नमनोःभजनदस्वयाःपिपनिरप्यप्यसान्नचरोरप्यम् नमिदृपस्व
पुरोःपिकमाविनामपिपेरपेविवभूयने ६२ पुनस्माववियासावरन्नोलसन्

कटलिकंतमुद्रापमसीनघा सगुरुविस्मिययासतरिह्नंमतशाशीतश
शीवमसांसिकम ५१ शुविस्मिवापचनोतलधेनेलाङ्गवनारघनूपवनो
हूताम रखुवेरणाद्यानतद्रुः खिनोः वनिमवांनिमवांभरतोः तमत ५१ त
तकजापदमसापिरसतः सदन्वतेनतूरिपुतासपम तदिनेरेनरपावत
तामगाडभयतोभयतोषणतामपि ५२ सहविनेनशुरोगतमत्रिणालखुत
रपवतंसविलंसमः सलिलिशुभ्रंनोडपकारिकेः सपवनेपवनेनशुरोः वम

कू १

१ नू ५२ अभिगमनेविदर्शनेनरमाश्रयापगमनोंगनदर्शनमोथिके ५३ शानुः
ग्रद स्मनोश्वमानरत्नुपगनापगनाद्धुःवकेलने ५४ अथनयोरुभयोरुभका
१५२ वधिपरग्नेः पननोसमपशपनाम् नेचहनावपिनेः स्फटशेमनैा सननयान
152 ननयोपयिकस्तवान् ५५ वग्नषिवीसप्पिनाम्ननवग्रणान् सदयमात्मज
योः स्मनानयोः नजननीहननवीरजनः हियोष्ठवितमेविनमेरलशहि
णान् ५६ अपिविदेहपनेननयावष्ट्रस्वरणयोनिपनामुभयोः समम्

१५२

गृहमिनीपमुद्रीर्थंकलदणानिपतिनापतिनापशपनावहा ५७ पतिरसौ
शुचिनानवस्रवनेः नरदलंच्छविपतिपघोनिधिम् ग्रवदनामितिनामुपा।
तिष्ठनेस्रवरितेवरितेनमहान्नः ५८ प्रणनमूर्द्धिशराजननीदणाखवद
नुस्मनलैरभिषेचने रघुपतेरभवन्नृदिनेस्मनाः प्रकृतयोः कृतयोपितद्रुनस्र
काः ५९ जितामरमहारिपोरघवद्द्हेजननीस्रमुपपोदिमकरानिशप्रभा
सिनाखिलभूतले समागनवतिप्रियेस्मनांदणाद्गुणानांमनिनिनूफक

२ लसालिनीनदावभूवहृष्टोहसा ९० सकलस्वरूपाह्लादिमस्मिन्स्वभाव
गु.टी. स्वरूपदेहममयसमदोद्दामध्यानसंगतेष्वभक्तोपिनि यदखिलमिदंनोचिद्रे
१५३ सेवभोजगदाश्वनहिलसनिहितसर्वेशोतांशोस्मस्वकल्पसमीहिते ९१ ज
153 गद्गगगनाःपौरयंत्रकयोभवन्तिकोशलाप्पघमस्त्रियाम् इतिस्वभाज
नेत्रावेशनः स्वरूपस्त्रणागनेनाःपरस्परम् ९२ दीव्यत्तुष्कधानसिंधु
विपनाख्यानाघयोप्यागमैत्रुर्णोदनस्त्रपामेपानकवीप्तुत्रमनोर्थैजरोःस्तगेः

१५३

श्रीरणवीरसिंहविभुनादिष्टस्य संवासिनष्टंशीदासकवेः कृतावुपगतः स
मूर्तिमेकादशः । इति श्रीमन्महाराजाधिराजजंबूकाश्मीराद्यनेकदेशा
धीशश्रीरणवीरसिंहवर्मादिष्टश्रीकुरुक्षेत्रमध्येरवोनगंतवंशीकष्णस
सिंहस्य बालवंशावतंसश्रीदुर्गादत्तनाम्नजनन्यंवंशीदासकविकृतौ श्रीरघु
नाथगुणोदये महाकाव्ये लंकाप्रस्थानपुष्पकविमानारोहणनन्दिग्रामोल्ला।
लापसमहादिवर्णनभरतसंगमायोध्याप्रवेशादिवर्णनो नामैकादशः सर्गः ॥

२ अथ द्वादशसर्गस्यारंभः अथ सतीर्थसमुद्रसमाश्रयैनैरमलकांचनकुंभकृ
गु द तान्वयैः शुचिभिरम्बुजलैरपि मूर्धगाः सविदधुर्विदधुर्यदभिषेचनम् १ श्रि
१५४ न हृषिः प्रभवापरयापियो विकलकैः धिकमंतमहरात्मनि अपिगतस्वरूपा
154 स्तनमसमा साक्षिरिसौ विरमो दिकवागियम् २ अथपुत्रम् अथसमा।
नविधावरवानेयैः सरसलक्षणसंस्थनचामरः भरतहत्लसिनानपवार
णोपतिरवेतिरवेस्मरथेस्थितः ३ वलपुनस्तननोवणशोभितोविमल १५४

सौधशिखोद्गनलाञ्छिकाम् निगमघोषसमंगलनिस्वनैः सघरमाघ्र
माविघाडज्ज्वलाम् ४ गुरुजनेन समुदानिविभूषितो विमलरागनवांवर
भूषणैः समरूपेन रघ्यांगनकान्तजाघ्रवधूरवधूतनपिकाः नमत ५ घ्रु
विरसाविनिनेननिहर्षितास्वलनगेवजनायघ्रनः स्वभाव विनगिरंध
नवसनसहृपयासहननहरानननरागमसुरूपसभम् ६ ससमपवेशपविशेषपरि॥
च्छदेषपिकवेषसमसर्वसहजनात् सपिर[illegible]समविवेशसदेवुटक्स

२ निजनानिजनाशुस्त्तेलिभ्मन् ७ सहस्रिराजनपुलस्तभवादिकान्समस्तुदा
गर. चरदात्मविचिंतनैः लसहनिर्वचनीयगुणर्षिभिः स्वरमैनेरमैनैः स्वपरिः
१५५ च्छेदैः ८ उपगनान्समस्तनीन्दादिदत्वयात्रिदिवनोविधिनाशुसभाजितान्
155 स्मस्तदप्रच्छदैरनिहतनसानज्ञनिजयोनिजयोरुषमादधन् ९ प्रतिगनेषु
चनेषुधिशर्मणोविदिनयवलगतीहरिरावसान् हितिस्वनासकरोप
विनाशसनहुनिष्फलो तिष्फलोविसमर्जनतान् १० स्वरविपोरस्वभिःसह १५५

छुकेशुचिपद्गर्णेष्टलेंह्रयमाह्वनम् सपनद्रायष्ठनः श्रीगीनायनमरह्रिना
रह्रिनाह्रिमनोह्रनिः ॥ ममममैत्रोगुरुषार्थेन्नीयके ममभवन्मयघावर
जेषुपि निस्पुमान्गुचापि ममानधीवनपानपरापिजेलेनघा ॥ ममवृना
पिन्मानपितेनमविह्रिनलोभवनाधनवानपि मह्रनवानपितेनविनिश्च
नाभयमुद्रायमुद्रामनन्द्राननः ॥ ममममेयेञ्चवनन्मविधायनद्दपश्लेपति·
णीह्रनयाकगः ममुपभोगममस्रकफाम्रियेवममनोः मममनोः रमनो·

१ ङ्गुवा ।४ मणिगृहेषु यत्र स्मितनर्मैर्द्विधं समनुभावयतोरभवत्तयोः यदनुभू
गुरु तमनायतिदीर्घकेषु सुखेष्वमाप्तसुखमाससमाणयोः ।५ अथ विहारवनोप-
१५९ गतेन नयावलम्बितपार्श्वरसेन तिरंसया अनुगतोऽपि निमिषवनौ नयासम
156 दृष्यामृदष्यास्त्रिजगच्छ्रिया ।६ कुसुमकोमलमुद्रितविनमुलसत्त्ववदलैलेलः
लितैकलक्ष्मजितैः परम्मत्तोमलयानिलमंजनन्तमधुरमधुरंजितमैव
न ।७ विहरतोरुभयोमधुमालक्ष्मद्विहितपुष्पसमासतिमंडला १५९

परमशोभनमाधिकवंयकैः समितमामितमाचवनोवनी ॥ ८ ॥ प्रचलत्तोय
नदान्नवनं यत्र मेघु रघाचवनरागमनेकधा फ्रवमनेकरसप्रसवान्नुरोरसवि
दः सविदः सरसोः स्मापन ॥ ९ ॥ ऊहममस्य हि गं यवहासमं महरभिरेषमलदाहा।
विकिंशुके इतिपिपेवशुगानिदयेश्वियाशुमरभेहरमेदरवाघया ॥ १० ॥ हस्ति
हसैः रुरुचैः पिकमस्फुटहितिनिरुह्यंव्यमनोवनवहनैः गणिकयाः सदृग
शुनयाधिपैः हरिविभैवविभैवशीकमंरले ॥ ११ ॥ करधुताविरहानलभर्जिताः

र स्रमनयो: वगनामरुनैवना: मधुमरौषपिमेसमधुव्रतच्छलनयानिजगा
गुट :स्वसन् २२ वलनिचारुवलदलमापवीरुविरपुष्पसमाशावमनया धमर
१५८ गीतिरगाप्यलिपोषयासमलयामलैवलमारुते २३ जगतिगेयवहेनस· पा३
157 मुयनास्वरभिणास्वरभाविहगंधमन् मगइवानिविक्रुष्पनकोवशेहगमि
नोगमित्रैतापिमनोभवः २४ हयतिकस्यमनोनमवाह्निनोलवरमालला।
नामनकोरका यमदयेववषीकरहृणीकामकरयाकरयाननिजेशया २५ १५८

ऊरवकेसधुपंपिकसाग्रकेसरवमुत्रयतोयसभून्मथोः सम्रपवाक्तगुणो
न्नतिभाक्तनोः नसमयंसमयंत्रिनकोत्वमौ २९ अथग्रीष्मवर्णनम् ऊष्म
हृतोप्यतिकोमलममलंतटपैरैरितिसंल्लवनेवशः सगटशांशुचिविसाभि
केषंयोत्महृशिरीहृशिरीषमटशेयन् ३० इटमितोटक्षितिमतिवलविम
णेयिनीकृसमावविशोषया उपरतोध्रमनीमचलोकालोसमसमभूत्तमभू
मिविह्वारतः ३१ विकचवंतरकोमलकुसलासमम्रपेमसमाधिमनोऽप्यला

१ तुः स्तुतिरिहरूवापिकमनापि चरणादलान्स्थविरसं चिरसं स्मरनेमेगतना ॥ २९ ॥ चतुर्भिः का
गुट लायकम् अन्तरितापि नदिङ्गिनविनमाशाशिप्सुद्वौ समप्वौ सहस्पान्तर्भिः अ
१५८ थिभिश्चोजलकेलिविधन्स्यामनरमानरमामरप्रमयान् ॥ ३० ॥ विमलनीलम
158 णिस्फटिकाश्मभिर्विरचितोभयकूलकृतान्विनाम् । रविसुतामलपृष्ठपरा
हितविपक्षगणपक्षगाढकविधियाम् ॥ ३१ ॥ विशदवारितया विशदीभवनलविलो
कनविभ्रमचेतसाम् । समनिपाननिकटरयामिवा॰ नवसहरशोसहरशोनयनैस्सैलेः ३२
१५८

विहरतिघतिनिर्भरस्यविघतिमियमनीवनरंमस्थियोवने ललनसमर्पितवेंटः
नकेसरचयवनलोचननोस्थितशयरताम् ॥ २३ ॥ इतिकालापकम् ॥ हिशिशिरोद्गम
येदृशमुहुर्हिमामितिनिपपातविहगनापमवामुपान् रविकरतापनतोपिकमापरो
भुविकलाविकलाप्सुपकाविणः ॥ २४ ॥ त्वरकरःकृपणेनिशनैरिहविहगयोरिह
मल्लपरंवनः श्रुयनमोनरमेतिमहामहीमटविविनेटविनंपाङ्गंगममम् ॥ २५ ॥ रत्नप
नेल्लरगभ्रमिकेगतनोगतमशिल्लनयनरत्नस्मरतिम् महदिहेमरिवेंक्रमण

१ क्लेंविरमधीरमधीनमिवेक्षते ग्रहवर्गो ग्रहपुरमम् नम्रपलंभितसोय
गुद श्रिरोगहंसरसपीनयपोधरमेरिता पविलसत्तपलायनलोचनाजनकजात
१५९ कन्ज्ञानमहोत्सवा ३७ विदधतीहविरहलविभ्रमास्पिकहविंचरितार्थमिवाश्रि
159 तम् समरमेकपदेपरयाश्रियाप्युतसमगात्समगानसमप्रतस्तकम् ३८
सरतिवारिधरस्पर्शितस्नमहस्पभिसस्नारविवरेहषिताश्रियम् पतति
संपतिसन्निहितेश्रियानभसिकांभसिकांतनमहस्मजेन ३९ ॐ.

१५९

चलत्कुसुंभरमञ्जरिनोंवराग्रनिचलंमवलोकवनंप्रियम् विपलितामवि
नोपरिणीमह्नामनुचकान्तुचकारनचंवलाम् ४० मथनुषामधनुर्ह्रिगुणोः
मुनायशह्मालवनेनोपिनटंवभौ सकिलनेनवनःपरिवर्षणोविननुनेननुने
नुनशदिशम् ४१ हरभिचूर्णोविपिहिगुणोभवनमहनमेोरभशोभिमुखोत्तुज
म् प्रपितमञ्जटशामपह्नायनेनमटलीमटलीफकरांतुजे ४२ नपथवा
नपनानपनेर्वधरलिङ्कलेविपमिमयटप्मि तिनिमह्नामसमिह्नाश्रकिम

र. स्मितं रूपमनयापनयात्स्वपि नापनत ४३ इहकदेवकदेवकमशस्त्वकैः शिवि
गुद ज्ञलंस्वपूदिनमशस्त्वकैः चपलच्चानककाननमशस्त्वकैः रममभास्ममभाव
१६. स्र३ मस्त्वकैः ४४ घननमोः स्विवकांतिगणाप्रभागनरबीरुविवेकरसाग्रयाः र
160 हृपंकशमाः पात्रिवासराः रवलसनोलसनोक्तनिरस्मामाः ४५ ग्रणशार.
हर्णनम ग्रनभवंनमहायनिवार्षिकंमहखमवापशरङ्कवलहणाः
इतिनिवोधयनोमहनामपिस्वमसयोः समयोगिनयांचवे ४६
१६.

न कृतिरष्य निर्वेरस्मि द्विषियं भवति कारणमस्य हेये त्वयम् उद्दयनो मधुरोवि
मनस्विनामकलह्रंकलह्रंसरवोः भवेत् ५४ षट्करो कलह्रंसकुलं कल
सकुलं ह्रिनिज्ञामसम्भिपैशोपैवयसिन्नूनमशिवनसिंसिनाद्दवगतेवगाने
नव्वषोयत् ५५ श्रियतमसांस्वियभूषणामन्त्रवाः ह्रमनसोनरमसप्रभुवाः क्रुवि
त् शरद्दिशालिगणोनिलवरसखयारमसयः समयः सविहारमनः ५६ भुविपा
योभुविदंक्षनियामिनीशायपयोदभवं ह्रकवः सवयम् परमिदैवमह्रः कुत

र
गुरु
१८१
181

मानसोरविरलंविरलंकृतनवांसलमः ५० उपगतेदहतिमुच्छापयोचैनैरजक
धौतसितोवरसाम्पना स्फटिकनाश्रसनापिविनाप्यनेयनवनाननवनाति
विसर्जनम् ५१ श्रपितगतोप्यतिशम्पानिचिन्त्यापापश्रुरिवैष्णवसन्नस्थागव
जः कलमयालिमृगीनिसपाश्रिनसप्तरयानरयागतिनेनकः ५२ विष
मपत्रस्नगंधिमकृस्नुरस्रांस्नहनगते स्फकिनाश्वमटकलोलसितानितिदयुः
श्रियाःश्रमम्रामसृजेमनंगजान ५३ सितपयोदपटाजरनीः कवि

१८१

हृत्नवघनावरणाः कश्चिद्देहलत्न शशिसुतौः स्तनपयगं च वशसमुद्भवनीपुष्पवती
घ्नरसादिशः ५४ सकचिन्तांबुजहृत्कल्पवसौरशः सितगहन्महृस्माः शारदेन्दवाः
समचलोकशरन्महिषीसावौः हिलितिभुवेतिभुवे समदर्शोपवन ५५ अविरसा
णासमुद्भनसङ्कलन्माणाहृतेचरिवः सुललेतिकारयमपशपदितोहमसेवसाः
निमिषतो मिषतोऽलिशुकावलेः ५६ अथ हेमनगं नवरोणनम् इति प्रसरज्जानकी
रंसयोर्मे दिनयोरपि शारदं समुत्निम समनभूपहिमोप्यपि शर्मणो समरया

१ स्तद्पणान्तरवेश्मनि ॥ ५७ ॥ हिमवतीमथ गाढहृद्यसीमव्यतिसहितानमेघमरुमार्गिहेम
गुट नः इति प्रियेव जनो मिथुनीभवति विशन्ते विशन्नेनान्तरसमति ॥ ५८ ॥ सविभ्रमाः
१६२ स्तनतो नेकिमय्यरास्मरयति शतिहेतु स्मितोपनः इहतयौवनसौम्यवनस्तन
162
स्मरणानेरणानेजनयाधिकः ॥ ५९ ॥ अनुनयं तमपि प्रियमाननं चरणयोर्नमतां
गमतां पिनम् नमितं मैवनव्यासहमे रितासवयमिन्ता यमिन्तापिहितसपदम् ॥ ६० ॥
वनभुवावपियामनिमेषणोन्मिषितयापियया गमिताः क्षमाः स्वगामिवा

१६१

गमयन्त्यथवाञ्छ्रावरञ्जनीरञ्जनीरविहैमनीः ९१ अमनयामहनः छदनने
नामहृद्यनोगुल्लिदर्शनवंचना अथ गतेऽभ्रजोनवङ्गर्गयाविमनयाः स्मन
याममिनजेना ९२ अथ शिशिरवर्णनम् विघ्नवनीमपिकोनमिनोवहिः धून
हपेनपद्ममलिनीरवैः अवममेत्तवधूमिवकृत्तनामशिशिरशिशिरेणनम
स्वना ९३ नहिनयोगवियोगविपाण्डुरैरहिमघारगमांनदिनच्छिदैः पवमिनाति
पापरनल्पनासरसिजैरसिजैवहशोमहैः ९४ क्रममके सरचूर्णलसलना

१ वलितावालिकन्दं छिन्नमन्मथा यत्र भिक्षावरितं स्मरशासिमिहन्तु फलिनीफलिनी
गुरु नतिकस्थिता १५ इदमपुत्रमिहाद्विमहार्णवविभवनिकालवशास्वलोवली
१६३ नयत्रिकोनसमेतिशमं प्रियेशाभवनाभवनारकविर्जनः १६ अथ पृच्छसमम् इद
163 विद्वानतिशेषविधावमूः किमलवंगललनामधुपाइमे मलिननाग्रजसेनिजहासधा
सुमनसोः मनसोऽटलनालिनः १७ अविदितान्मनयाभवनापिकं सपदिकं दल
नापितयाभवत् इसनमल्पदशोः वसरेपिपद्मनिजनेः निजनेः स्निनदात्मने १८ १६३

दिनकरोवनतेंतनधाहृद्योरितिनिश्चैवमहोदयनः कृतो भवतिचेद्रकेशः स्यक
णध्येणेमलचुनालचुनालमपिद्वयम् ॥ त्रिपयराकृतमसृण्यवधूणिनांनरय
टाटिवचंद्रमुखीमुखेम् उदयदिंडरगाहतिमानिनीजनमनोनमनोचितमो
त्रिकः ॥ अपिशयेसफलायतिशावरंसुखमनेकविधंसुविधंद्वयोः उदयदं
बुजबाटचटस्वनोः नुभवतोभवतोषणमाकृतः ॥ अथयथाह्यविमंकलि
तार्तवोत्सवपरंपरयाधरणीभुवः अरमवीकमतान्वमनोः नवःसमरगयो

१ मृगयाननयोज्ज्वलाम् ११ स्वर्णमृगाया स्पृक्कलिकाशुरिचारगुरस्मराद्दवपरोनव
गुट नाथविचारणा शिनवरास्वसहायविभावनाननवरयावरयानविलक्षणा १२
१६४-त लक्षरवानिपातनविनिश्चयावकिनसमस्थितेनिनवोधिका परभयालमस्म
164 विवेष्टिनीग्रमनयामनयानमृगाद्रिना १४ विमनपांथनिरोधवनीलसन
रगवेधनिपातनवारवनिः गतभयावनिसंचरणाधिकामृगवयोगवयोट:
यभामृता १५ उचितवेषमनोहरपवलानानिकुशला: शारवीनमहाभियाम १६४

ग्रलिरवोपचितहृद्यदेवनाह्वविरागीहविगीतिनिषेविणाम् १६ विपिनमे
नउटीर्ण्मृमाविशङ्कवयसिंहवयोमृगमेदिनम् प्रथममेनीतिरसोमृगपाम्
देविजयनाजयनोऽश्वशालिनाम् १७ जनकज्ञाकवीतलणनल्पनामृपव
हल्गिगविलेनमृगेनयोः समसहृत्वलमेणभुजागणेह्रमृगराम्रगराजरवे
र्घ्यया १८ ग्रथमृह्लोपगनेवहनेनमावयविवर्द्धिहचाशरपोऽङ्गना ग्रवदि
नावरदोहृदशेसिना नमृद्दान्मृदराममरणेतणा १९ श्रीरामावनिना

२ घनारससक्तनश्रीवर्णितामूलसुनुर्गोदत्तसुशर्मसंपानकवरीपुत्रस्वतीर्थेक्षरोः
गुर सर्गः श्रीरणवीरसिंहविभुनादिष्टस्य संवासिनश्चंदेरीदासकवेः कृतावुप
१९५ गतः पूर्तिं सर्गो द्वादशः १२ इति श्रीमन्महाराजाधिराजमहाकाश्मीराद्यनेक
165 देशाधीशश्रीरणवीरसिंहदेवमोदितश्रीकुरुक्षेत्रमध्येरवोनगंतपुंडरीकपु
रपसिद्धसकलवेशगवतेसश्रीदुर्गादत्तात्मजनवचंदेरीदासकह्नैरोरघुनाथगुणोदयेमहा
काव्येश्रीरामाभिषेकपुरप्रवेशाटिषट्तनसरगपाविहारजानकीगर्भधारणादि १९५

रघुनाथगुणोदयः सर्गः १२

श्रीगणेशायनमः ॐ यस्मात्सर्वमिदंभातियुक्त्यायान्त्ययतोमया नेवाचार्थमि
वालेवेश्रीशेशाह्वार्थसिद्धये १ फाल्गुणेयमदस्यश्रोटष्णोद्दीक्षितनः सती
वभूवभविनामद्वीरपिनेनाममाश्रये २ कार्यंविकीर्षुः किमपीरघुनाथगुणो
द्यम् वंदेहंतिमुखंदेवाः शुत्रुपमत्तूष्णांनये ३ यदत्रयान्मैवेनंत्र्यनेरंशब्दाति
वेकनः प्रनोयनेजगन्नामोवागीशाववन्नसर्वदा ४ यथोः स्तनपयोऽङ्गनेवष
वेनन्नदन्वये साधनेसर्वसिद्धीनांवेदेनौपिनेतैपुरा ५ याथापिकारयत्येव

व
गुरु
१९९
166

वधाद्देव्यावतं हृदान् उपानं मे हरणं भेत्रो मित्रां मानयं पुनः ६ मयि येति कृपां व
क्रुः स्तनोत्थं शुकनीयम्भि नान्यो भीशीवसहायाख्यानानुत्र्नतपदं भजे ७ स्मृतिश्री
रघुवंशीयवंशेऽस्मिन्नृपवंद्यमाः श्रीमन्मल्लावसिंहोभूल्लोकाख्याविव वंद्यमाः
शशास श्रीमन्महाभोजे काश्मीरमूर्वकान् विषयान्व्यसनानीतोमतिमा
नयकोविदः ८ श्रीमांस्तस्मौरसः पुत्रो रणवीरहरिः स्वराट् यस्यास्त्ययो
धनाराज्यमवतुष्टेर्लपासनम् ९ गुणाल्लोकगुरुर्भमक्षयगुरुर्वेनागुणाधियः

१६५

गुणैर्गांभीर्यधैर्याद्यैः सद्भिः समलंकृतः ॥१ तदात्मजायान्मजामातामित्रभ्र
म्योत्तयायनाः वंशूनावेनयम्भानि शरदाकाशशीवयः ॥२ गुणमनः श्रीमहा
राजपदवीराजपूजिनाम् वर्धनेनदिनेनेपङ्कजकपदेविधोरिव ॥३ श्रिया
संवद्धयज्ञेहराजधानीयथामरावतिम् देशान्काश्मीरगिलगिलदीकादीन्स
शान्तियः ॥४ श्रियापियाववयशसाशोभ्योदार्यदयादिभिः वैलैर्योप्यधिकः
पातिपूर्वैतोपिधिकाधराम् ॥५ यत्राकार्यंनपामार्दैयास्मिन्सर्वत्ततोनमके

१ नमस्कुर्वन्नमिताज्ञत्वमपि स्वप्रकृतौ स्थितम् ॥ विद्योन्मादस्सदाचारशीलशो
गुरु भर्याङ्गेवाप्यपि समस्तेनात्मायुक्तमार्गेण हृद्वियानानियदुवि ॥ येनात्मनेष
॥ मद्गुद्विद्वैर्भूः सद्गुणशालिषु श्रीमत्यनाथसिंहात्म्योपयोवराजस्य भिषेचितः ॥
167 गुणैः श्रेयःपर्यादिभिः सर्वैरनुनोः पात्मनः स्वयम् ऊर्वेत्वपूर्णितेनकार्यंसमये
नेसुमदिप्पने ॥ पाणिनीयनये भिन्नेतो विज्ञेयप्यनन्यपागमे ग्रन्तःसनो।
निसाहित्यशास्त्रंसेष्वनिसाध्यनाम् पश्यानिदेयधाकालंपावहियोपयोगि ॥८६

नाम्

उपयोगो न कस्मात्क्षितिरूद्भवो यस्तस्य नोपि च ॥ २१ ॥ सर्वांतर्यामिभिर्दैवैर्भ्रांतिनिर्मो
चणक्षमात् । हृदयेयोर्थ्यं नेक्षितं नैमिविद्वांसस्त्वाश्रयार्थिनः ॥ २२ ॥ सर्वैर्दशरथ्योः
पात्रोन्नपत्लदं शत्रोप्यसौ इति नेयज्ञिर्विप्राप्यापकपवाश्रयःस्तनाम् ॥ २३ ॥ ह
गतिश्चेतन्नूनं भीताः कलिमलिम्लुनात् किमसेनाः गुणापहो मिश्रित्रिगुले द
ष्टानन्नात् ॥ २४ ॥ अधिक्षवहिनं हाभ्योकृतं मन्येनवर्तते योप्यत्रसंश्रकृदिव
कृतधर्मान्नश्वासनात् ॥ २५ ॥ प्रहृतिष्वान्नहृतिर्हिंस्यानां यस्मान्नशासने मेहक

२ स्वनगम्मापिविविषयेणात्रिनेविव २९ यथानोधर्मनिस्त्वामाः नेनरोक्तार्थशास्त्र
गुरु नान् कलिस्थानेकृत्वादेशोऽस्वमत्रपित्वादिवन् २२ सोनेवपिविधियार्थमुक्त
१९८ सूत्रोनरक्रमैः सत्वयाद्विषयेनिसंख्यवयानेपिणनवन् २८ विधयाविनयेना
168 पिविद्वन्तेगृह्णेणनव नत्र्यपाद्रेहयानीम्याविध्यानोयापुनाथनो २९ विद्वद्भिः
सर्वदेशीयैः सर्वशास्त्रविशारदैः कृत्वाकाश्मीरीयेन श्रीजैनुल्लगवेषमा एक
दाविंनयविवेतेः वस्थितोरहसोनियः सर्वश्रेष्ठैर्निरानंतविद्वन्नेवनचापरम् ॥ १९८

यथायेनस्वचक्रेपिविद्वांसःस्वलक्ष्यामया तैर्दैवत्वरितेंप्रानयंण्याकामंविधी
षनाम् ॥ इहलोकेपरस्मिंश्चपुंसामात्महितैषिणाम् सदसत्त्वविज्ञा
नेशास्त्रमेवविलोचनम् ॥ तेनहीनोनरस्त्वंधःकार्याकार्यविनिर्णये
यंतेरागादिविक्तोपिनोप्रस्परमधीहते ॥ शास्त्रेवदतःप्रमाणात्तोभूतेभ
वेवचस्यति मान्यापिभूधनांतेनविनानास्तरणप्रमवत् ॥ शास्त्रेणाव
र्द्धतेवुद्धिविद्याशास्त्रेणवर्द्धते तस्मात्सर्वप्रयत्नेनकर्तव्यःशास्त्रसंग्रहः ॥

२ संगृहीते विविचेतस्मिन्न भवेत्स्मस्पननवित् नक्ष्ये वां नष्टलक्ष्मे ह्रिंने लक्ष्मिति
गुरु वत् ३७ स्त्रीयाख्यातोः स्वदेशीयाः शास्त्रिणो धर्मशास्त्रिणः दैवज्ञाः कवयोऽन्यो
१६९ निर्विरोधं संज्ञार्थवेदिनः ३८ सरस्ताः शकुनज्ञाश्च वैद्याः पौराणिकाश्च ये शास्त्रा-
169 ज्ञाः शस्त्रव्यवहारकाश्चैव शस्त्रपरीक्षकाः ३९ शस्त्रास्त्रचालनज्ञाश्चैव चतुर्दविशा-
रदाः जलयन्त्रप्रवीणाश्चैव दीपयन्त्रादिसाधकाः ४० गजाश्वविद्याविश-
णागोत्वविशेषज्ञविदश्च ये लोहादिसर्वधातूनां रत्नानां निर्विभावेवनः ४१

भूमिभेदान्कर्षणमन्यायेकेविन्दन्तितेंमापकाः शिल्पशास्त्रेतिकुशलायेवाराम
कलाविदः ५२ बीजवापनतत्त्वज्ञायेमेनत्कालवेदिनः नन्नहिनमथ्याभिज्ञा
येच विद्याविशारदाः ५३ यत्नस्तैः समानेयाश्मालोकाचेनालये रत्ना
यपदंष्ट्रानः सेस्मरत्नस्मुपागतः ५४ तत्रागमस्समभ्यर्च्येद्देवान्सर्वद्विनेरतः
यच्चागतान्सर्वविदुषः संवोध्येरमपाग्रवीत ५५ यथाद्धुद्धियथाशास्त्रेभवद्भि
रप्युपागतैः विद्यासंपादनेयत्नः क्रियतांकार्यमामपि ५६ एवमेवसमाहू

१ यलोकान्संबोधयनस्तनान् पाठयन्नातियोग्यर्थंमोरमानानज्ञानिव ५७ विद्यया
गुरु वर्द्धते बुद्धिर्बुद्ध्या विद्या प्रसर्पति भवेद्धर्मार्थसंसिद्धिस्तयोः संवर्द्धमानयोः ५८
१० धर्मात्सत्कर्मभावः स्यादर्थः सत्कर्मणो भवेत् अर्थाद्दानं सुखं वित्तं स्याद्दानस्य हि
170
त्नविद्यया ५९ विद्यायद्यप्यनेकाः सुहृत्सम्भू स्मिस्तौ हि ते भवन्तो नीतिविद्यैका
परानहृद्विकारिका ६० विनाव्याकरणेनीतिविद्याभ्यासन जायते करकर्म
क्रियाज्ञानं यतः स्यान्नीतिवर्द्धनम् ६१ अस्वतन्त्रेन किं तस्यानिर्माननरवनेरिव १०

प्रवृत्तिरुभयोः क्वापि दृष्टा साहि समं तता ५२ अनन्विता क्रियायुक्तिर्भक्तिव्या
करणेऽपि नो विना सत्त्वं गृहीतारं कर्मके वपि तर्हि हे ५३ अर्थानां नयनीभा॰
वो नीतिर्वोधाय साधने किमनेन भवेदस्माकलौः कृतेन चरम् ५४ क
र्मोऽद्विषययाद्भूतभवद्रव्यपदार्थधीः सम्भवानीति नैव तु एवं कार्ये नैव सका
रणम् ५५ सहृत सर्वलं समन्वुणालंकाररीतिमत् निर्दोषं सर्वसंघस्यान
कार्यबालवोधकृत् ५६ इत्यालोच्य विदायेन समतं विज्ञथा महृत् नत्यानक

१ नेमात्तमोयथावालोपि विज्ञेवेन ५७ नदान्तामपिमन्वोनामनोवाक्कायकर्म
गु.२ भिः करोमिकिमपिस्वच्छेदोमेदोपिनतथा ५८ यथाथ्यास्तीहनहृद्वत्रयोः
२१ वापिलघुत्रयी नसोःसापेक्षकर्नात्मेमध्यत्रयंनेवास्तिदम् ५९ नमदार्णाव
१२/ नोक्तिमैकथंनापेक्षितानयोः मध्येसाक्षीवसस्मासनोसापेक्षयोर्द्वयोः भवि
ष्यमेवसमयेनयोरथ्येनदेनोरे उरिनवापथ्याः लोकःसाक्षावाक्योप्रभावनः ३
देमहाट्दयाक्षोगीकरिष्यंनेननेष्येवयन् पेरोपिमवनेजाएमहानोमेध्यमाक्षिनि २१

संनिपपपिकाव्यानि नयाप्यसविनिर्मितौ हेनवात्ताप्रभो वां मे रघुनाथगुण
स्तुतिः ९२ गिरो देवी हृदास्यव्यंशुद्दृहे स्वगिरा महम् ऊर्वै काव्यमुदारार्थं रघु
नाथगुणोदयम् ९४ गुणाः श्रीरघुनाथस्य कीर्तिता विपंस्वमाः क्वाहं चाल्प
मतिस्तत्रपत्रहंसाः सुशोभयाः ९५ इतितात्र्येः सतस्मापिदृस्तरौं हं नवीनकः
केवलायाः सरस्वत्याः फलं लप्स्ये वदिरिमः ९६ सोऽस्वसंदेहवान्स्वमद्गलेच्छा
सो भविष्यति निनीषोः सस्पृहा यो मे रिहिमसेवपत्तिताद् ९७

२ अथ बालानां गद्यचूर्णिकोत्कलिकादीनां गद्यानि अथ सकलजन
गद मनोनमनोचितमनोरमाः नभावभाव भावितभावविभावानुभावहाव
१७२ हारीतशुकशारिकशारवणाशणालिनितितिरिमयूरमानेरसारीवकौवका
172 रण्डवकलापकोकिलकपोतचक्रवाकसारसचकोरखाननकचटकक
लविंकोत्तमकपोतपोतकपोतकौघप्रनिम्निय
विहंगममालिका ॥ १७२

ऊंगकेल्मिंगभारिंगमाणवानग्रमीमृग्रमेयपत्तिशावगाज्ञिग्नियग्निपक
शिह्नकशाशाकसिंह्रपाहेंलवभशैवभशाल्लकभलकव्याघ्रगोगवयगो-
माषुगोधगंडककंरीट्टमणुलीलवंगनीलनीललांगूलमुरमहिषगोर
विशोषवाराहहृहनद्दहुकवनविशलऊकुदऊलवमूकवांसंचानसेमेवि
नावद्दविद्दारिपृदाः भिनोविराजमानानिमानावलववर्द्धमानमलनीकु
नकपूंरपरागपुजकांनिकमनीयनीरपूरसंगपुष्पिनाः नेकविधलतांवि

२ नोरूपटोभयङ्कलान्तनूपपरितः सम्रुद्धलन्धोनद्धः नवरुः भञ्जीविशेषि·
गुरु नानिनरलनापीनरत्निः णीह्रह्रद्दीविवलिसमंनान्निवद्दविविधक्रमस्मकान्ची
१२२ वञ्चच्छटः लिलिनिनाभिहूदक्रहृयलिविशदन्निकुस्ससविरोमालिव्यालि
173 कोपलहितविकाशमानमध्याः ध्यान्मिकाः नभूनभूनिभाव्रकभासमा
नमोनोनमःकाटिन्मोरूपीवरान्तरारोहरोमहर्षणानान्निरीस्समाणा।
मोनसंमिलितगिरिशुमस्तनमण्डलाः निशविकाशमाननानाम्रमनोः १२२

नि संपतिसमुन्यितसौरभाः॥ कर्षितमनोवृत्तिवाराङ्गनाः नमस्तनि संपापादृद्यवृनि
वनरचञ्चरीकचेटकानीतनायकनिबोधननिस्वनापितसंकारचमत्कारवा
रुनराम्भोरुहाननास्वाभाविकभव्यायतनचञ्चलावान्त्वल्पचमत्कृतिपलायमा
नमस्तीव्रणाः॥ कृष्णानचंद्ररसास्वादरसिकानमधुव्रतानाः निविविद्रमसारसविद्रप
द्रकविशोभितोरुरीतिरञ्जितनखहूनहृत्ताललवालनिलकविशेषसंवर्द्धिताः
भिव्योत्रनायनभूनलभालपट्टिकाः निविशालमालसरलहिंतालनालशाल्म

२. लितमालनक्तमालनागपिच्छनिंनिंशीकज्जालतिन्दुककदम्बजम्बूरसालसरी
गुद. षसर्जकाञ्चनारचिंचिणीचारखर्जूरकरीरकुंभारपीलुपिचुमन्दपद्माकपि-
२४ प्पलपलाशपूगशिंशपालीरदेवदारुशमीरशमीशाखोटवटबिल्वाःमल-
174 कवहुणाजीवपत्रञ्जलवेतसवेतसांकोलकपित्थपनसोडंबरमलदलीरिणी
मधूकमालास्लेष्मानककपिकच्छुकरमर्दकनककवीरकर्णिकारकोविद
रनमेरुन्यग्रोधिकाविभीतकादिसमप्पगुच्छावलन्दरुचिह्नतावली ।२५

केशपाशविन्यासमहाविरसीमाटवीसीमन्तिनीपुराविभाव्यमानमहाहरविष
या। सरसालपियसालमालाशिंशपालपालितनैपालपाटलखर्जूरपंक्तिपिस्ताश्वह·
कं:जीरमधुजंबीरजंबीरजंबीरबीजपूरपूगशिलाजिरातनमोल्लूरमधुककंकटक·
दलीकलापाः लकुलकुचनिकोचनिः संकोचनारिकेलनारंगिकानिंबूक
नागरंगवानामपूगचदरीकर्मारदाडिमद्रवहाखादन्मृदीकापिकोचुसिबिलि
कासमदसम्मूहनीयफलनिकर स्ववशीकृतनवशीकृतशाङ्केतसहकृतनिकृति

१ कुशलकुशलमधुकरमधुकरकुसुमकुलमंदवैभवविशालचम्पकसन्न
गुरु कुमालतीयन्नूतनमेरुमन्दारकुटजजातीफलकुंकुममनागकेसरकुरव
१२५ काःशोकपाटलाःनालिकेलकीकेविकासमुकुंदकुन्दबन्धूकसुन्दरमरव
175 कमनवतुलसीमह्रीकरण्ठल्मसलिकामालतीमनोज्ञामाधवीजवाजातीपु:
ष्पिकलालवंगीजातपत्रिकासूचिमल्लिगंगापत्रिकात्रिसंध्यतगरादिपुष्पपरि
मलोद्गारस्मणीयतरोपवनाःग्रकुलपरिवारकपरीतोपांतप्रदेशाः २ आगच्छ

शिशिशिरनरसमीरसमुच्छलन्नीरनिकरनिर्यानतीरविराजमानकृतिकराल
म्बवटकलशसंपर्कोन्मवेगरोधकृद्दापिनसधनिर्हितगुणोच्छासमवाहनापी
नरिनीसहचरीप्रतिसमयसंधौतावरणवसना ३ प्रतिद्दरिद्दिनमहवोट
ललललामसंजसमुल्लोसीरकासकनरणकेसरसरसरसरसिश्रोणशिनपीन·
क्तिनादिनानाविधपुष्पस्तवकास्तरणस्हिसंवर्द्धमानवर्द्धमानोपधोनगुल्म
गेंडकसदंशभावभाव्यकृज्ज्ञोपकज्ज्ञाननराकनीशिशिरशुद्धाशिलाशयनीय

२ सेवेद्यमानमूर्त्तिः ॥ ४ ॥ अनवरतनतापीसरित्तमुकुलच्छीकरासमूहोच्छिनविन
गुरु नागमनविकसितमनोनेकलतागुल्मनरुममकसम्पर्कशीतलमृगंधिग
१९ न्धवहद्ववन्नीयमजनतानुसमयसंवीतमानवहरीहरनहराधुगमसेनानायासाध
176 गावलीसंसेविनोपांतोरुसच्छायच्छायावनीरुहराजिका ॥ ५ ॥ अगाधनिरावा
धनिर्मलनिरानेकनिष्क्रमलक्ककचक्रकांशेरुहर्मोदिष्यापोगणाचारचंक्रममा।
णवन्वस्वरीककमलमालामनोहारिकारिषुरपरिवारितपरिवानपरिखा। २९

परीनपरिवीतं वैरिप्रभूनविक्रमाक्रमणभीतिमितिमख्यायनामितोमितोष-
कारिकान्तिविलसन्तिनान्तपरिभाविनोनरोहयंत्रत्रयुगोलयंत्रागेलगवात्
वीहणीयवक्रशः पटिशपरिवपरस्मुप्रासपंक्तिभासकुंननोमरमङ्गरविष्णु
लस्फलशक्तिपरस्थयशनस्त्रीः परिप्राङ्कैः वैणवादिवक्रकोदंडभुसुंडीरविङ्कच-
न्दहासचक्रकच्छुरिकाक्षेपणीयाश्मयंत्रमचन्द्रचर्मचारुतूणपलोहावमोगुली
यत्राणशिरस्त्राणराशिमंकाशमानवल्कलवारिविग्रोवीरुहवयज्ञसमज्ञोत्कल

र॰ गन्धकस्ववर्बलेंगालजालचूलीशूलीचलकयववाजेरगोधूमान्ननेत्तुलामधाम
गुरु माथमङ्गम्रफोऽएकमसवनीवारभारनिलमर्ष्वपकेरोस्रांभास्मनैलविशल्यक
१२ सिएपाधोषधनराघाकूऽरमाशवादिहोणीटेरोप्पमानोह्राशणहापटविशिखा
177 छपटलपरिक्ष्कनपटपरिवीयमानमहोन्ननमाकारामट्टमरूधन्वमगधमेषि
लमनस्यमालनानर्नेविगनोभ्रकांगवंगविदर्भानवैदटदशार्णाणेज्ञास्मवाल्हीका।
वनायुगर्नेरयौरगोऽट्टविरस्थरसेनस्तालसौराष्ट्रमहाराष्ट्रोमकदम्रदलेकऽ १४

कुलांगलपांचालपर्वतपांडपारसीकयांनप्रदेशखुनखेलकटुकाश्मी
रकच्छभुजवलहविकटगांधारचोलचीनमहाचीननेपालकांबोजकी
कटकामरूपकुंतलकोंकणकेरलकाकूषकेकयकाम्यकुञ्जदेहदयादि
नानादेशविशेषागतजनजिगिमिषुविविधवेशविन्यासस्फुरद्विरदोचीरा
जमानमहाजनप्रवेशनिर्गमावसरप्रख्यानामज्ञानिपानव्याभिधानप्र
मझरलकवविधानक्षखिद्गूपरंपरानेककलोरत्नापिकृतमहाभट।

२ भावनीयगोपुरमुद्रा ७ प्रतिहारिजलजालसितम्रानित्नमहन्मायम्रपंका

ग्र ट म्लक्रसीमसंतानविलसितविनानविघमाननोरणसमानसंभवसंभाव्यमा

१२८ नकुंभादिमानवेदीविधानदेदीप्यमानसमनोभवसंहतिशाखायमाननृप

178 नववधूटीप्रयाणप्रेंखपुवरान्निरंजितांतरवप्यासन्त्करसिकजनमनोम।

होत्साहसंपादिका ८ प्रतिसौधस्थप्राप्तास्वादस्वादीपोवाग्वैभवविचित्रपार

वपरीक्षमाणगानिविशेषसम्मोगलगाननागरीपोविविभूषणवसनविरा १२८

जमानुसानंदगामनचांचल्यमंदीकृतचंचलासांगसौरभसंपज्जितपद्मिनी
पद्मिनीविचित्रविज्ञाविद्विणीमृगांगशोभिलीविशदहृल्लसद्धसिनीचनवि
धमापिकानेत्रनीराजितनकामा ९ नानाव्यवहारसंभारसंकीर्णाजीर्णोदी
र्णनगरगोपुरनिनालंबंतचावलीधारणापरिमेयशोभासद्गुणशालिमंदा
धनिकनरपमस्विवसंभासमानानेकोरुपण्यवीथीविभासमानोनगरा ॥
हृल्लस्थरथ्यविशालशालागेनेकनिवासशालासमलंकृता ॥ हस्तिष

र त्तिकस्तवकेनोभद्दनंघावनेवैववर्त्तनविलासलास्यमानमाननिपुणनर्त्तकीस।
गुट मभाग्रकीर्त्तनीयकीर्त्तिमत्कीर्त्तनकलापालापलंवायमानध्वनिगानगोभी
५९ र्य्यंगन्ताण्यमानमानवेस्वरग्रमाणामारस्मंवहंमानप्रकारपाराावारवारिसंभारभा
179
विनविहाररवापिकाविराजराजिराजदंभोजराजिकाविनिर्गच्छन्मत्तछमकर
दपानग्रमाणपदवीग्रवीणमानसमलिंदमानेदफंकारकार्य्यमानकाम।
कीकलापकैंकर्य्यावप्नधैर्य्यधैवेयधार्य्यमाणहृत्छेदग्रमाणपंडितमंडिता ५४

त्रिवविच्छेदकावलीप्रभाप्रसादसंभासितसौभाग्यसंपन्मयिनीघंरप्रमोदमादक
वल्लविनोदमोदमाननमधुलिण्मरालमंडलीमदालसस्वनुसंभाष्यमानमनोज्ञ
संपत्तिसंपर्केनकिंनविनकेनार्किककुशालप्रवादप्रामारसस्वहृदस्वहृदनीयाऽनी
यमाननमहनीयमहिलामहत्वांतरितनवलनारुण्यनर्षितननुसमनुनानुजा
यमानायनमानांतःप्रवेशायनमानमानवसमृद्धसंरोपबोधकविवेकवाक्कु
दाप्रकल्पितविलक्षणविशेषानवाञ्छितस्वकंदागतशुद्धभाववाणीविलास

२ सैवालिकालिकशोभविद्यानविधानमानमाणिकशिलासंवसेवितभितिभा
गुरु सिनांतरसम्यसौधसंभासिना ॥२॥ श्रीमज्जगज्जननेगीयमानगौरवाजेहृद्दीप।
१८० तिलकायमानाश्रीमेवर्द्धमानाजेहृना मरानधानीपरिभ्राजालेकाराघमानाया
180
वर्तंते ॥३॥ नामधुनामधुनादिननानासद्गंगराजसेव्यमानसकलशरणचरणक
मलोविमलोद्भवशोकनकनसदाचरणजगज्जनमनामृदिननरमनोहृनिम
हुद्धिसदाचारसंभाव्यमानमानसविलासश्रीमन्मनापसिंहरघुवराजश्रीरामसिंहा १८

मरसिंहप्रभृतिपुत्रामात्यमित्रादिसंवर्द्धमानानंदः सत्कविसंस्तुतः सच्छास्त्रोदि-
तधर्मप्रवर्तनप्रवर्तमानचेताः चारुचरितः शौर्यौदार्याखिलगुणगणगरिष्ठः
श्रीमन्महाराजाधिराजश्रीरणवीरसिंहवर्माः विद्यमानस्तेषामध्याले ॥
श्रीमन्नृपतिवंशसमुद्गणगणेनकाश्यहेनादिपुत्रदुर्गादत्तसुशर्मणानकवरीपु-
त्रसन्नीर्थैक्षुरेः सर्गः श्रीरणवीरसिंहविभुनादिष्टसंकाशितसंग्रंरीदासक
वेः कृतानुपगानः पूर्णितिविरहिक्नोप्यकः ॥ इतिश्रीमन्महाराजाधिराजजंहका

पं॰२८०